

הַלְכוֹת פֶּסַח.

מֵאֲדוֹנֵינוּ מוֹרֵינוּ וְרַבֵּינוּ רַבּוֹן שֶׁל כָּל בְּנֵי הַגּוֹלָה הַגְּאֹן מו"ה יוֹנָתָן נר"ו אב"ד דק"ק אה"ו
שָׁנָת תַּקִּי"ז לַפ"ק. ס"י תכ"ט סעי' א' שׁוֹאֲלִין וְדוֹרְשִׁין בַּה"פ וְכו' כ' מַג"א סעי' ק"א וְה"ה
בַּשָּׂאָר יו"ט וְכו' וְכֵן הוּא בְּבִכּוּרוֹת פ"ט תַּנּוּ הֵתֶם ג' גְּרֵנוֹת לַמַּעְשֵׂר בְּהִמָּה בְּפָרוֹס הַפֶּסַח
וּבְפָרוֹס עֲצָרָת וּבְפָרוֹס הַחֵג דְּבָרֵי ר"ע ב"ע אָמַר בְּכ"ט בַּאֲדָר וְכו' וְפ"ה הַר"ש לְשׁוֹן פָּרוֹס
הֵינּוּ תִּצֵּי מִשּׁוּם דְּשׁוֹאֲלִין בַּה"פ וּבַהִיוּ"ט ל' יוֹם קְנוּדָם לְחַג וּפְרוּ' הַיּו"ט ל' יוֹם קְנוּדָם יו"ט
וּמִדְּנִיקַיִט ג"כ בַּשָּׂאָר מוֹעֲדִים לְשׁוֹן פָּרוֹס ש"מ בְּכָל יו"ט שׁוֹאֲלִין ל' יוֹם קְנוּדָם יו"ט וְהַגֵּה
הַתּוֹסֵף מְסוּפָּקִים א"א ל' יוֹם עִם הַחֵג אִו לִי יוֹם זוּלַת הַחֵג, וּמִהַמְשִׁנָּה שְׁהִבְאֵתִי ע"כ מוֹכַח
ל' יוֹם הֵינּוּ עִם הַחֵג דְּהֵא אֲדָר הַסְּמוּךְ לְנִיסָן לְעוֹלָם חֶסֶד, וְאִי אָמְרִינוּ צָרִיךְ ל' יוֹם בְּלֹא
יוֹם הַמַּעֲשֵׂה הֵינּוּ יוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח וְא"כ פָּרוֹס דִּילָיָה בְּכ"ט בַּאֲדָר, וּלפ"ז מֵאִי קָאָמַר
ב"ע בְּכ"ט בַּאֲדָר הָא גַם ר"ע מוֹדָה בְּזָה אַע"כ צ"ל הֵינּוּ עִם הַפֶּסַח, וּפְרוּס דִּילָיָה בֵּא
בְּנִיסָן וּפְלִיג ב"ע שְׁפִיר אר"ע: בְּט"ז שׁוֹאֲלִין וְדוֹרְשִׁין הַקָּשָׁה הָר"ן הָא שׁוֹאֲלִין וְדוֹרְשִׁין
בַּה"פ בְּפֶסַח וְאִין לוֹמַר דְּהֵא דְּשׁוֹאֲלִין ל' יוֹם הֵינּוּ בְּלֹא פֶסַח וְאִתִּי הַגְּמָר' לְאַשְׁמְעוּנִין
דַּאֲף בְּפֶסַח דוֹרְשִׁין וְקָשָׁה הָא בְּלֹא"ה יָדְעִינוּ הַשְׁתָּא לְפָנֵי פֶסַח דְּרַשִׁינַן בְּפֶסַח מִבְּעַלְוֵי וְתִי
נ"מ דְּהֵנָּה שׁוֹאֲלִי קְעֻנָּין וּט"ז תִּי דְּהַנ"מ לְעֻנָּין שְׁמִירָה בְּבָעָלִים אָבִל קָשָׁה לְפִט"ז קו' הָר"ן
בְּמִקְוָה עוֹמְדָת וְא"ל כְּתִירוּצוֹ דְּהֵנָּה שׁוֹאֲלִי קְעֻנָּין אָבִל לְלָמוּד א"צ קְנוּדָם פֶּסַח דְּלִפְנֵי
לְמֵאִי הֵנָּה שְׁמִירָה בְּבָעָלִים אִם אִין צָרִיךְ לְלָמוּד ה"פ קְנוּדָם פֶּסַח וּנ"ל כֶּף פִּירֵשׁ הָר"ן
דְּכָל הַשְּׁנָה אִם הֵרַב רוּצָה לְלָמוּד מַס' זוֹ וְהַתְּלָמוּד רוּצָה לְלָמוּד מַס' אַחֲרַת הַרְשׁוּת בְּיַד
הֵרַב וּבְפֶסַח הַנּוֹצְרֵי שְׁנִיָּה לְלָמוּד ה"פ אָבִל ל' יוֹם קְנוּדָם פֶּסַח אִם שְׁנִיָּה רוּצִים לְלָמוּד
מַס' אַחֲרַת הַרְשׁוּת בְּיַד אָבִל הֵנָּה שׁוֹאֲלִי קְעֻנָּין דְּהֵינּוּ אִם הַתְּלָמוּד רוּצָה לְלָמוּד ה"פ
מְחַזְּקֵי הֵרַב לְלָמוּד עִמּוֹ, וּלפ"ז הֵנָּה שְׁפִיר שְׁמִירָה בְּבָעָלִים.

עוֹד הַקָּשָׁה חָק יַעֲקוֹב מֵאִי הַקָּשָׁה הָר"ן מְהָא דִּתְנֵיָא שׁוֹאֲלִי וְדוֹרְשִׁין וְכו' הָא אֵיתָא
בִּירוּשְׁלָמֵי שׁוֹאֲלִי וְדוֹרְשִׁין ל' יוֹם קְנוּדָם פֶּסַח הֵינּוּ בְּבוֹת הַנּוּעַד פִּי בִּבֵּית הַמְּדָרָשׁ בְּפָנֵי
עֲצָמָם אָבִל בְּפָנֵי כָל הָעָם דוֹרְשִׁים ה"פ בְּפֶסַח וּלְפִי"ז לֹא מְקָשָׁה הָר"ן מִיְדֵי נ"ל דְּאֵיתָא
פְּלִגְמָ' בְּגִמְר' ת"ק סְבַר ל' יוֹם שְׁהָרִי מְשָׁה עוֹמֵד בְּפ"ר וּמְזַהֵר עַל פ"ש וְהֵתֶם הָיָה בְּבֵית
הַנּוּעַד כְּדֵאֵיתָא בְּרִש"י בְּחוּנְמָשׁ בְּבִי"ה הֵי הָיָה יוֹשְׁבִים רְשָׁב"ג סְבַר שְׁתִי שְׁבָתוֹת שְׁהָרִי מְשָׁה
עוֹמֵד בֵּא' לְחוּדָשׁ וּמְזַהֵר עַל הַפֶּסַח שְׁנַעֲשֵׂה בִי"ד נוֹזָה הָיָה בְּפָנֵי כָל הָעָם כְּדָכְתִּיב דְּבָרוֹ
אֵל כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְא"כ י"ל דָּגַם ת"ק ס"ל דְּרָשָׁה דְּרָשָׁב"ג וְהָא רֶאֲנִי מִגְּמָר' דֶּהַת'
דְּפִרִיךְ וְרְשָׁב"ג מ"ט לֹא אָמַר כְּת"ק וְעַל הַת"ק לֹא פָרִיךְ מ"ט לֹא אָמַר פְּרִשְׁב"ג מְשׁוּם
דָּגַם ת"ק ס"ל דְּרָשָׁה דְּרָשָׁב"ג רַק מוֹסֵף עָלָיו שְׁתִי שְׁבָתוֹת בְּבִי"ה בְּפ"ע, וְלֹא פְלִיגִי רַק
עַל שְׁתִי שְׁבָתוֹת מְקוּדָם וּלְפִי"ז מְקָשָׁה הָר"ן שְׁפִיר דְּמְשָׂה תִיַּקְנוּ לְדְרוּשׁ דְּנוֹקָא בְּפֶסַח בְּפָנֵי
כָּל הָעָם וּבִין לְת"ק בִּין לְרָשָׁב"ג צָרִיךְ לְדְרוּשׁ ב' שְׁבָתוֹת מְקוּדָם לְפָנֵי כָּל הָעָם וּבְזָה
יְתוּרֵץ ג"כ קוּשִׁי תוֹסֵף בְּסִנְהֶדְרֵין דִּף י"ב אָמַר ר"נ אִם עֵיבָרוּ הַשְּׁנָה בְּיוֹם שְׁלָשִׁים שֶׁל
אֲדָר מְעוֹבֵר אָמַר לָיָה רָבָא מְכַדִּי וּמְפוּרִים לְפַסְחָא תְּלִיתִין יוֹמִין מְפוּרִים דְּרַשִׁינַן ה"פ וְכִי
מְטִי רִישׁ יְרֵחָא וּמְרַחֲקִים לָיָה אֲתָא לְזוּלוֹי בְּחַמֵּץ וְהַקְּשׂוֹ הַתּוֹסֵף הָא בְּכ"ט מְעַבְרֵי
לְכוּ"ע הָא נְמִי קָשָׁה מְכַדִּי וְכו' וּלְפִי"ז גִּיחָא דְּהָא דְּחִיּוּשֵׁינוּ לְזוּלוֹי דְּנוֹקָא אִיכָא חָשֶׁשׁ
אִי מְעַבְרִינוּ בְּיוֹם שְׁלָשִׁים דְּבִיּוֹם שְׁלָשִׁים מִתְחִילִי לְדְרוּשׁ בְּרַבֵּי וְחִיּוּשֵׁינוּ דִּילְמָא אֲתִי
הַמּוֹן עִם לְזוּלוֹי בְּחַמֵּץ אָבִל בְּכ"ט עֲדִינוּ לֹא הַתְּחִיל לְדְרוּשׁ בְּפָנֵי הַמּוֹן עִם רַק בְּב"ה

ובב"המ נדאי לא תינישין לזלוזלי דהם יודעים וליפא למיחש תו למדי: שם איתא בשקלים פ"ב ג' פעמים בשנה תורמי את הלשפה בפרוס הפסח וכו' והנה לפמש"ל גם שם בג' גרנות וכו' פרוס היינו בא' בניסן, והנה הרמב"ם פתב ג' פעמים בשנה תורמי את הלשפה בא' בניסן וכו' משמע דמפ' למ"ד יום עם הפסח כר"ע, ובהלכות מעשר בהמה כת' ג' גרנות למעשר בהמה בכ"ט באדר וכו' משמע דמפ' למ"ד יום בלא פסח כב"ע, ונוכל לומר דס"ל להרמב"ם דלמ"ד יום בלא פסח לכך פתב פרוס הפסח בכ"ט באדר והא דכתב גבי תרומות הלשפה בא' בניסן היינו משום דגזירת הפתוב הו' בא' לחודש הנה צריף להביא קרבנות מתרומה חדשה והא דנקט הגמ' ג"כ פרוס כמו במעשר צ"ל דהרמב"ם ס"ל דלשון פרוס לאו דווקא חצי מכנון במספר אלא אפי' פחות יום א' או יותר יום א' אז נמי שריף לשון פרוס וק"ל.

ועוד תי' בזה אדמ"ו נ"י דהרמב"ם ס"ל דלמ"ד יום עם יום המעשה, דתוס' הוכיחו בבכורות דף כ"ז דהלמ"ד יום הם זולת יום המעשה ע"ש שהרי משה עומד בפסח ראשון ומזהיר על פ"ש צא וחסוב י"ז בניסן שהוא מלא וי"ד מחודש אייר הם ל"א יום, אלא נדאי שהוא בלא יום המעשה וי"ל מנ"ל לתוס' דחודש ניסן מלא, רק י"ל דע"כ מוכח שהי' מלא דאיתא אותו היום נטל עשר עטרות וקחשיב ראשון לשבת בראשית א"כ הי' ר"ח ניסן ביום א' ואם ניסן חסר יהי' ר"ח אייר ביום ב' ויהי' כ' לחודש בשבת, וכתוב בעשרים לחודש נעלה הענן מעל המשכן.

פירש"י בחומש שאותו היום נסעו וגמיר' לן דבשבת לא נסעו במדבר, אע"כ דמלא הי' אבל עדיין קשה דלמא לעולם יום המעשה בכלל, ואין להוכיח פהוכחת תוס' דהנה ל"א יום, דשפא משה הי' מתנירא שפא יהי' חסר פיון שפאותו פעם היו מקדשי' ע"פ הראי' ולכן הקדים לי"ד, אבל לדין שאנו מקדשי' ע"פ חשבון לעולם יום המעשה בכלל ופרוס היינו בא' בניסן, אבל זה אינה קוש' דתוס' לשטתם אזלי דס"ל כל זמן שהיו ישראל במדבר קידשו ע"פ חשבון וא"כ כדע משה שיהי' ניסן מלא והוכיחו התוס' שפיר, ולפי"ז מתורץ הרמב"ם שפיר דס"ל לרמב"ם דיום המעשה בכלל ומהוכחת תוס' לק"מ דס"ל להרמב"ם שישראל קדשו במדבר עפ"י ראי' וא"כ הי' משה מוכרח מספק להקדים לי"ד שפא יהי' ניסן חסר ולעולם יום המעשה בכלל, והא דכתב בהלכות מעשר בהמה בכ"ט באדר, דס"ל משום הקרבת פסחים וחסגית י"ד שהוא בי"ד צריף פרוס, ט"ו יום והיינו בכ"ט באדר שעיקר זמן מעשר נקבע פדי שיהי' מקריבים קרבנותיהם מעושרים פראוי והאי תקנה היתה משום פסח ג"כ, אבל הפרשה דלשפה היתה ליקח ממנו מוספים דפסח עצמו הקרבים בט"ו, ופרוס דילי' בא' בניסן ושפיר מדוייק דפרוס היינו פלגא פל אחד מ"ל יום שלו ודוק: פתב מג"א סעיף ז' סק"ד משמע דס"ל דתענית יחיד שרי וכו' יש לפרש משום שהיקשה להרב המחבר מה שהקשה לב"י דאמרי' במס' סופרים דאין מתענין בניסן לפי שהוקם המשכן וי"ב נשיאים הקריבו קרבנות וכל א' עשה יו"ט ביום שלו, והוא נגד הגמ' שלנו דאיתא בגמ' מר"ח עד מתני' בי' דלא להתענ' וכו' וק' תיפוק לי' דכל א' עשה יו"ט ביום שלו וכו' עיי"ש בב"י ולכך הוכרח הרב המחבר לומר דהא דכתב במגילת תענית מר"ח ועד תמניא בי' דלא להתענ' היינו אפי' תענית יחיד, וא"כ השתא דבטל' מגילת תענית, מותר להתענות תענית יחיד ומ"מ תענית דרבי' נדאי אסור פדאיתא במס' סופרים שפל א' עשה יו"ט ביום שלו: שם בהגהה ואין מתענין פלל עיי"ש

נראה דאיתא בכל יום שהי' נשיא מקריב הי' יו"ט רק לשבטו ולא לשאר שבטים ואנן דלא ידעינן מאיזה שבט קאתינו אסורין להתענות כל י"ב ימים אבל בזמן מגילת תענית שהיו יודעין מאיזה שבט הם, היו מותרין להתענות בשאר הימים ורק בי' ימים הראשונים היו אסורים להתענות משום מגילת תענית, אבל עכשיו בטלה מגילת תענית רק בשביל שאין אנו מכירי' שבטינו אסורי' כל י"ב ימים, אבל קשה פהגים ולויים יהי' מותרים להתענות בשאר ימים אע"כ מוכח מש"כ הש"ל"ה ז"ל דכל י"ג, הצריך לומר פרשת בהעלותה דבכל יום הי' י"ט של פהגים ולויי' שהיו מדליקי' גרות וא"ש שהם ג"כ אסורים בתענית.

ועי"ל דאיתא בירושלמי דכל יו"ט שהי' לאבותיו אפי' ממשפחת אמו אסור להתענות והלכה פהגים ולויים אסורים ג"כ להתענות לפי שאינם יודעים מאיזה שבט הם ממשפחת אמן וק"ל: סימן ת"ל.

שבט שלפני פסח קורין אותו שבת הגדול מפני שנעשה בו נס עי"ש במג"א וטו"ז הטעם שקבעו בשבת ולא בחול דמאי נ"מ אם הי' עשור בחודש בשבת או בחול שהיו המצרים באים ושואלים ישראל על שלקחו ש' והיו משיבי' להם שיעשה להם הקב"ה נס בי"ד שיהרג בכוריהם, ונעשה קרבן פסח א"כ עיקר הנס הי' שהי' בשבת דאלו הי' בחול הי' המצרים נותנים תירוץ לעצמם שצריכי' לאכיל' משא"כ בשבת ליפא למימר הכי, והיו צריכי' לשאול, לישאלא"כ עיקר הנס משום שבת.

מקשים האחרונים פיון דבעשור לחודש הי' שבת א"כ ר"ח ניסן הי' ביום ה' ור"ח אייר הי' ביום השבת דניסן מלא ואייר חסר א"כ הי' ר"ח סיון ביום א' וקיי"ל ששבשבת נתנה תורה וא"כ הי' מתן תורה בז' לחודש ואנו אומרים בו' לחודש זמן מתן תורתנו.

ונ"ל דעצרת אינה מנוחס לימי החודש כמו שייחס הכתוב לשאר מועדים, רק הפתוב תלה אותו בס"ע א"כ פיון דהו' יום חמשים לעומר שפיר אמרינו זמן מתן תורה אבל זה קשה פיון שהי' ר"ח ניסן ביום ה' ובשבת נתנה תורה והו' ז' לחודש א"כ הי' נ"א יום, וי"ל דאיתא בשעת מלחמת עמלק העמיד משה החמה יום אחד והיה אותו היום ארוך כשני ימים, ולפ"ז לענין ימי החודש דחשבינו לפי עיגול הלבנה כ"ט י"ב תשצ"ג, א"כ אע"ג שהחמה עמדה, הלבנה הלכה וסבבה כפי זמנה, וא"כ חשבינו אותו ל"ב ימים והי' מ"ת היום בז' לחודש, משא"כ לענין ספירה דעיקר תלויה בספירת הלילה א"כ פיון דאין לילה מפסקת לא נחשב אלא ליום אחד והאי שפיר רק חמישים וק"ל: שייך לסי' תכ"ט יום שלאחר החג הוא אסרו חג וכו' כתב מג"א, ויש רוצים לומר דוקא אחר שבועות הוא קצת י"ט משום דרוב פעמי' היו מקריבי' שלמים באותו יום שהיו תשלומין כדאיתא בגמ' אבל אמר שאר י"ט מותר להתענות, וראייתם מגמ' דתענית דף י"ז ע"ב אמר מר מתמי' בי' עד סוף המועד דלא להתענות, ופריף ל"ל למימר עד סוף המועד הא י"ט בלא"ה אסור ולימא עד יו"ט שני ותי' לא נצרכה אלא ליום שלאחריו עכ"ל, וע"ז קשה הא יום שלאחריו הוי אסרו חג אלא ודאי כנ"ל, אבל יש לדחות ראיתם דהא פל הטעם דאמרינו א"ח אחר י"ט הוא משום ששלמים נאכלים לב' ימים, ומסתמא כל יום ויום היו מקריבים קרבנו' ויום שלאחריו עדין הי' להם בשר שלמי' מ לפיכך תקנו שלא להתענות בו אבל אם חל י"ט אחרון בשבת שלא היו מקריבים שלמים בי"ט אחרון א"כ לא הי'

להם אחר י"ט בשר שלמים מותר להתענות והא"ל דהתם במ"ת איירי אפי' כשחל א"ח בשבת שאין להם בשר שלמים וה"א דמותר להתענות אשמועינן מגילת תענית דאפ"ה אסור להתענות בא"ח של פסח וק"ל.

ומ"ש המג"א סי' תצ"ז ס"ג הטעם דאסור להתענות במוצאי חג שבועות דכשחל לפעמים עצרת בשבת הוי יום טבוח לאחר שבת וצ"ע גדול, דהוא נגד גמרא שלנו דחגיגה דף י"ח דהתם מבואר דכשחל יום טבוח של עצרת לאחר שבת מותר להתענות להוציא מלבן של צדוקים ע"ש: פתב מג"א רש"ל ה"ה דורש שיקח פל' א' מעט קמח קודם פסח ויאכל וכו' והק' הר"י דהאימא פלוגתא בפוסקים, אי קמח הוי לח בלח או יבש ביבש, וק"ל בלח בלח לא אמרי' חוזר ונייעור אבל יבש ביבש אמרי' חוזר ונייעור וא"כ הרש"ל הי' רוצה להחמיר אפי' הוי יבש ביבש דאמרי' חוזר ונייעור מ"מ אם שקל ממנו קודם פסח אמרי' איסור נטל: ואמ"ו נר"ו דהאימא קמח הוי יבש ביבש היינו אף שנתערב ואין אחד יכול להפרד מחבירו, מ"מ הקמח אסור שמ"מ הוא עומד בפ"ע משא"כ בלח גמור שהאיסור נבלל בהיתר ואין עומד בפ"ע פלל, ובגמ' לר"י דס"ל מין במינו במשהו, זה דווקא לח בלח דמיד שנפל איסור נעשה כולו איסור דליכא למימר שביטל ברוב היתר פינון דס"ל מין במינו במשהו והוא הדבר הבלול וא"כ ליכא פאן היתר פלל משא"כ ביבש פינון דמ"מ עומד היתר בפ"ע ואין איסור מביטל היתר ושפיר אמרי' דקמח הוי יבש ביבש דהא ההיתר עמד בפ"ע, דהאיסור אינו נ"ט בהיתר רק שנפל לתוכו הוי יבש ביבש ובטול, דהא דאמרינן לח בלח אסור היכא דאיסור נ"ט בהיתר אבל הכא דאין איסור נ"ט בהיתר פלל דהא צונן הוא אפי' נבלע בתוכו לא הוי לח בלח וביטל משא"כ לענין זה למימר דאיסור נפל דזהו נודאי לח בלח דזה החוש מכחישו, דבשלקמא התם בשר נבילה בשחיטה יוכל להיות דכל האיסור נפל משא"כ קמח בקמח שהוא דק מאוד ונתערב זה בזה מן הנמנע הוא שיפרוש כל האיסור ע"י נטילה זו ולכך ל"ל דהאיסור נטל ומקש' מג"א שפי': סימן תל"א.

פתב מג"א סק"ג שלא יתחיל בסוף יום י"ג ונראה דחצי שעה קודם לילה וכו'. ואמ"ו דמהרב ב"י מוכח דחצי שעה קודם לילה מותר שרוצה להוכיח דאם התחילו אין מפסיקין דאל"כ מאי קאמר לא לפתח אינש בעדנ' וכו' לאשמעי' רבותא טפי דאם התחילו מפסיקין וא"כ אי אמרינן בחצי שעה קודם לילה אסור ליכא להוכיח מידי די"ל לעולם אם התחילו מפסיקין והא דאמר אב"י לא לפתח איש בעדנא וכו' אתי לאשמועינן דלכתחלה אסור לפתח חצי שעה קודם, דלהפסיק אינו מחוייב אלא בהגיע זמנו אע"כ דמותר להתחיל חצי שעה קודם וק"ל רק יש לחלק דהתם גפי תורה חצי שעה קודם לילה מותר אבל גפי מלאכה אסור חצי שעה קודם ליל' ודוק: בתחילת ליל י"ד פתב הר"אב"ד מדנקט אור לי"ד ולא נקט ליל י"ד משמע שהבדיק' צריכה להיות בעוד שהוא קצת יום וקשה הא גמ' מקשה ריש פסחים למה לא נקט לילה, ומשני הגמ' השת' דתני אור ליכא למטעי דיכול לומר משום לינשא מעלי' נקט אור ובאמת אם לא בדיק בעוד קצת יום מהני בדיקה בלילה ולפמ"ש הר"אב"ד לא מק' הגמ' מידי ולכאורה י"ל דכך הוא הקוש' בגמרא למה לא נקט לילה ואין לומר להורות בא שתהא הבדיקה בעוד שהוא קצת יום זהו כפר מוכח ממתני' מדקתני לאור הגר ע"כ מוכח דבדיקה צ"ל בעוד שהוא קצת יום דאל"כ ל"ל לאור הגר פשיט' דבלא גר אינו יכול לבדוק אבל ז"א די"ל דאור הגר ממעט אור הלכנה

וצ"ל דְּכָף הוּא הַקְּוֹשֵׁי בַגְמ' מ"ט לֹא קִתְּנֵי לִילָה וְאִין לֹמַר שֶׁהַבְּדִיקָה תְּהֵא בְּעוֹד קִצַּת יוֹם כַּמ"ש הַרְאָב"ד הָא עֲכָשְׁוֹ דְקִתְּנֵי אֹר יֵשׁ לְטַעוֹת שֶׁהַבְּדִיקָה תְּהֵא דְוּוֹקָא בְּעוֹד יוֹם וּבְלִילָה לֹא מְהַנִּי בְּדִיקָה וּבְאַמַּת זֶה אִינוּ דְאִם לֹא בְּדַק בְּעוֹד קִצַּת יוֹם בּוֹדֵק כָּל הַלִּילָה.

אַבְל אִי תְּנָא לִילָה וְנִדְאִי יֵשׁ מְקוֹם לְטַעוֹת פְּנ"ל וּק"ל: מַג"א ס"ח וְלִי נִרְאָה דְמַחְבֵּר אֲיִירֵי וְכו' קִשָּׁה לַפ"ז הָאִיךְ פֶּתַח הַמַּחְבֵּר דַּא"צ לְהַפְסִיק הָא בְּלֹא"ה צָרִיךְ לְהַפְסִיק מִשׁוּם ק"ש דְּבִשְׁלֵמָא רַבִּינוּ יוֹנָה לְשִׁיטְתוֹ אֲזַל דַּס"ל זְמַן ק"ש מְפַלֵּג הַמְּנַחָה וְאִילָךְ וַא"כ י"ל דְּמִיִּירֵי פְּגוֹן שֶׁקָּרָא פְּבֵר ק"ש וְעַדִּין לֹא הִי זְמַן בְּדִיקָה וְאַח"כ הִתְחִיל לְלַמּוֹד בְּהִיתָר וְשִׁפִּיר פֶּתַח דְאִין צָרִיךְ לְהַפְסִיק מִשְׁא"כ הַמַּחְבֵּר שֶׁפֶתַח ק"ש שֶׁל לִילָה הִיא עֵיקָר קִשָּׁה הָא צָרִיךְ לְהַפְסִיק בְּשִׁבִיל ק"ש וְלִכְאוּרָה י"ל דַּק"ש לֹא הֵנִי הַפְסִיק כָּלֵל דְּהוּי כְּמוֹ שְׁעוֹסֵק בַּתוֹרָה אַבְל בַּתוֹרָה לֹא מִשְׁמַע פֶּן, אַע"כ דְּהַמַּחְבֵּר שֶׁהִתְחִיל זְמַן רַב קוֹדֵם אִפִּי לַק"ש אִין צָרִיךְ לְהַפְסִיק וְשִׁפִּיר פֶּתַח דְאִין צָרִיךְ לְהַפְסִיק בְּשִׁבִיל בְּדִיקָה וְלַפ"ז נִסְתַּר תִּירֵץ שֶׁל מַג"א: סְעִיף ז' וַי"א שֶׁצָּרִיךְ לְהַפְסִיק מַג"א ס"ח ח' דְּקִשָּׁה דְּהָא לִוְלָב וְעוֹד בְּסוּפָה פְּרִיךְ וְכו' וַאֲמַר"ו דְּוִנְדְאִי עַל הַגְּמָרָא לִיכָא לְאַקְשׁוּי פְּלָל דִּי"ל דְּהָא דְאָסוּר בְּאִינוּ תְּדִיר לְהִתְחִיל אֲפִילוּ בְּהִיתָר הֵינּוּ דְוּוֹקָא בְּדִיקָה דְאִינוּ תְּדִיר לְהִתְחִיל וַא"כ בְּגְמָרָא דְסוּפָה דְפְרִיךְ אֲתַפְלַת מְנַחָה מְסוּפָה הֵנִי ס"ד דַּגְמ' מִיִּירֵי אִפִּי בִי"ט שְׁנֵי דְהוּי דְרַבְּנָן דְּהָא בְּתַר הֵכִי פְרִיךְ וְלִימָא הָא דְאִוְרֵייתָ הָא דְרַבְּנָן וְכו' עֵי"ש בַּגְמ' וּבְדְרַבְּנָן אֲפִילוּ אִינוּ תְּדִיר אִין צָרִיךְ לְהַפְסִיק וּפְרִיךְ שֶׁפִּיר רַק דְּבָרֵי ש"ע סוֹתְרִים זַא"ו דְּלַקְמָן סִי תִרְנ"ב פֶּסֶק בְּהִתְחִיל בְּהִיתָר אֲפִילוּ בִי"ט רַאשׁוֹן א"צ לְהַפְסִיק אִף בְּאִינוּ תְּדִיר וְתִירֵץ אַדְמ"ו דַּס"ל לְרַמ"א דְכָאן פִּינוּן שְׁזַמְנוּ כָּל הַלִּילָה אֲתִי לְמַפְשַׁע מִשְׁא"כ גְּבִי לִוְלָב אִף שְׁזַמְנוּ כָּל הַיּוֹם ת"מ זְרִיזוֹן מְקַדִּימִין לְמַצְנָה פִּינוּן שֶׁהוּא מְצוּה דְאִוְרֵייתָ וְלֹא אֲתִי לְמַפְשַׁע מִשְׁא"כ גְּבִי בְּדִיקָה לֹא שְׁיִיךְ זְרִיזוֹן דְפְרִיךְ שֶׁם בַּגְמ' וּנְבִדּוֹק בְּשִׁית וְכ"ת זְרִיזוֹן מְקַדִּימִין לְמַצְנָה נְבִדּוֹק מְצַפְרָא א"כ בְּלִילָה וְנִדְאִי לֹא שְׁיִיךְ זְרִיזוֹן מְקַדִּימִין א"כ שֶׁפִּיר יֵשׁ לְחוּשׁ דְּלִמָּא אֲתִי לְמַפְשַׁע וּק"ל: סִימָן תַּל"ג.

וְה' נִגְדַּת אֲרוּנָה שֶׁבְּחֶדֶר דְּהֵינּוּ חֵלוֹן שֶׁבִּגְג וְכו' וְהַתּוֹס' דָּף ח' רוּצָה לְהוֹכִיחַ דְאֲפִילוּ בְּחֵלוֹן שֶׁבְּבִית נְמִי מוֹתֵר דַּא"כ מֵאִי מְשַׁנֵּי הַגְמ' עַל הָאִי דְפְרִיךְ הָאִי אֹר הַחֲמָה הִיכִי דְמִי וְכו' וּמְשַׁנֵּי לְצַדְדֵי קִתְּנֵי דְאָסִיר לְבִדּוֹק לְאוֹר הַחֲמָה, לְשִׁנֵּי דְאֲיִירֵי כְּנֶגֶד חֵלוֹן שֶׁבְּבִית אֲלֵא וְנִדְאִי דְאֲפִילוּ חֵלוֹן שֶׁבְּפִתּוֹל יֵשׁ לוֹ דִּין אַכְסוּדָה וּמוֹתֵר לְבִדּוֹק כְּנֶגֶדוֹ וְאִין זֶה רֵאִי מוֹכְרַחַת דִּי"ל הָא דְמְשַׁנֵּי הַגְמָרָא לְצַדְדִים פִּי הֵינּוּ דְחֵלוֹן לְצַדְדִים הוּא דְאָסוּר לְבִדּוֹק לְאוֹר הַחֲמָה וּק"ל: פֶּתַח מַג"א ס"ק י' וְהַב"ח כ' דְּלַקְמָן מִיִּירֵי בְּחֶצֶר שְׂרָבִים מְשַׁתְּמִין בּוֹ וְהוּי כְּחֶצֶר שֶׁל הַפְּקָר וְאִף אִם יִשְׁאַר בּוֹ חֲמִץ לֹא יַעֲבֹר עָלָיו וְכו' וְקִשָּׁה דַּא"כ מֵאִי פְרִיךְ הַגְמָרָא וְהָאֵמֵר רַבָּא אֲמַצַּע שֶׁל חֶצֶר א"צ בְּדִיקָה דִּילְמָא הֵכָא מִיִּירֵי בּוֹדְאִי חֲמִץ אֲלֵא ע"כ אֲפִילוּ וְנִדְאִי חֲמִץ א"ל בְּדִיקָה וְכו' ע"ש דְּבָרָיו בְּאוּרָה וְנִרְאָה דַּלְק"מ דְּקוֹשֵׁי הַגְמ' אֲמַאי צָרִיךְ לְאוֹר הַגֵּר לְבִדּוֹק לְאוֹר הַחֲמָה וְכ"ת דְאֲיִירֵי בְּחֶצֶר הָאֵמֵר רַבָּא אֲמַצַּע חֶצֶר א"צ בְּדִיקָה וְהֵינּוּ בְּסַפֵּק וַא"כ כָּאן בּוֹדְאִי חֲמִץ יְבִדּוֹק לְאוֹר הַחֲמָה א"ל שְׁמָא יִשְׁאַר שֶׁם חֲמִץ שְׁאִינוּ נִרְאָה לְאוֹר הַחֲמָה א"כ לֹא הֵנִי אֲלֵא סַפֵּק חֲמִץ וַא"כ הֵנִי ס"ס סַפֵּק הִי שֶׁם חֲמִץ סַפֵּק לֹא הִי אֲת"ל הִי שֶׁם חֲמִץ שְׁמָא פְּבֵר עוֹרְבִים אַכְלוּהוּ וּפְרִיךְ הַגְמ' שֶׁפִּיר וּק"ל: פֶּתַח מַג"א ס"ק י"ב וְנִמְצָא בָּא לִידֵי סַפְנָה וַאֲע"ג דְּשְׁלוּחֵי מְצוּה אִינוּ נִיזוּקִי הִיכָא דְשִׁכִּיחַ הִזִּיקָא שְׁאִנֵּי וּפְרִיךְ הַב"ח אֲמַאי לֹא מְשַׁנֵּי שְׁמָא תַּאבְדַּ לֹא מַחְטוּאֵמ"ו לְתַרְץ

קונשית הב"ח בשלמא גבי ספנת עקרב שיניף לומר שפא יחפש אחר מחט בשעה שהוא עוסק בבדיקה וכשיחפש אחר המחט ישכנו עקרב משא"כ גבי ספנת עכו', שהספנה שהגוי אומר כשפים הוא עושה לו א"כ א"א דשלוח מצנה אינו נזוקים צ"ל דנכרי לא יאמר שעושה לו כשפני עם גר הגה וא"כ גם כשיחפש אחר החט לא יאמר שעושה כשפני לכה מוכרח לומר היכי דשכיח הגיקא שאני וק"ל: מג"א ס"ק ט"ו שפא אבד לו קודם לכן דבשעת בדיקה ה"ל ש"מ ואין נזקין אפילו בממונו פינו שפא אבדו לו בשעה שעסק במצנה ולפמ"ש המג"א חור שפשתמש בכל יום מהיכי תיתי יבא עכשיו להתחפש אותו, ואמ"ו שפא יבא להתחפש אחר מעט שפא אבדו לו עכשיו בשעת בדיקה גם גבי חור יבא להתחפש עתה אחריו וא"כ קונשית הב"ח במקומה עומדת לכה כתב רש"י דמשום חשש שפא יבא לחפש אחר מחט שפלה עתה בשעת בדיקה לא פטרו חכמים מבדיקה פי חשש רחוק הוא אלא משום שדרף לשמש תדיר בפותלים אמרינו שפא נאבד לו פבר וא"נ י"ל כמ"ש רמ"א: סעיף י"א המכבד סדרו בי"ג בניסן ומכוון לבדוק החמץ ולבערו ונזהר שלא להכניס שם עוד חמץ אעפ"כ צריך לבדוק בליל י"ד עיין מג"א דאסור לבדוק בליל י"ג והמנחת יעקב מביא ראי' דמותר לבדוק בליל י"ג דאמרי' בפסחים דף ז' ע"ב המשפיר בית לחבירו בחזקת בדוק ומצאו שאינו בדוק מהו מי הוי במקח טעות או לא וכו' נכתבו תו' דבי"ג איירי דאי בי"ד על המשפיר לבדוק משמע דמותר לבדוק בליל י"ג ונרא' לאד"מו דאין זה ראיה די"ל דמיירי שמשפיר לו בי"ג בית שחזקתו בדוק היינו שהוא מוחזק משנה שעברה שפדק אותה ליל י"ד פתקונה וק"ל: סימן תל"ד.

כתב מג"א סק"ה יבטלנו דהשתא אפילו נשאר חמץ בביתו שלא מצאו אינו עובר עליו דאם לא בטלו עובר עליו אע"פ שלא ידע וכו' י"ל דהא דאמרי' בפסחים דף ו' ע"ב אר"י אמר רב הבודק צריך שיבטל מאי טעמא אי נימא משום פירורין הא לא חשיבי וכו' אחר רבא גזירה שתא ימצא גלוסקא יפה ודעתה' עלוי וכי משפחת ליה ליבטליה דילמא משפחת ליה לבתר איסורא ולאו ברשותיה קיימי וקא מצי מבטל וא"כ לשטת הטור מאי אמר שפא ימצא גלוסקא הלא בלא ימצא עובר אעפ"י שלא ידע והנה לפום ריהטא יש לתרץ דס"ל לטור כמ"ש הרמב"ם דאינו עובר על חמץ שלא ידע אא"כ הגה לו ידיעה בתחילה משא"כ אם לא ראה זה מעולם קודם פסח ואח"כ מצא אותו בפסח אינו עובר עליו כ"ז שלא מצאו וא"כ בגלוסקא יפה ע"כ מיירי שלא הגה לא ידיעה מתחילה ממנו דס"ל לטור שאם הגה לו ידיעה ממנו בתחילה אין דרף שישפחנו מלבערו ומסתמא הוי מבערו משום זה לא תקנו חכמים שיבטל ולכה מוכרח לומר שפא ימצא שיעבור על ב"י וב"י מכאן ולהבא דקוד' שפא אהו אינו עובר עליו פינון שלא הי' לו ידיעה ממנה קוד' פסח אבל לפ"ז קש' הא דקאמר ואי משפחת לי ליבטלי' וקא קאמר לישרפיה ואמ"ו דביעור חמץ אסור בשבת ובי"ט משום מוקצה ואפ"ה עובר על ב"י וב"י לק"מ די"ל דלמא משפח לי בשבת או בי"ט דלא מצי למשרפיה ואתי לעבור על ב"י וב"י לכן צריך לבטל מקודם אבל לפי מה דקיי"ל דכל זמן שאינו יכול לבערו מצד איסור טילטול אינו עובר משום ב"י ובי"ט דקרא קו' לדנקתא ואמ"ו דס"ל לטור פשיטת רש"י דמפרש דעתו עלוני' דחס לשורפה לק"מ דחוס עלה לשורפה, אבל לא חוס עליה לבטליה כמ"ש הטור משא"כ לשיטת תוס' והרא"ש דמפרשים דעתה' עליי' היינו דלא בטל ממילא כמו פירורים קשה הל"ל וכי משפח ליה לשרפי' וצ"ל דס"ל להטור היכא דבא לכלל ראיה

בפסח אז עובר עליו למפרע משא"כ אם לא ראה חמץ פלל בפסח אף שיהי' בביתו אינו עובר עליו דשגיועות מי יבין וכמ"ש הט"ז ס"ק ב' לכה מוכרה הגמרא לומר שפא ימצא, דבלא נמצא אינו עובר עליו פינון שלא פא לכלל ראי' בפסח, והא דפריה וכי משפח ליה ליבטל' צ"ל פינון שמיד מבטלו אינו עובר עליו למפרע פינון דמבטלי מיד לא פא לכלל ראי' קרינון ביה וק"ל: שם וטוב לחזור ולבטלו ביום י"ד פעם א' וכו' דין זה הוא ממ"ש הרא"ש ע"ש תשובת רש"י וז"ל פתב תשובת רש"י מיד בליקה יבטל ויש נוהגים לבטל בתחלת שעה ששית בשעת שריפה ואני אומר ששניה' פאחד טובים מדקאמ' בגמ' לא זמן איסורין' ולא זמן ביעורין' משמע אי הוי זמן ביעורין' זמן קבוע ולא אחי למפשע שפיר דמי והטעם לפי שרגילים לקנות חמץ ביום וכו' ע"ש ומקשים מאי מייתי ראי' מהא דאמר בגמ' לא זמן איסורין' ולא זמן ביעורין' וכו' היינו לפי מה דס"ד דלא יבטל בליקה אלא ביום קאמר שפיר הטעם פינון דלאו זמן ביעורין' דלמא פשע ואכל בלא האי חששא צריה לבטל ביום ולא בליקה אבל לדידן דקי"ל שצריה לבטל בליקה מנ"ל להרא"ש שצריה לבטל גם ביום ותירץ אדמ"ו דהרא"ש מוכיח משום שרגילים לקנות פת ביום י"ד ע"כ צריה לבטל ביום דאל"כ מאי פריה הגמ' לבטלי בי"ד מאי נ"מ הא חכמים רצו לקבוע זמן לבטל חמץ וקבעו ליל י"ד ומאיזה סברא יותר איפא למקבע ביום הביטול מבליקה אע"כ דס"ל לגמ' דיש סברא יותר לבטל ביום מבליקה פינון דרגילים לקנות פת ביום אשר גם הוא יהיה בכלל ביטול ולפ"ז פתב הרא"ש שפיר טוב לבטל וק"ל: מג"א ס"ק ה' הביא בשם הטור דאם לא בטל עבר אף על חמץ שלא ידע וזהו נגד תוס' שפכתו בר"פ כ"ש ד"ה נאי אשמעינו דמדקפריה בגמ' וכי משפח לי ליבטל' משמע כל זמן שלא מצא אינו עובר ונ"ל דהא גם לדברי תוס' קשה לכאורה מאי פריה וכי משפח לי ליבטל' ומשני לאחר זמן איסורין' אפתי קשה אמאי אמרינו הבודק צריה שייבטל נאי משום גלוסקא יפה וכו' וכי משפח ליה לשרפיה אף דהוא לאחר זמן איסורין' וליפא ב"י פלל ולא קשיא שפא יתעצל רגע אחת מלשרפו ויעבור על ב"י הא תוס' ס"ל המשקה חמץ ודעתו לשרפו אינו עובר עליו פלל וצ"ל דתוס' ס"ל דוודאי על חמץ ידוע לא יחוס מלשרפה אבל חיישינו שפא ימצא גלוסק' יפה ולא ידע אם הוא חמץ או מצה וחס עליה לשרפה דשפא הוא מצה והשפא פריה שפיר וכי משפח לי ליבטל' דאף אם יחוס עלי' לשרפ' דשפא הוא מצה לא יחוס עלי' מלבטלה דשפא הוא חמץ, אבל אי לא מבטלה ודאי עובר על ב"י פינון שהוא בפנינו ואף שהוא מסתפק הוי קצת חמץ ידוע' אבל חמץ שאינו ידוע פלל דהיינו אם הוא בתוך ביתו או לא ונדאי דאינו עובר על ב"י דאונס רחמנא פטרא וא"כ לק"מ על הטור די"ל הא דכתב על חמץ שאינו ידוע עבר מיירי שהוא פאן אלא שהוא מסופק אם הוא חמץ או מצה וכו' ולא ק' קושית תוס' אבל לקמן פתב הטור הלכה אי לא ביטלו יוציאנו וישרפנו פדי שלא יעבור במזיד דעד עתה הנה עובר עליו בשוגג ולפמ"ש גם בשוגג לא הנה עובר עליו דהא לא ידע פלל אלא ונדאי דס"ל דאף על אינו ידוע פלל עובר וקשי' קושית תוס' וצ"ל דס"ל דוודאי אם בודק פדינו ולא מצא ואח"כ מצא חמץ בביתו ודאי דאינו עובר דהוי אונס אבל אם לא בודק פלל ואח"כ מצא עובר עליו ב"י וב"י וז"ל הטור אם לא בטל היינו אם לא בודק שאם בודק מסתמ' הנה מבטלו כדקי"ל הבודק צריה שייבטל אלא ונדאי שלא בודק פלל ושפיר פתב דעד עכשיו עבר עליו בשוגג וכו' ובהו אזלא קושית תוס' דשם מיירי שבודק ואז אי לא

מָצָא אִינוּ עוֹבֵר אוּ י"ל דס"ל לטור דעל חמץ שאינו ידוע פלל נמי עובר ואפי' בַּדָּק וְאִי קָשָׁה קוֹשֵׁית תּוֹס' י"ל דַּנְּדָאֵי תַחֲלַת תַּקְנָה לֹא הִי בְּשִׁבִיל חֲמֵץ שְׂאִינוּ יְדוּעַ פִּינּוּן שְׁהוּא סָפֵק אִי יֵשׁ פֶּאן חֲמֵץ פְּלִל וְא"ת פִּינּוּן דְּהַשְׁתָּא אִיכָא אִינוּ עוֹבֵר רַק פְּשׁוּגָג כ"ז שְׁלֹא מָצָא וּמִשׁוּ"ה פְּרִיָּה וְכִי מִשְׁפַּח לִי לִיבְטָלְיָה וּלְק"מ קוֹשֵׁית תּוֹס' דֹּאע"ג דְּלֹא מִשְׁפַּח נְמִי עוֹבֵר לְכַף תַּקְנּוּ דְּבוּדָק תַּבְטֵל כ"א דְּמִשׁוּם הֵכִי לֹא תַקְנּוּ זֶה: סְעִיף ג אַחַר בְּדִיקָה מִיָּד יְבַטְלֵנוּ וְכו' וְהִנֵּה הֶרְמַב"ם פֶּתַח עַל חֲמֵץ יְדוּעַ לֹא מְהַנִּי בִּיטוּל, וְהִקְשׁוּ פּוֹסְקִים מְהָא דְּאִיתָא בַּגְמ' הַבּוּדָק צְרִיף שְׂיִבְטֵל מִשׁוּם שְׂמָא יִמְצָא גְלוּסְקָא יָפָה וּפְרִיף הַגְּמָרָא וְכִי מִשְׁפַּח לִיָּה לִיבְטָלְיָה וּלְשִׁטְתּוֹ לֹא פְּרִיף הַגְּמָרָא מִיָּדִי דְּהָא לֹא מְהַנִּי בִּיטוּל בְּנוֹדָאֵי חֲמֵץ וּנ"ל דִּי"ל דְּרַמְב"ם ס"ל דְּאָף עַל נוֹדָאֵי חֲמֵץ מְהַנִּי בִּיטוּל, וְהָא דְּכַתְּבַת עַל נוֹדָאֵי חֲמֵץ לֹא מְהַנִּי בִּיטוּל הֵינּוּ שְׂאִין מְקִיִּים מְצֻנֵת עֲשֵׂה שֶׁל תַּשְׁבִּיתוֹ שְׁעוֹר מִבְּתִיכֶם אוּ י"ל דְּרַש"י ס"ל תַּשְׁבִּיתוֹ הֵינּוּ הַשְׁבֵּתָה בְּלֵב וְתוֹס' סב"ל דְּהֵינּוּ הֶפְקֵר וּלפ"ז י"ל דְּרַמְב"ם ס"ל דְּנוֹדָאֵי אִם מִפְקִיר אִינוּ עוֹבֵר דְּעַכְשָׁיו אִינוּ שְׁלוֹ וְהָא דְּכַתְּבַת דְּלֹא מְהַנִּי בִּיטוּל הֵינּוּ בְּלֵב דְּזֵה לֹא מְהַנִּי בְּחֲמֵץ נוֹדָאֵי דְּשְׂמָא אִינוּ מְבַטְלוֹ בְּלֵב שְׁלֵם וְהַשְׁתָּא פְּרִיף שְׁפִיר הַגְמ' וְכִי מִשְׁפַּח לִי לִיבְטָלְיָה דְּהֵינּוּ שְׂיִפְקִיר אוֹתוֹ דְּמְהַנִּי נְמִי עַל חֲמֵץ יְדוּעָה אוּ י"ל דְּהָא ק' לְכַאוּרָה עַל הֶרְמַב' דְּהָא דְּקִי"ל דְּבִיטוּל מְהַנִּי הִיא מִתַּשְׁבִּיתוֹ וְע"כ קָרָא אֵיירִי בְּנוֹדָאֵי חֲמֵץ דְּהָא פֶּתַח שְׂאוֹר וְכו' וְצ"ל דְּנוֹדָאֵי דִּין בִּיטוּל הֵנִי קַבְלָה וְאִסְמְכוּהוּ אַקְרָא וְשְׁפִיר י"ל דְּקַבְלָה לֹא הֵיָתֵה אֱלָא עַל סָפֵק רַק קָשָׁה מִנ"ל דְּיִלְמָא עֵיקַר דִּין בִּיטוּל בָּא לְהוֹרוֹת לָנוּ וְצ"ל דְּקָשָׁה לְרַמְב"ם קוֹשֵׁית תּוֹס' בַּד"ה מְדַאוּרֵיית' וְכו' דְּתַשְׁבִּיתוֹ נִפְקָא לָן מֵאָף חֵלֶק שְׂאֵז הוּא לְאַחַר זְמַן אִיסוּרוֹ דְּהוּא אַחַר ו' שְׁעוֹת הָאִיף מְצוּ לְבִטוּלִי פִינּוּן דְּעַכְשָׁיו אִינוּ שְׁלוֹ אֱלָא נְדָאֵי דְּקָרָא אִסְמְכְתָּא בְּעִלְמָא רַק פֶּל זֶה אִי אֶמְרִינָן לְאַחַר זְמַן אִיסוּרוֹ לֹא מְהַנִּי בִּיטוּל מִשְׁא"כ א"א דְּמְהַנִּי בִּיטוּל אֶף לְאַחַר זְמַן אִיסוּרוֹ וְשְׁפִי צ"ל דְּקָרָא בָּא לְהוֹרוֹת לָנוּ דִּין בִּיטוּל אִפִּי בְּחֲמֵץ נְדָאֵי וְהָא"ל דְּגְמָרָא פְּרִיף וְכִימִשְׁפַּח לִיָּה לִיבְטָלְיָה אֶף עַל חֲמֵץ נוֹדָאֵי דְּהַמְקָשָׁן סָבַר בִּיטוּל מְהַנִּי אֶף לְאַחַר זְמַן אִיסוּרוֹ וְע"כ צ"ל דְּקָרָא בָּא לְהוֹרוֹת לָנוּ דִּין בִּיטוּל אֶף בְּנוֹדָאֵי חֲמֵץ כַּמִּשְׁל' וּמִשְׁנֵי הַגְמ' שְׂמָא יִמְצָא לְאַחַר זְמַן אִיסוּרוֹ דְּאֵז לֹא מְהַנִּי בִּיטוּל פִּינּוּן שְׂאִינוּ שְׁלוֹ א"כ צ"ל דְּקָרָא רַק אִסְמְכְתָּא בְּעִלְמָא אֲבָל דִּין בִּיטוּל הֵיָה קַבְלָה וּלפ"ז שְׁפִיר י"ל דְּהַקְבָּלָה לֹא הֵיָה רַק עַל סָפֵק שְׂאִינוּ יְדוּעַ אֲבָל חֲמֵץ יְדוּעַ צְרִיף דְּוָקָא לְבַעֲרוּ וְלֹא מְהַנִּי בִּיטוּל: סִימָן תל"ה מִשְׁמַע דָּאִם נִתְחַמֵּץ לוֹ אִיזָה חֲמֵץ בְּפִסַּח מְבָרַךְ בְּשַׁעַת בִּיעוֹר, וְאִדְמ' וּמְסוֹפֵק אִם צְרִיף לְבָרַךְ דִּי"ל הַבְּרָכָה שְׁעוֹשָׂה קוֹדֵם פִּסַּח קָאִי אֲכַל חֲמֵץ עַד לְאַחַר זְמַן וְא"ל פִּינּוּן דְּאוֹתוֹ חֲמֵץ שְׁנִתְחַמֵּץ בְּפִסַּח לֹא הֵיָה בְּרִשׁוֹתוֹ בְּשַׁעַת שְׁבִירָה א"כ לֹא קָאִי הַבְּרָכָה עֲלֵי דְּהָא רְגִילִין לְקַנּוֹת פֶּתַח אַחַר הַבְּרָכָה וּבְשַׁעַת שְׁמִבְעָרוּ א"צ בְּרָכָה אַחַר אַע"כ צ"ל דְּהַבְּרָכָה קָאִי גַם אַחֲמֵץ שְׁלֹא הֵיָה בְּרִשׁוֹתוֹ בְּשַׁעַת שְׁבִירָה א"כ גַּם הַחֲמֵץ שְׁנִתְחַמֵּץ נִפְטֵר בְּאוֹתָהּ בְּרָכָה וְדוּק: סִימָן תל"ו.

וְאִם דְּעָתוֹ לְחַזוֹר קוֹדֵם הַפִּסַּח צְרִיף לְבָדוּק וְכו' זֶה דְּעַת הֶרְמַב"ם דְּאֶמְרִינָן בְּפִסְחֵי דָף ו' אָמַר רַב הַמְּפָרֵשׁ וְהַיּוֹצֵא בְּשִׁירָא קוֹדֵם פִּסַּח ל' יוֹם אִין צְרִיף לְבַעֲר, תוֹף ל' יוֹם צְרִיף לְבַעֲר אָמַר רַבָּא הָא דְּאֶמְרַת וְכו' לֹא אֶמְרַן אֱלָא שְׂאִין דְּעָתוֹ לְחַזוֹר אֲבָל בְּדְעָתוֹ לְחַזוֹר אֲפִילוּ קוֹדֵם ר"ה זְקוּק לְבַעֲר דְּחִיָּשִׁין שְׂמָא יָבֵא ע"פ בֵּין הַשְּׁמִשׁוֹת וְלֹא יֵהִי לוֹ פְּנָאֵי לְבַעֲר וְרַש"י פִּירֵשׁ דְּעָתוֹ לְחַזוֹר תוֹף הַפִּסַּח אֲבָל אִם דְּעָתוֹ לְחַזוֹר קוֹדֵם פִּסַּח אִין זְקוּק לְבַעֲר וְהַיּוֹשֵׁל' פֶּתַח שְׁנִינָן הֵכִי ה"מ בְּדְעָתוֹ לְחַזוֹר א"צ לְבַעֲר אֲבָל אִין דְּעָתוֹ לְחַזוֹר

זקוק לבער הקשה הר"ן בשלמא לשטת רש"י ו"ל י"ל הא דאמר בירושלמי בדעתו לחזור אין צריה לבער היינו בדעתו לחזור קודם פסח אבל אין דעתו לחזור קודם פסח רק תוף הפסח צריה לבער אפילו קודם למ"ד יום משא"כ לשיטת הרמב"ם דס"ל אפי' דעתו לחזור קודם פסח צריה לבער א"כ מאי דעתו לחזור דקאמר בירושל' דאין צריה לבער הא פל שדעתו לחזור בין קודם בין תוף פסח זקוק לבער והרב בעל מ"מ רוצה לתרץ דברי הרמב"ם דאית' בירושלמי ובספק אבל בנודאי אפילו מראש השנה וכתב הר"ן ואין נראה לפי גמ' שלנו מדאמרין אין זקוק לבער ולא אמרי' זקוק לבדוק ש"מ דאיירי אפי' בחמץ ידוע וא"כ י"ל הא דמפרש הרמב"ם אם דעתו לחזור קודם פסח זקוק לבער היינו בנודאי חמץ אבל בספק חמץ מודה הרמ"בם לרש"י אם דעתו לחזור קודם פסח א"צ לבדוק וא"כ נוכל לפרש בירושלמי לשטת הרמב"ם כמש"ל לשטת רש"י אבל אדמ"ו אמר דז"א דהא דכתב הר"ן דגמ' איירי בנודאי חמץ היינו גם בנודאי חמץ אבל זה נודאי דגם בחמץ שאינו ידוע נמי איירי וא"כ גם לשיטת רמב"ם דמפ' דעתו לחזור קודם פסח זקוק לבער ע"כ גם בספק חמץ דינו הכי וא"כ ע"כ צ"ל דהירושלמי פליג אגמרא דידן וס"ל בדעתו לחזור מותר דלא חיישינן שפא לא יהי' לו פנאי לבער ובאין דעתו לחזור קודם פסח זקוק לבער ופליג אגמ' דידן בתרתי לפי גמרא דידן אם דעתו לחזור קודם פסח זקוק לבער דחיישינן שפא לא יהי' לו פנאי ובפירוש בירושלמי ליפא ה האי חששא ובאין דעתו לחזור עד אחר פסח לפי גמרא דידן א"צ לבער היינו משום דאין דעתו לחזור הוי פעין מפולת דאין זקוק לבער דהוי כמבואר ולפי' בירושלמי אפילו אין דעתו לחזור עד אחר פסח זקוק לבער צ"ל דלא הוי כמבואר וא"כ מקשה הר"ן שפיר דבירושלמי לא תשמע פרמב"ם וצ"ל דפליג אגמ' דידן משא"כ לשטת רש"י יש להשוות אהדדי כמש"ל דעתו לחזור דהיינו קודם פסח יש לדקדק לפי זה פינן דלפי גמרא שלנו אין חילוק בין לספק חמץ לנודאי חמץ ה"ל לש"ע לאשמעינן האי דינא גם גבי נודאי חמץ י"ל דס"ל להרמב"ם כמ"ש הרשב"א דגמ' דידן לא מייירי בנודאי חמץ פלל רק בספק חמץ כמו בירושלמי ולישנא זקוק לבער לאו דווקא אבל נודאי חמץ בין דעתו לחזור בין אין דעתו לחזור זקוק לבער ולפ"ז יש לתמוה על המג"א סק"ב שכתב אבל אם יש שם חמץ ידוע זקוק לבער קודם פסח היינו גם לשטת רמב"ם וזה אין לו שחר פלל בשלמא לפי בירושלמי דמתיר בדעתו לחזור קודם פסח דלא חיישינן לשפא לא יהי' לו פנאי ע"ז קאמר בירושלמי דוקא בספק אבל לא בנודאי דהוי לי' ס"ס ספק אם הי' שם חמץ ספק לא הי' ואת"ל הי' שם חמץ שפא יבא לביתו ויבערו קודם פסח אבל נודאי חמץ דליכא אלא חד ספיקא חיישינן שפא לא יהי' לו פנאי לבערו משא"כ לגמ' דידן וכמו שפסק הרמב"ם והמחבר אם דעתו לחזור קודם פסח אסור אפי' בספק דחיישינן שפא לא יהי' לו פנאי לבער ובאין דעתו לחזור עד אחר פסח א"צ לבדוק וע"כ הא דכתב המג"א החמץ ידוע צריה לבדוק קודם שיצא היינו אאין דעתו לחזור עד אחר הפסח קשה הא לפי גמרי שלנו באין דעתו לחזור עד אחר הפסח הוי כמבואר וא"צ לבער כמו חמץ שנפלה עליו מפולת א"כ מאיכא בין ספק חמץ לנודאי חמץ פינן שהיא כמבואר וצ"ל דהמג"א כתב דין זה אדעתו לחזור קודם פסח היינו אפילו לשטת רש"י דהא לשיטתו לא פליגי בירושלמי אגמ' דידן דדעתו לחזור פירש קודם פסח וכמש"ל וגם גמ' דידן מייירי בספק חמץ כמש"ל בשם הרשב"א וא"כ בנודאי חמץ אפילו דעתו

לחזור קודם פסח זקוק לבער לכ"ע ומפ' לשיטת רש"י וק"ל: פתב הט"ז דא"צ ביטול
אלא פשיגיע פסח יבטלנו והמג"א צריף שביבטל לילה קודם יציאתו ואדמ"ו נר"ו הספיק
לדברי ט"ז דלא שינה קא דלמא פשע דעכ"פ צריף לבטל חמץ שעמו בדרה וק"ל: פתב
מג"א ס"ק ז' אין צריף לבדוק אבל חמץ ידוע צריף לבער ולאדמ"ו נראה דהכי גבי אוצר
אפילו ונדאי חמץ א"צ לבער דהא הוי פחמץ שנופלה עליו מפולת אלא דשאני הכי פיון
שהניח עליו בתחלה אוצר בידים הוי פחמץ שנופלה עליו מפולת אלא דשאני הכי פיון
ביעור אבל קודם ל' לא הוי פחמץ בידים ולפ"ז מתורץ הא דנקט הגמ' בלשנא דיוצא
בשיירא זקוק לבער דמשמע דאיריבונדאי חמץ י"ל פיון דנקט גבי אוצר דמירי אפילו
בונדאי חמץ נמי גבי יוצא בשיירא ולפ"ז אין אנו צריכין לדחוק כמ"ש הרמ"א
ואוצר חטים שיש חטים מחומצים בבור כמ"ש מג"א סק"ח ע"ש אלא גבי אוצר ליפא
דינא דירושלמי פלום ה וכו"ש וק"ל: פתב מג"א ס"ק י"א צריף לבדוק דכשיבא פסח
לאו ברשותי קאי דליבטלי וכשרואהו עובר עליו.

וצ"ע דגמרא דידן קאי אחמץ ידוע וכו' ולפמ"ש ניהא דגמרא דידן מירי בשניהם בין
ספק בין ונדאי ולק"מ דרש"י בא לפרש אספק חמץ: סי' תל"ז סעי' א'. המשפיר בית
לחבירו לצורך י"ד וכו' ע"ש ועיין ב"ח שר"ל דלפי המסקנא שהכל תלוי במסירת
המפתח אין נפקות' בין המשפיר בי"ג או בי"ד ואמ"ו דאין זה מוכרח אם הפי' הוא
דמשפיר בי"ג לצורך י"ד י"ל דנוקא במשפיר בי"ג לצורך י"ד אם המפתח ביד השוכר
על השוכר לבדוק אבל אם משפיר בי"ד אפילו המפתח ביד השוכר על המשפיר לבדוק
פיון דמתמול בשעת הבדיקה הנה על המשפיר לבדוק אפילו הי' המפתח ביד השוכר
דלא הוי אלא פמפקיד מפתח ביד אחר דמתמול לא הנה משפיר לו הבית משא"כ אם
הפירוש הוא דמשפיר לצורך י"ד ואפ"ה קפשיט הגמ' דהכל תלוי במסירת מפתח אף
דמתמול בשעת בדיקה הנה על המשפיר לבדוק פיון דהשתא המפתח ביד השוכר על
השוכר לבדוק ומ"ש ר"י נאף תוס' שכתבו בריש פסחים דף ז' ד"ה על המשפיר לבדוק
וכו' להא בעי דנוקא היכא שהשפירו בי"ד וכו' ע"ש ואמ"ו דמתו' שם אין הקרע די"ל
גם תוס' סב"ל פן וה"פ אין לפרש הטעם וכו' דא"כ אמאי נקט י"ד אפי' בי"ג נמי יתחייב
המשפיר מה"ט לבדוק וכו' פי' מאי ארי' דנקט לצורך י"ד אפילו השפיר לצורך י"ג נמי
יתחייב המשפיר לבדוק מה"ט דחמץ דידיה הוא לכה מפרשי' וכו' ע"ש דברי תוס' ודוק:
סעיף ב' השוכר בית מחבירו בי"ד ואינו יודע אם הוא בדוק וכו' ז"ל הרא"ש בעי' מיניה
רנב"י המשפיר בית לחבירו בי"ד חזקתו בדוק או לא ולא אפשרתא הו' איבעי וירא'
שיכול לבטל והוי ספיקא דרבנן ולקולא ומתו' דברי ר"י משמע אפי' אם הוא בחזקת
בדוק אם הוא בעיר צריף לשואלו מקשים עליו הא דכתב מדברי ר"ו משמע הלא גמ'
ארנפה הוא דקאמר התם ומאי נ"מ לישני' ומשני' דליתא בעיר משמע אבל אם הוא
בעיר צריף לישני' ואמ"ו לתרץ דהנה יש לדקדק בדברי המתיר דקאמר תניתו' הכל
נאמנים על בעיר חמץ דקסבר הכל חבירים אצל בדיקת חמץ הא פיון דאבעי' לי אי
חזקתו בדוק אי לא אע"ג דליתא בעיר ומאינה טעם יהי' בחזקת בדוק אע"כ משום דהכל
חבירי' אצל בדיקת חמץ וא"כ מאי קאמר תניתו' וכו' דקסבר הכל חבירי' וכו' דאין בו
חידוש אע"כ צ"ל דבעי' לאו משום דהכל חבירים אצל בדיקת חמץ אסיק אדעת' ל'
להיות חזקתו בדוק אלא דחזקתו בדוק משום דאי לא בדוק הנה מודיע לשוכר שיבדוק

להכי פריה ונשאלה פירש שמה המשפיר סמוך שישאל לו השוכר אי בדוק אי לא וא"כ אמאי יהי חזקתו בדוק ומתרגך דליתא למשפיר דנשייליה וא"כ פינו דאינו בעיר ואין השוכר יכול לשואלו ודאי אי לא הנה בדוק הנה מודיע לו שייבדוק וא"כ לפי המסקנא דקאמר טעמ' דחזקתו בדוק משום דהפל חבירי' אצל בדיקת חמץ ה"א אפי' אם הוא בעיר א"צ לשיילי' רק ע"ז קשה קושניית תוס' ד"ה לאו משום תימא מאי ס"ד דאי בחזקתו בדוק א"כ מאי צריה לאמירה דהני כלל וצ"ל פתרוץ ר"י דמירי פגון שב"ה בעיר וכו' ע"ש דברי תוס' וא"כ מוכח היכא דליכא עדות אשה או קטן אם הוא בעיר צריה לשיילי' וכתב הרא"ש שפיר מתוך דברי הר"י משמע וכו' וק"ל: סעיף ג' המשפיר בית לחבירו בחזקת בדוק ונמצא שאינו בדוק וכו' זה לשון תוס' בפסחים דף ז' ע"ב ד"ה המשפיר נראה לרשב"א דבי"ג איירי דאי בי"ד על המשפיר לבדוק עכ"ל יש להסתפק בדברי התוס' דכתבו אם הוא בי"ד על המשפיר לבדוק פירש בשלמא בי"ג פינו דאין דרוך לבדוק בי"ג א"כ בזה י"ל ניחא לי' למעבד מצנה משום דמסתמא סבר השוכר אף דאמר לי המשפיר שהוא בדוק מ"מ פטומי מילי דעלמא נינהי אבל בי"ד פינו דכל אדם מישאל מחוייב לבדוק מאתמול א"כ ונדאי השוכר סמוך עליו בתחלה ויהי' תנאי גמור ולא אמרינו בזה ניחא ליה לאדם למעבד מצנה והא שכתבו התוס' שבי"ג איירי דאי בי"ד על משפיר לבדוק פי' דרצונו לתרגך לשון הגמ' דקתני לישנ' בחזקת בדוק פשיטא אם הוא בי"ד, ע"כ מן הסתמא שקרו בחזקת בדוק לכה פי' בי"ג איירי ולכה נקט בחזקת בדוק פי' מסתמא בחזקת שאינו בדוק אבל האי האיבעי' קאי גמי אמשפיר בי"ד וע"ז מתרגך ניחא ליה לאינש למעבד מצות ואפי' בי"ד גמי אמרי' ניחא ליה וכו': סימן תל"ט.

ט' ציבורים של מצה ואחד של חמץ ובא עכבר ונטל ולא ידענו אם נטל חמץ או מצה ונכנס לבית בדוק צריה לחזור ולבדוק בדיו זה מחולקין תוס' והרמב"ם התוס' סוכרים דדוקא בלא ביטול איירי שכתבו בפס' דף ט' ע"ב ד"ה היינו ט' חניות לפ' מ"ש רש"י דאיירי לענין בדיקה והכא הוי ספיקא דרבנן ולקולא ע"ש א"כ משמע מדבריהם היכא דביטול א"צ לבדוק דהוי ספיקא דרבנן ולקולא וכן פסק הטור אבל הרמב"ם סבר אפילו אם ביטול צריה לחזור ולבדוק ומפרשים טעמא משום דכל הבדיקה תקנו חכמים על ספק א"כ בזה לא שייך ספיקא דרבנן ולקולא ונהנה יש לדקדק בדברי תוס' דקאמרי דהוי ספיק' דרבנן ולקולא ותלינו דודאי מצה הוא הא אתחזק איסורא דהא הכא אתחזק חמץ כמו מצה והוי כמו גבינה של עפ"ם שנתערבה בגבינה של היתר חד בחד אסור פינו דאתחזק איסורא לא אמרינו ספיקא דרבנן ולקולא י"ל דבשלמא התם אתחזק איסור כמו היתר והוי ספק אסור משא"כ הכא פינו דכבר בדיק הביתכדינא ויש לבית חזקת בדוק א"כ אף דאמרינו אוקי חזקה דמצה בהדי איסור דחמץ הוי לי' לבית חזקתו בדוק ועו"ל בשלמא התם גבי גבינה הספק הוא אי הגבינה עצמה מותרת או לא בזה לא אמרינו דהוי ספיקא דרבנן ולקולא פינו דאתחזק איסורא משא"כ הכא דאין הספק אם הוא מותר לאכול אלא הספק הוא אם צריה לבדוק וכל עצמו של בדיקה הוא שמה יבוא לאכלו שפיר י"ל ספיקא דרבנן ולקולא דהוי ספק יותר דאף אם הוא חמץ וימצא אותו שמה לא יבא לאכלה וק"ל: סעי' ג' צבור אחד של חמץ ואחד של מצה ולפניהם ב' בתים אחד בדוק ואחד שאינו בדוק וכו' והוא מה דאמרינו בפסחים דף ט' ע"ב ב' ציבורים וכו' היינו ב' קנפות אחד של חולין וכו' וכתבו תוס' ד"ה היינו ב' קנפות וכו' הך סוגי' דמדמה

בְּדִיקַת חֶמֶץ לֵב' קִנּוּיָא לֵב' מוֹקֵי כַר"ל דְּהָא מוֹקֵי הֵךְ סוּגְיָא דִּב' קִנּוּיָא פְּשָׁרְבוּ חוֹלִין עַל תְּרוּמָה אֱלָא כַר"י דְּלֵא בְּעֵי הֵתֵם רַבּוּ וְכוּ' וְהֵנָּה יֵשׁ לְדַקְדָּק לְשִׁיטַת רַשְׁבַּ"א דְּאָפְי' לַר"י בְּעֵי עַכ"פּ חַד בְּחַד א"כ הֵיכִי מְדַמָּה בְּדִיקַת חֶמֶץ לֵב' קִנּוּיָא וִי"ל דְּאִין הִסְפֵּק אֱלָא בְּבִדְיָה וְלֵא לְאֶכּוֹל גּוּף הָאִיסוּר קַל טְפֵי אַף דְּלִיפָא חַד בְּחַד אֲמַרִּינּוּ שְׁאֲנִי אֹמֵר יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת פִּינּוּ דְּאֲמַרִּינּוּ שְׁאֲנִי אֹמֵר א"כ לְעֵיל בְּסַעֵי ט' מ"ט לֵא אֲמַרִּי שְׁאֲנִי אֹמֵר דְּהָכָא מְשׁוּם דְּאִיפָא עוֹד בֵּית אֶחָד שְׁאִינוּ בְּדוּק לֵא מַעְלָה וְלֵא מוֹרִיד לְעַנְיָן זֶה וְכֵן פְּסַק הַמְחַבֵּ' בִּי"ד סִימָן קי"ד ס"א ב' קְדִירוֹת וְכוּ' וְכֵן הֵדִין אִם לֵא הָיָה פֶּאן אֱלָא קְדִירָה אַחַת וְכוּ' בְּשִׁלְמ' לְשִׁיטַת תּוֹס' נוֹטֵר דְּאֲמַרוּ לְעֵיל בַּס"א מִיָּרִי בְּלֵא בְּטָלוּ דְּהוּי אִיסוּר דְּאוֹרְיָיְתָא וּבְאִיסוּר דְּאוֹרְיָיְתָא לֵא אֲמַרִּי שְׁאֲנִי אֹמֵר אֲבָל הָכָא מִיָּרִי פְּשָׁבֵיטֵל מִשָּׂא"כ לְשִׁיטַת הַרְמַב"ם דִּב"א נְמִי אֲיָרִי פְּשָׁבֵיטֵל קֶשֶׁה נִימָא שְׁאֲנִי אֹמֵר וְתִירֶץ אֲדַמ"ו נַר"ו דְּלְעֵיל מִיָּרִי דְּיֵשׁ לְחֶמֶץ וְלִמְצָה תְּנַאֵר אֶחָד וְאִין סִימָן בְּלִחָם עֲצָמוּ אִם הוּא חֶמֶץ אוּ מְצָה אֱלָא בְּמִקוּמוֹ שְׁמֻנְחָ שֶׁם נוֹדַע שְׁאֶחָד חֶמֶץ וְא' מְצָה וְה"ל קְבוּעָה וְא"כ פִּינּוּ דְּאִם יִמְצָא בְּפִסְחָ וּבָא לְשִׂאוֹל אִם הוּא מוֹתֵר לְאֶכּוֹל אוּ לֵא יֵהָא אִיסוּר דְּבִזָּה לֵא אֲמַרִּינּוּ שְׁאֲנִי אֹמֵר דְּהוּי אִיסוּר דְּאוֹרְיָיְתָא וְא"כ פִּינּוּ שְׁיֵשׁ בְּסַפֵּק זֶה אִיסוּר דְּאוֹרְיָיְתָא ג"כ לְעַנְיָן בְּדִיקָה לֵא אֲמַרִּינּוּ שְׁאֲנִי אֹמֵר וְכוּ' דְּהָא נֵרָא כְּתָרִי דְּסִתְרוּ אַהֲדָדִי מִשָּׂא"כ הָכָא מִיָּרִי שְׁהַחֲמֵץ נִיכְרָ בְּתוֹאֲרוֹ וְא"כ אַף אִם יִמְצָא בְּפִסְחָ יֵהָא נִיכְרָ אִם הוּא חֶמֶץ אוּ מְצָה וְא"כ אִינוּ נִכְנָס בְּגִדְרָ סַפֵּק אִיסוּר דְּאוֹרְיָיְתָא כָּלֵל שְׁפִיר אֲמַרִּינּוּ שְׁאֲנִי אֹמֵר וְכוּ': וְכֵן ב' בְּתִים בְּדוּקִים וְצָבוּר אֶחָד שֶׁל חֶמֶץ וּבָא עַכְבָּר וְנוֹטֵל וְאִינוּ יוֹדַע לְאִיזָה נִכְנָס וְכוּ' שְׁפִיר אֲמַרִּינּוּ שְׁאֲנִי אֹמֵר דִּין זֶה הוּא בְּפִסְחִים שֶׁם צָבוּר א' שֶׁל חֶמֶץ וְא' שֶׁל מְצָה וְלִפְנֵיהֶ' בִּי בְּתִים בְּדוּקִים הֵינּוּ ב' שְׁבִילִים וְכוּ' ע"ש יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת דְּהַש"ס תְּחַלֵּק שֶׁם בֵּין בְּאִי לְשִׂאוֹל בְּזַא"ז אוּ בְּב"א וְרַמְבַּ"ם סִתֵּם דְּכָרִיו מִשְׁמַע אֲפִילוּ בָּאִים בְּבַת א' א"צ לְבִדּוּק וְתִירֶץ אֲדַמ"ו דְּהֵנָּה יֵשׁ לְדַקְדָּק בְּגַמ' לְמָה לֵא נִקֵּט ב' בְּתִים בְּדוּקִים וְלִפְנֵיהֶ' שְׁנֵי כְּפֻרוֹת אֶחָד חֶמֶץ וְח' מְצָה וּבָא ב' עַכְבָּרִים א' שְׁקֵל חֶמֶץ וְא' שְׁקֵל מְצָה וְלֵא יְדַעִינּוּ לְהֵי עֵייל הָאִי דְּחֶמֶץ וְהֵינּוּ ב' שְׁבִילִים וְהוּי דוּמָה מִמֶּשׁ לְשְׁנֵי שְׁבִילִים וּב' בְּנֵי אָדָם אַע"כ צ"ל דְּזֶה אִין צוּרָה לְאֲשַׁמְעִינּוּ דְּהוּי דִּינָא דִּב' שְׁבִילִים עֲצָמוּ וְיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין בָּאִים לְשִׂאוֹל בְּב"א אוּ בְּזַא"ז אֱלָא דְּבָא לְאֲשַׁמְעִינּוּ הֵיכָא דְּאִיפָא רַק עַכְבָּר אֶחָד אֲפִילוּ בָּאִים לְשִׂאוֹל בְּב"א א"צ לְבִדּוּק דְּבִשְׁלָמָא הֵיכָא דְּאִיפָא ב' עַכְבָּרִים לְגַבֵּי ב' בְּתִים פִּינּוּ דַע"כ פ' עֵייל לְתוּף הַבֵּית הוּי כְּמוֹ אָדָם אֶחָד בְּשְׁבִיל א' רַק דְּלֵא יְדַעִינּוּ אִם הוּא חֶמֶץ אוּ מְצָה וְשֶׁם נְמִי לֵא יְדַעִינּוּ אִי הוּי בְּשְׁבִיל טְמֵא אוּ לֵא בְּזֶה יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין בָּאִים לְשִׂאוֹל בְּבַת א' לְזַא"ז אֲבָל הֵיכָא דְּהוּי סַפֵּק אִם נִכְנָס עַכְבָּר כָּלֵל לְתוּף הַבֵּית קִיל טְפֵי דְּאֲפִילוּ בָּאִים לְשִׂאוֹל בְּב"א נְמִי א"צ לְבִדּוּק וְה"פ בְּגַמ' ב' בְּתִים בְּדוּקִים וְכוּ' הֵינּוּ ב' שְׁבִילִים כְּלוּמַר הֵתֵם דְּנוֹקָא בְּבָאִים לְשִׂאוֹל בְּזַא"ז אֲבָל הָכָא אֲפִילוּ בְּב"א א"צ לְבִדּוּק דְּקִיל טְפֵי פִינּוּ דְּאִיפָא סְפִיקָא אִי אֲזִיל כָּלֵל לְתוּף הַבֵּית וְכֵן מְצָאנוּ כְּמָה פְּעָמֵי בְּש"ף לִי"ד דְּסַפֵּק אִי עֵייל קִיל טְפֵי מִשְׁאָר סְפִיקוֹת וּלְפ"ז פְּסָקוּ רַמְבַּ"ם וְהַמְחַבֵּר שְׁפִיר: וִי"א דֵּה"מ כְּשֶׁהָיָה קְשׁוּרִים בְּיַחַד וְכוּ' מַג"א ס"ד אֲבָל בְּהַנִּיחַ ט' וּמְצָא יוֹד צָרִיף לְבִדּוּק אַחַר כּוֹלָם וְאֵאמ"ו מַגַּמ' מִשְׁמַע שְׁמִסּוֹפְקֵי בְּדָבָר א"כ הָכָא הוּי סְפִיקָא דְּרַבְּנָן וְלִקְוֵלָא דְּאֲמַרִּי בְּגַמ' דְּבִיזָה דָּף יוֹד ע"ב זִימָן שְׁנַיִם וּמְצָא שְׁלִשָּׁה אִיסוּרִים מִמ"נ דְּאִי אַחְרֵינָא נִינְהוּ הָא אַחְרֵינָא נִינְהוּ וְאִי לֵא הָא אִיפָא חַד דְּמַעֲוָרָב בְּהוּ וְא"כ מִשְׁמַע שְׁמִסּוֹפֵק בְּדָבָר וְהַמְג"א סִימָן תצ"ו ס"ק יו"ד

רצה לומר דדוקא גבי גזילות מסתפק פנין דעשוין לדדות ואין זה מוכיח וק"ל: סימן ת"מ.

אפילו אם אינו חייב באחריותו בדין שידע שהעכו"ם אנס וכו' וזהו לדעת הרמב"ם וכתב הרב המגיד דהוא מפרש דהא דאמר רבא לבני מחוזא בעירו חמירה דבני חילא פנין דאלו מגנבה וכו' והינו שלא מדין אלא באונס פ' מדנקט בלישנא חמירה דבני חילא אונסי' ואלם משמע יש להקשו' למה לא מביא ראי' לדעת רמב"ם מהא דאמרינו הפקעתו והלואתו מותר ואין פאן משו' גזל גוי' וא"כ אם חמצו של גוי באחריות ישראל למה יעבור בב"י וב"מ וקא אפי' אם יגנב אם אינו רוצה לשלם לו כלום פטור א"כ מאי מהני אחריות עלי'.

אע"כ צ"ל אע"פ שפן הדין א"צ לשלם לו כלום פנין שהגוי כופו לשלם לו עומד ברשות ישראל לעבור עליו בב"י כמו שפסק הרמב"ם והיא ראי' יותר מןכרח' ממ"ש הרב המגיד. ותיירץ אדמ"ו דהא עוד יש להקשות הא דכ' רחמנ' מיעט לדין שומרי' שאינו נוהג בגוי הא הלואתו והפקעתו מותר ואף אם יש לו דין שומרים ותייב לו ישראל בתורת שומר אין הגוי יכול לילך עמו לדין וצ"ל דיש לחלק בשלמא הלואתו ממון פנין דמלנה להוצאה ניתנה ובהתר בא לידו ע"מ שיוציאה מש"ה מותר אבל שאר דיני שמירה פנין דבאיסור בא לידו שלא ניתנו להוצאה יש בו משום גזל ומחוייב לשלם דבר ת' משום הכי אצטריך לאשמועינן שאין דין שומרים לעכו"ם ולפ"ז ה"ה אם הפקיד גוי חמצו לישראל ברשות ישראל קאי לעבור עליו בב"י וב"מ פנין שמד"ת חייב לשלם ואין ראיה פלל לדעת הרמב"ם וק"ל: פתב מג"א ס"ק א' ואם ישראל הפקיד חמצו ביד עכו"ם אחר וכו' ר"ל פנין שהישראל מחלק שמירתו עיין ח"מ בדין שומר שפסד לשומר וא"ל דרגיל להפקיד אצל הגוי השני דאל"כ יכול לומר את מהימנת ליה וכו' ר"ל פנין שהגוי מסלק שמירתו מהחמץ ונותנו לגוי שני שוב אין הנכרי הראשון יכול להוציאו כלום בשאינו רגיל להפקיד אצלו מאי איכא למימר את מהימנת לי וכו' וכמ"ש המג"א ובכ"מ שהוא הישראל חייב לבערו ואם עבר ולא ביערו אסור אחר פסח ואם בא גוי לאחר פסח אומר לו הרי שלח לפניה וכו' ואא"מ דשני דברים אלו אין להם שחר פלל דהא אמר שאחר הפסח אסור ואמ' אם בא נכרי אחר פסח אומר הרי ש"ל דהא טעמא דאסור אחר פסח משום קנסא ואם יכול לומר לגוי הרי ש"ל מאי קנסא קניס ליה: סעיף ד' ישראל שהפקיד אצל ישראל וכו' עובר עליו אף המפקיד עיין בב"י שפביא דעות שונות לענין שיעבור התפקיד אבל הנפקד לכ"ע עובר יש להקשות מהא דאתמר בפסחי' דף י"ג ע"א מעשה באדם אחד שהפקיד דסקיא מליאה חמץ אצל יוחנן חקוקאה ונקבוה העכברים והיה החמץ מבצבץ ויוצא וקא לפני ר' שעה ראשון' א"ל וכו' חמישית א"ל צא ומוכרה וכו' פמאן אזלא הא שמעתת' פרשב"ג דתנו המפקיד פירות אפילו הם אבודי' אל יגע בהם רשב"ג אומר מוכרן בב"ד מפני שהוא פמשיב אבידה ואי אמרינו שהנפקד עובר בב"י ובי"מ ק' דלמא לעולם אתי' פרבנו וקא דאמרו רבנו אל יגע בהן היינו פירות היכא דליכא חשש איסור משא"כ חמץ דאם לא ימפור יעבור בכל"י וב"מ אפילו רבנו מודי דמוכר' דב"ד ותיירץ אדמ"ו דהא דאמרי' דהנפקד עובר היינו היכא שמודיעו שהוא חמץ וא"כ סומך המפקיד שהנפקד יבערו ואם לא ביער הנפקד עובר בב"י.

בכא"פ ט"כ לאו דאורייתא וא"כ קשה מ"ש מין במינו ממין בשאינו מינו דהוא ג"כ ביהתר
מכא"פ ותירץ אדמ"ו דהא דכתב הרמב"ם דיש לחלק בין אכילה לשהי' היינו דאיכא
פזית בכא"פ אלא דאי אכיל ל"י ע"י טיבול ליכא פזית בכא"פ ולענין אכילה לא מחייב
להרמב"ם עד דאיכא פזית בכא"פ אפילו אי אכיל ליה ע"י טיבול דפסק פתחמים ואין
להקשו' א"כ גם פרת ליחייב דהא הוי כמו בעין ונ"ל דעיקר דינא דלהרמב"ם טעמ' ד
דילפינו ממשרת ענבים דנזיר והא גבי נזיר ליכא פרת כלל רק מלקות א"כ לא מצינו
בכל התורה שיחייב פרת אטעם פעיקר האיסור לכה לא תחייב הרמב"ם אתערוכות רק
מלקות אפילו איכא פזית בכא"פ כמ"ש וק"ל ועי"ל דאית' בגמרא דביצה נבילה בטילה
בשחוטה וקאמר דוקא לטומאת מגע אבל לטומאת משא פיו דעכ"פ הוא נושא לטומאה
טומאת משא לא הלה וקאמר בגמ' דבכורות דוקא אי אמרינו חוזר ונייעור וא"כ הוי
טומאה במקומה אבל אי לא אמרי' חוזר ונייעור כבר נתבטל איסור ונעשה פלו היתר
ואפילו במשא לא תטמא וא"כ ה"ה לענין ב"י אי אמרינו דחוזר ונייעור אף שנתבטל
לענין אכילה מ"מ פיו שנתערב האיסור אמרינו חוזר ונייעור א"כ לעבור על ב"י אמרינו
פיו דעכ"פ פזית חמץ יש בביתו עובר עליו אבל אי לא אמרי' חוזר ונייעור הוי פלו
היתר ב"י וב"י נמי לא אמרינו והא קי"ל גבי מין בשאינו מינו אמרינו מדאוריית' חוזר
ונייעור אבל במין במינו לא אמרינו חוזר ונייעור א"כ נעשה פלו היתר לענין ב"י וביזה
צדקו דברי מג"א שכתב מין במינו אינו עובר עליו משום דלא אמרינו חוזר ונייעור א"כ
נעשה פלו היתר לענין ב"י משא"כ מין בשאינו מינו פיו דחוזר ונייעור הוי לענין ב"י
כאלו בעיניה דמ"מ החמץ ברשותו: כתב הטור ור"א פסק פתחמים וכתב דוקא שאין
בתערוכות טעם חמץ פגון אלו שאין נותנין אלא לקיחה בעלמא אבל אי יש בו טעם
חמץ חייבי' עליו דטעם פעיקר דאו' ואין בה פזית בכא"פ מיירי אבל יש בו פזית בכא"פ
חייבים עליו ומשמע מדברי הטור אפילו ליכא פזית בכא"פ אם נותן החמץ טעם גמור
חייב וצ"ל דס"ל לטור פשיטת ר"ת דטעם פעיקר דאוריית' היינו פזית בכא"פ ע"ש בב"י
שרוצה לדחוק ליישב הטור, ונ"ל דע"ל פיו שאינו נותן טעם מ"מ יעבור בב"י דהא לא
שייך בי' טע"כ ומ"ש מין במינו בטל ברוב ותירץ אדמ"ו נ"י דהנה ההבדל שיש בין טעם
גמור לקיחה בעלמא הוא זה פשוטן טעם גמור גם ההיתר נתהפך לאיסור דטעם
האיסור מבטל לטעם ההיתר וכשנותן שם לקיחה בעלמא היינו שאין טעם ההיתר
נתחלף לאיסור אלא שטעם ההיתר עומד בפ"ע וטעם איסור בפ"ע א"כ אף שאינו נותן
טעם גמור להתחלף ההיתר להיות איסור, מ"מ עובר משום חמץ המעורב בו שטעמו
עומד בפ"ע בתוקפו ולפ"ז י"ל הא דאמר ודוקא דליכא פזית בכא"פ היינו ע"י טיבול
ליכא פזית בכדי א"פ אבל אי אכיל ליה בעיניה איכא פזית בכא"פ אלא דבטלה דעתו
אצל כל אדם וע"ז קאמר דוקא שאינו אלא לקיחה בעלמא וא"כ אינו חייב עד שיאכל
ב' הזיתים פולם דבלא"ה לא אכיל שיעור דמחייב עליו אבל אם יש בו טעם חמץ גמור
א"כ נתחייב אפילו על פזית אחד בתערוכות דביזה לא שייך לא בטלה וכו' דזית אחד
דרפו לאכול בב"א אבל פי ליכא זית בכא"פ אפילו אכיל ל"י בעיניה אף שנותן בו החמץ
טעם גמור אינו חייב עליו דס"ל טעם פעיקר לאו דאוריית' אלא בדאיכא זית בכא"פ
וכשיטת ר"ח פה: שם במג"א ונדעת הטור וצ"ל דהאי דשאור ישיר היינו ביו"ט דאי
אפשר לאפותה וכו' מקשים העולם מ"ש שריפ' מאפיה הא זה הבערה שלא לצורך.

כמו אפי' ותי' אד"מו דאיתא בתוס' ריש פסחים אור לי"ד ונראה לרשב"א דאפי' לטעם
האחרון אמרינן וכו' והכא יש לדקדק דברייהם הא דנקטו מברייתא ולא ממתניתין שאור
ישורף והאוכלו בארבעים ויש לתרץ דהנה נוכל לפרש דאמר ישורף היינוא ביו"ט כמ"ש
המ"א רק ע"ז קשה קושית העולם הא הוי הבערה שלא לצורף וא"א אין ביעור חמץ
אלא שריפה לק"מ דקיי"ל כל הנשרפין אפרן מותר א"כ לא הוי הבערה שלא לצורף
דקא יכול ליהנות מאפרה ואף שמדברי תוס' בפסחים דף ה' ע"א ד"ה ואמ' כל מלאכה
וכו' ע"ש משמע כל שאינו יכול ליהנות מתנו תמיד בשעת הבערה לא מקרי לצורף א"כ
צריף צורף גמור לפ"ז מדס"ד התם דלא אמרי' מתוך שהותר' לצורף הותרה נמי שלא
לצורף א"כ צ"ל צורף גמור אבל זה לא הוי צורף גמור משא"כ לדידן דקיי"ל מתוך
שהותר' וכו' וא"כ א"צ רק צורף קצת וזהו וי אי פשיכול ליהנות מאפרה מקרי צורף
קצת אבל אפי' הוי שלא לצורף כלל ואסור לפ"ז לק"מ על תוס' דמתניתין לא מוכח מידי
דר"מ היא וס"ל אין ביעור חמץ אלא שריפה ואפרן מותר וא"כ יש לפרש המתניתין
כמ"ש המג"א אבל ברייתא ר"י היא דס"ל דחמץ מן הנקברים שאפרן אסור וא"כ ע"כ
לא מייירי בי"ט דאל"כ הוי לי' הבערה שלא לצורף והא דקאמר ר"א ישורף היינו בחול
דצריף לבער ומוכח שפי' שהחמירו חכמים, וא"כ לפי דברינו הקושני' מברייתא על
הטור במ"ע דאין לומר פתיוץ המג"א דקא ברייתא ר"י והוי הבערה שלא לצורף
וכמ"ש ותיירץ אדמ"ו דהרא"ש פתב בפ' א"ע וז"ל בפסח וכו' והשתא להך טעמא דמפרש
לעיל בריש מכילתין דמה שצריף לבער החמץ מן הבית ולא סגי לי' בבטיול משום דחמץ
לא בדילי מינ' אינשי ואסור להשהות בבית כל הני דמתניתין ואף לפי ר"ת דא"ע על
ב"י וב"מ דחיישינן דלמא אתי למיכל מינ' אבל לאידך טעמא דמפרשים משום
שהחמירה תורה לעבור על ב"י וב"י היכא דלא בטלו החמירו חז"ל לבדוק ולהוציא מן
הבית אעפ"י שבטל והי' מותר כל אלו להשהות בבית עכ"ל הרא"ש נראה מדי הרא"ש
דל"ל לא פלוג רבנן מדכתב האי טעמא דצריף לבער משום ב"י היכא דלא בטלו וא"כ
היכא דליכא ב"י א"צ לבער א"כ גם לטור ס"ל פן דלא אמרי' לא פלוג רבנן טור ס"ל
טעמא דלמא אתי למיכל מינ' וא"כ י"ל דס"ל להטור דוקא היכא דאיכא חשש באורייתא
באכילתו בפסח חיישי חז"ל דלמא אתי למיכל מינ' אבל היכא דליכא רק איסור דרבנן
ליכא חשש כלל דלמא אתי למיכל מיניה ולפ"ז גם מהברייתא לק"מ על הטור דקתני
התם שאור ישורף והאוכלו בארבעים א"כ ס"ל לר"מ דחמץ גוקשה אסור מדאורייתא
ושפיר צריף לבער ולשרוף דלמא אתי למיכל מיניה ובמתניתין דקתני האוכלו פטור י"ל
כמ"ש המג"א ולק"מ על הטור והגאון מהור"ר שמואל קראקווער ז"ל ר"ל דברי הטור
דאיתא בשלהי פ"ק דחולין אבע' להו האומר הרי עלי לחמי תודה והביא שיאור מהו
ספיקא דרבנן הוא או דלמא ברי' בפני עצמה הוא ע"ש והנה לפום רהיטא י"ל מאי
קמבע' להו לפשוט דע"כ הוי חמץ דאל"כ קשה הא דקתני שיאור ישורף ותייב לבער
ואי לא הוי חמץ גמור אמאי חייב לבער אלא צ"ל דהיא גופא קמבע' לי' אי חמץ אינו
אסיר אלא מדרבנן וע"כ צ"ל דשאור הוי חמץ גמור והאבע' לא נפשט וא"כ לעגנן חמץ
אי צריף ביעור או לא הוי ספיקא דרבנן ולקולא משא"כ לעגנן שאור עצמו דהוא ספק
דאורי' או דרבנן הוי ספק דאו' ולחומרא לכה פירש לקמן דחייב בביעור ודוק: סעיף ג'
ויש מחמירים אם נראה מבחוץ מג"א סק"ה ולפ"ז מ"ש הרמ"א בסי' תמ"ז דבעינן שני

חֲדָשִׁים צ"ל דְמוֹתֵר דְכָאן אִין הַטַעַם מְשׁוּם שְׂפִכְר נְתַקְשָׁה אֱלָא אֲפִילוּ לֹא נְתַקְשָׁה נְמִי מוֹתֵר דְהוּי פְחֻמִין שְׁנַפְלָה עָלְיוּ מְפֹלֶת דְהוּי דְהוּי פְּמִבְנֵר תוּף לְמ"ד יוֹם פִּינּוּן שְׁחַל עָלְיוּ בְיַעוּר אָסוּר לְדְבוּק אֲבָל אִם אִין גְּרָאָה מִבְּחוּץ אֲפִילוּ תוּף לְמ"ד יוֹם מוֹתֵר שְׂאִין לְךָ בְיַעוּר גְּדוּל מְזָה: סְעִיף ה' אִם הַעֲמִיד גְּבִינּוֹת וְכוּ' מַג"א סק"ב שְׁנַדְחַק לּוֹמֵר דַּס"ל לְטוּר דְדָבָר הַמַּעֲמִיד לֹא בְטִיל מְדַאוּרִיָּתָא וְנ"ל לְיִישָׁב הַטוּר דְאִיתָא בַּהֲג"ה אֲשֶׁר"י פ"ק דַּע"ז אִם נָתַן יַיִן לְתוּף חֲבִיּוֹת שְׁהִיָּה שָׁם שְׂכָר שְׁעוּרִים מוֹתֵר דְהוּי נ"ט בַּר נ"ט דְהַשְׁכָּר עֲצָמוּ אִינוּ עֵיקָר חֻמִין רַק הַשְׁעוּרִים אוֹ הַחֲטִיִּים נוֹתְנִים טַעַם בְּמִים וְחוּזֵר הַשְׂכָּר וְנוֹתַן טַעַם בְּחֲבִיּוֹת וְעַדְיָן הוּא הֵיתֵר וְהוּי נ"ט בַּר נ"ט דְהֵיתֵר' וְכָל זֶה בְּשָׂאָר דְבָרִים מִשָּׂא"כ בְּדָבָר אִיסוּר לֹא שְׂיִיף נ"ט בַּר נ"ט מְשׁוּם דְהוּי כְּמוֹ אִיסוּר בְּעֵינַי' וְאִיף שְׂיִיף נ"ט בַּר נ"ט, וְנ"ל בְּטוּר דְהוּי כְּמוֹ בְּעֵינַי' י"ל דְמֵינְרִי בְּדְלִיפָא ס' וְאִי לֹא הוּי דְבָר הַמַּעֲמִיד הִי' מוֹתֵר מְשׁוּם נ"ט בַּר נ"ט אֲבָל מִפְּחַ דְבָר הַמַּעֲמִיד אָסוּר דְלֹא שְׂיִיף בִּיהַ נ"ט בַּר נ"ט וְאִיף דַּס"ל לְהַטוּר דַּטַע' פְּעֵיקָ' בְּיוֹתֵר מְכַא"פ לָאוּ דְאוּרִיָּתָא מ"מ הִיכָא דְנִתְעַרְבַּ בְּפָחוֹת מַס' וְהוּי דְבָר הַמַּעֲמִיד אָסוּר אֲפָשֶׁר דַּס"ל לְטוּר דְהוּי דְאוּרִיָּי: סְעִיף ז' בְּצַק שְׂפִסְדְּקִי עֲרִיבָה וְכוּ' מַג"א וְדוּקָא שְׂיִשׁ בֵּין הַפֶּל פְּזִית וְכוּ' ע"ש וְהִנֵּה הַגָּאוֹן חָכַם צָבִי בְתִשׁוּבָתוֹ מְחַנְּלֵק אִם שְׂאָר גְּדוּלֵי חֻקֵּי לֵב לְעַנְיָן אִיסוּרִים דְלָאוּ מְאָכְלוֹת אָסוּרוֹת נִיגְהוּ אִי אֲמַרִינּוּן חֻצֵי שְׂיַעוּר אָסוּר מְדַאוּ' וְהַגָּאוֹן הַנ"ל ר"ל דְלֹא אֲמַרִינּוּן חֻצֵי שְׂיַעוּר אֱלָא בְּאִיסוּרֵי אֲכִילָה וְלֹא בְּשָׂאָר אִיסוּרִים.

וְנֵה כְּנֻגְדַּהּ הַגַּמ' דְשִׁבְתָּ דְהֵתָם מוֹכַח דְאִיף בְּשָׂאָר אִיסוּרִים אֲמַרִי' חֻצֵי שְׂיַעוּר אָסוּר מְדַאוּ' דְקִיאֵי הֵתָם לְעַנְיָן הוֹצֵאת שִׁבְתָּ דַּח"ש אָסוּר וְהָא דְמַצְרִיף הִכָּא פְּזִית לָאוּ מְשׁוּם דְצָרִיף לְהִיּוֹת כְּשְׂיַעוּר אֲבָל פָּחוֹת מְכַשְׂיַעוּר מוֹתֵר אֱלָא אֲפִילוּ חֻצֵי שְׂיַעוּר אָסוּר וְהִכָּא פִּינּוּן שְׂהוּא דְבוּק בְּכִלֵי אִי לִיכָא בֵּין הַפֶּל פְּזִית בְּטַל בְּמִיעוּטוֹ לְגַבֵּי פְּלִי: סִימָן תַּמ"ג ס"א.

חֻמִין מְשִׁשׁ שְׁעוֹת וְלִמְעַלָּה וְכוּ' י"ל לְשִׁטַּת הַרְמַב"ם דְחֻמִין תוּ' שְׁעוֹת וְלִמְעַלָּה אָסוּר בְּהִנְאָה מְדַאוּרִיָּי מַנ"ל זֶה הָא לֹא פְּתִיב לֹא יֵאכַל חֻמִין אֱלָא בְּתוּף זְמַנּוּ וְאִנּוּן קִי"ל כְּחֻזְקִי' דְלֹא תֵאכַל אֲחַד אִיסוּר אֲכִילָה וְאֲחַד אִיסוּר הִנְאָה הוּא בְּמִשְׁמַע א"כ מְהִי תֵרִי לֹא תֵאכַל אֲחֻרִינָא לֹא מְשַׁמַּע אִיסוּר הִנְאָה דְבַגְמ' אֲמַרִי' תִּלְתָּא קְרָאִי פְּתִיבִי' חַד לְפָנֵי זְמַנּוּ וְחַד לְתוּף זְמַנּוּ וְחַד לְאַחַר זְמַנּוּ נִמְצָא מְחַד קְרָא דְהוּא לֹא יֵאכַל דְמִשְׁמַע אִיסוּר הִנְאָה הוּא רַק אֲתוּף זְמַנּוּ אֲבָל אֲשָׂאָר זְמַנִּים דְהֵינּוּ לְפָנֵי זְמַנּוּ וְלְאַחַר זְמַנּוּ לֹא מְשַׁמַּע אִיסוּר הִנְאָה דְלֹא פְּתִיב בְּהֵן לֹא יֵאכַל אֱלָא לֹא תֵאכַל וְכוּ' ר"ל אַגַּמ' דְקָאָמ' בְּפִסְחִים מְפָדִי פּוֹלְהוּ קְרָאִי פְּרִכִינְהוּ וְשִׁנְיָנְהוּ מֵאִי אִיכָא בֵּין חֻזְקִי' לַר"א וּמְשִׁנֵי חִילִין שְׁנַשְׁחֲטוּ בְּעִזְרָה אִיכָא בִּינְיָהוּ לִישְׁנֵי חֻמִין מְשִׁשׁ שְׁעוֹת וְלִמְעַלָּה אִיכָא בִּינְיָהוּ דַּלְר"א אָסוּר בְּהִנְאָה וְלְחֻזְקִי' מוֹתֵר וְצָרִיף לְתַרְץ פִּינּוּן דְגַלִּי קְרָא בְּתוּף זְמַנּוּ דְלִיכָא חִילּוּק בֵּין אֲכִילָה לְהִנְאָה א"כ וְנִדְאִי לֹא תֵאכַל דְכְּתִיב מְקוּד' אֲקוּדָם זְמַנּוּ נְמִי מְשַׁמַּע אֲפִילוּ בְּהִנְאָה: וּמִיָּהוּ פֶּל שְׁעָה ה' מוֹתֵר בְּהִנְאָה יֵשׁ לְהַקְשׁוּ' מ"ש אֲכִילָה דְגָזוּר בִּי רַבְּנָן דְלִמָּא אֲתִי לְמַטְעֵי בְּשְׁעוֹת א"כ גַּם לְעַנְיָן הִנְאָה ה"ל לְמַגְזוּר כּוּן בְּשִׁלְמָא אִי אֲמַרִינּוּן חֻמִין מְשִׁשׁ שְׁעוֹת וְלִמְעַלָּה אִינוּ אָסוּר אֱלָא מְדַרְבְּנָן י"ל דְהוּי גְּזִירָה לְגִזְרָה אֲבָל לְפִי שִׁיטַת הַרְמַבְּם דְהוּי דְאוּרִיָּתָא קֶשֶׁה מ"ש אֲכִילָה מְהִנְאָה, וְצ"ל פִּינּוּן דְעֵיקָר הַגְּזִירָה הוּא מְשׁוּם דְאָדָם טוֹעָה בְּשִׁתֵּי שְׁעוֹת א"כ לְעַנְיָן אֲכִילָה צָרִיף לִתְנֵן דְעֵתוֹ עַל הַשְׁעוֹת וּמִמִּילָא לְעַנְיָן הִנְאָה לֹא אֲצֻטְרִיף לְמִיגְזוּר: שָׁם וּבְלִבְד שְׂיַעֲמוּד עָלֶיהָ לְרֵאוֹת שְׂלֵא יִצְנִיעוּ מִמְּנוּ וְלִקְמָן סִימָן תַּמ"ה כְּתִב דְאִין אִי' לְהַשְׁלִיף לְפָנֵי עוֹרְבִים אַעפ"י שְׂאִינוּ

עומד עליהם ודוחק לחלק בין שאר עופות לעורבים עיין במג"א סימן תל"ג וי"ל בשלמ' התם מיירי בתמץ שיכול לאכלו קודם זמן איסורו ומסתמ' אמרי' דנדאי אכלוהו משא"כ הקא דאיירי בשעה חמישית ויש שם תמץ הרבה שאין הבהמה יכולה לאכלו קודם זמן איסורו לכך צריף לעמוד עליהם: אפילו אינו חייב באחריותו מג"א סק"ה אע"ג דהוא אינו עובר עליו מ"מ יעבור עליו המפקיד וי"ל מהאי מעשה דיוחנן חקוקא דקאמר ר' לך ומוכרו וקאמר הגמ' פמאן אזלא הא שמעתתא פרשב"ג ולא פרבנן דאי רבנן הא אמרי לא יגע בהן קשה הא דקאמרי רבנן לא יגע בהו היינו היכא דליכא גורם איסור למפקיד משא"כ הקא אם לא ימכור הנפקד הפקדון יעבור המפקיד בב"י וגם רבנן מודו דמכרו בב"ד וצ"ל הא דקאמר הקא ימכרנו לעפוי"ם היינו דוקא שהמפקיד הודיע לנפקד שהוא תמץ א"כ ונדאי סומך המפקיד על הנפקד שיבער תמץ ונתם גבי יוחנן חקוקא משמע שלא הודיע לנפקד שהוא תמץ מדקאמ' ינקבוה עכברים והי' התמץ מבצבץ ויוצא תשמע אבל בלא"ה לא ידע שהוא תמץ וא"כ לא נסמך המפקיד על הנפקד שיבערנו פיון שאינו יודע שהוא תמץ ומסתמא ימכרנו המפקיד בכמ"ש וממילא לא הנה חל עליו חובת ביעור פלל ואי לאו דסבר ר' פרשב"ג לא הי' אומר למכרו ודייק הגמ' שפיר: בהגהה ונראה דהנפקד חייב לשלם וכו' ומיהו היכא שהתמץ בעין אומר לו הרי שלך לפניך ומקשה הח"י הא דנפקד חייב לבערו הוא הטעם משום השבת אבידה לבעלים ואם אינו רוצה להשיב אבידה לבעלים מ"ט נאמר שיהא חייב לשלם ונ"ל דלק"מ דהא דקאמר הגמ' משום דהוי השבת אבידה לבעלי היכא שמניחו עד אחר פסח ואומר לבעלים השל"פ דלא הוי מזיק בידים הוי השבת אבידה אם מוכרו לגוי שלא יבא תמצו לידי איסור הנאה משא"כ אם הוא צריף לבער לשונרפה בידים אם לא מכרו לעפוי"ם קודם זמן איסורו הוי חזיק בידים ונפיר חייב לשלם, ועל גופא דדינא נ"ל אף דהוי הטעם משום השבת אבידה מ"מ פיון דהשתא חייבו חז"ל לבערו משום השבת אבידה הוי שומר עליו ואם לא עשה כתקחז"ל חייב לשלם פדין שומר ונרא' בח"מ סי' ע"ב סעי' ז' משפון שנפחת אם לא נערו פראוי חייב לשלם הפחת והא דמחויב המלנה לנערו הוי משום השבת אבידה פדאיתא בפרק ז' ואפ"ה אם לא נערו פראוי חייב לשלם וצ"ל פיון שתקנו חז"ל שחויב לנערו משום השבת אבידה נתנו חכמינו ז"ל דין שומר עליו וה"ה גבי תמץ נמי וק"ל: סעי' ג' אם קנה שום דבר בתמץ אחר שש שעות מותר מפני שאינו תופס דמיו עיון מג"א ס"ק ו' קשה הא דאיתא בגמ' דנדר' קונם פירות אלו עלי מהו שיהיו בחילופיהם וקאמר תנינא המקדש באיסורי הנאה אינה מקודשת מכרו וקדש בדמיהם מקודשת ש"מ דחילופיהם מותר' וקאמר הש"ס ה"מ דיעבד אבל לכתחל' לא ומפרשי' דיעבד היינו אם מכרם מותרים הדמים אבל זה ליכא למיפשט מיניה אם יהי' מותר לכתחלה להחליף וא"כ לפ"ז אם מכרה לאיסורי הנאה דמיהם מותרים אבל יש מפרשי' דיעבד היינו שאם עבר וקדש האשה מקודשת אבל שיהיו הדמי' מותר' לכתחל' אימא לא דלמא אסורי' הם והרב המחבר ובי"ד סימן רי"ז וז"ל קונם פירות וכו' אסיר בחילופיהם א"כ ס"ל המחבר כפי' השני והנה הב"ח פתב אם קנה שוב דבר בתמץ חו' שעות ולמעלה מותר מפני שאינו תופס דמים קשה מ"ש מנדר דחילופיהם אסירים ונ"ל לתרץ דאיתא בחולין ד' ז' ע"ב תמץ של עוברי עבירה מותר לאחר הפסח מפני שהם מחליפים ע"ש וברש"י וי"א שאף לעצמם מותר וטעות הוא בידם דא"כ מצינו תמץ דיש

לו דמים אבל תוס' ושאר מחברים סב"ל דאף לעצמם מותר ע"ש והנה יש להקשות כפי שטתם קוש'י רש"י א"כ מצינו חמץ שיש לו דמים וצ"ל דיש לחלק בין מוֹדֵר הַנָּאָה לשאר איסורי הנאה דבשולמא גבי מוֹדֵר הַנָּאָה שפיר מקרי חילופיהם של פירות אלו כיון שאינם אסורים לכ"ע אלא לעצמו שפיר שייך בו דין מכירה על אותן פירות משא"כ גבי חמץ פשם שאסור לו כף אסיר לכ"ע א"כ הוי דמים כמו גזל או מתנה בידו ולא מקרי קלל חילופי חמץ וכו' יסור סתירת דברי המחבר אהדדי: סימן תמ"ד סעיף א'.

ומשייירים מזון ב' סעודות לצורך השבח דסעודה שלישית זמנה אחר המנחה ואז אינו יכול לעשותו לא בחמץ ולא במצה ודבריו אלה הם דברי רש"י בפסחי' דף י"ג ע"א דקאמר ומשייירין מזון ב' סעודות ופי' רש"י ולא ג' סעודות דכל סעודות שבת הם ערבית שחרית ומנחה וע"פ אסור לאכול מן המנחה ולמעלה י"ל ברש"י שכתב מן המנחה ולמעלה אסור לאכול ממ"נ מני' אי אסור לאכול מצה עשירה מן המנחה ולמעלה או לא דהא אין זה צריך לפרש מ"ט רק מזון ב' סעודות של חמץ ואפילו אי מותר לאכול אח"כ מצה עשירה מ"מ אין רשאי לשייר יותר מב' סעודות של חמץ, ונ"ל דהמרדכי כתב ומשייירין מזון ב' סעודות דהיינו ג' רביעית ויש לדקדק מנ"ל זה דצריכים להיות ג' רביעית גדולות יותר מב' סעודות של שאר שבתות, ונ"ל דאיתא בגמ' דעירובין דשיעור עירוב ב' סעודות חד אמר מזונו לשבת ולא לחול וחד אחר מזונו לחיל ולא לשבת וזה וזה מתפוננים להקל ופירש"י דסעודת שבת אינה גדולה כ"כ כמו בחול כיון שאוכלים ג' סעודות א"צ להיות הסעודה גדולה כ"כ פתי בחול, וא"כ פשחל י"ד להיות בשבת דאין אוכלים כ"א ב' סעודות צריך לכל סעודה יותר משאר שבתות, וז"ש המרדכי היינו ג' רביעית ולפי"ז י"ל ששלושה כיון רש"י והיינו שיהיו ב' סעודות גדולות כמו ג' רביעית ולזה כ'לא ג' וכו' היינו משום דאין אוכלין ג' סעודות כמי בשאר שבתות שאין גדולים כ"כ שיהי' ג' רביעית: סימן תמ"ה סעיף א'.

פיצד ביעור חמץ שורפו או פוררו לרוח וכו' כתב מג"א סק"ט משמע מדבריו וכו' נ"ל פירש דברי הרמב"ם דס"ל לאסור מלשורפה משום דכל הנקברים לא ישורפו והא דכתב שורפו או פוררו לאו פי' שיטיל לים בעין אלא שצריך לפרך החמץ מקודם וקאמר שורפו או פוררו ומטיל לים אחר ששורפו דשורפה הוי כמו פירור וזה אינו בכלל כל הנקברים לא ישורפו: סעי' ב' ואם ביטל או אפה הפת או התבשיל אסור מג"א ודוקא שאבוקה כנגדו וכו' והוא מהא דאיתא בפסחי' דף כ"ג ע"ב תנור שהסיקוהו בקליפי ערלה וכו' אפה בו את הפת ר' אומר הפת אסורה וחקמים אומרים הפת מותרת בשלה ע"ג גחלים ד"ה מותרת לא שנא אלא גחלים עוממות אבל גחלים לחשות אסורות וחק"א אפי' לוחשות נמי מותרות ופריך למאן דאמר לוחשות מותרות עצים דאיסורא היכי משפחת לה אר"נ פשאבוקה כנגדו ומפרשים הרמב"ם והכ"מ הא דמתיר בגחלים היינו משום דבגחלים לא שייך לומר שבח עצים בפת וה"ה הכא גבי חמץ צריך שיהא אבוק' כנגדו וע"ג גחלים מותר וז"ש המג"א ודוקא פשאבוק' כנגדו וכו' אבל האחרונים בי"ד סי' קמ"ב כתבו הא דמתיר הכא בגחלים משום שבשעה שנעשו גחלים כבר מיקלי קלי לי' איסורא וליכא היתם עצי איסורא כלל ולעולם אף ע"ג גחלים אמרי' שבח עצים בפת ולפ"ז רוצים לומר כאן גבי חמץ כיון דאפילו אפרו אסור וא"כ אף ע"ג גחלים הפת אסור אפילו בלא אבוקה כנגדו דל"ל מקלי קלי לי' איסורא ומג"א רוצה להתיר באופה

ע"ג גְּחִלִּים מְשׁוּם דְּהוּי כְּמוֹ זֶה וְזֶה גּוֹרֵם ר"ל בְּשֵׁלֶמָ' פְּשָׁאֲבוּקָ' פְּנִגְדוּ פִּינּוֹן דְּעֵיקָ' הַשְּׁבַח
בָּא מִן הָאֲבוּקָ' שְׁפִנְגִּדוּ לֹא חָשִׁיב ז״ו"ג עִם הַתְּנׁוּר אֲבָל ע"ג גְּחִלִּים דְּאִין הַשְּׁבַח כ"כ מִן
הַגְּחִלִּי הָוּי עִם הַשְּׁבַח דְּתַנּוּר ז״ו"ג וְנ"ל דְּמִשְׁמַעוֹת הַגְּמָרָא אֵינוֹ כֵּן דְּהָא הַמַּג"א ס"ל ע"כ
דכ"ע אֵית לְהוּ יֵשׁ שְׁבַח עֲצִים בְּפֶת וְכו' וּבְכִישׁוּל ע"ג גְּחִלִּים פְּלִגְתִּיּוּהוּ אִי מְקַלִּי קְלִי
לְאִיסוּר אוֹ לֹא וּכְשִׁיטַת הַשְּׁ"ף וְט"ז בִּי"ד דַּל"כ ס"ל פְּרַמְב"ם וְכ"מ בְּלֹא טַעְמָא ד״ו"ג
נְמִי בְּשֵׁלָה ע"ג גְּחִלִּים מְוֹתֵר וּלפ"ז י"ל מֵאִי פְּרִיָּהּ הַגַּמ' לְמ"ד ל״וּחְשׁוֹת מְוֹתֵרוֹת עֲצִים
דְּאִיסוּר' הִיכָא מְשַׁכַּחַת לָהּ וּמְשַׁנֵּי פְּשָׁאֲבוּקָה פְּנִגְדוּ מְשַׁמַּע הָא לְמ"ד ל״וּחְשׁוֹת אִיסוּר נִיחָא
הָא אֲלִיבָּי' נְמִי צְרִיָּהּ לְמִימַר הָא דְּאִיסוּר רַבִּי פְּשָׁאֲבוּקָה פְּנִגְדוּ מִיָּרִי דַּע"ג גְּחִלִּים מְוֹתֵר
מְשׁוּם דְּהוּי ז״ו"ג בְּשֵׁלֶמָא לְשִׁיטַת רַמְבַּ"ם וְכ"מ לֹא קָשָׁה מִיָּדִי דַּס"ל דְּבַהָא פְּלִיגִי דְּמֵאֵן
דְּאִיסוּר בְּגְּחִלִּים ל״וּחְשׁוֹת מְשׁוּם דַּס"ל דְּגַם בְּגְּחִלִּי שְׁיָיָהּ שְׁבַח עֲצִים בְּפֶת וְכֵמוֹ שְׁכ"ל
דְּגְּחִלִּים ל״וּחְשׁוֹת הָוּי כְּמוֹ אֲבוּקָה פְּנִגְדוּ וְלֹא הָוּי ז״ו"ג בְּגְּחִלִּים כְּמוֹ בְּאֲבוּקָה פְּנִגְדוּ וְלְמ"ד
גְּחִלִּים ל״וּחְשׁוֹת נְמִי מְוֹתֵר ס"ל בְּגְּחִלִּים הָוּי ז״ו"ג פִּינּוֹן דְּלֹא שְׁיָיָהּ שְׁבַח עֲצִים בְּפֶת כְּמוֹ
בְּאֲבוּקָה א"כ לְמ"ד ל״וּחְשׁוֹת אִיסוּר אֵינוֹ מְוֹכַרְח ל״וּמַר דְּהָא דְּאִיסוּר ר' מִיָּרִי בְּאֲבוּקָה פְּנִגְדוּ
מִשְׁא"כ לְשִׁיטַת הָאֲחֵרוֹנִים בִּי"ד וּלְשִׁיטַת הַמַּג"א פֶּאֶן דְּאִין פְּלוּגְתָּ' לַעֲנִינְן שְׁבַח עֲצִים בְּפֶת
פְּלִל אֲלֹא דכ"ע ס"ל יֵשׁ שְׁבַח עֲצִים בְּפֶת בְּגְּחִלִּי כְּמוֹ בְּאֲבוּקָה פְּנִגְדוּ אֲלֹא דְּפִלִּיגִי אִי
אֲמַרִּי מְקַלִּי קְלִי לְאִיסוּרָא אוֹ לֹא כַּנ"ל א"כ א"א לְמ"ד ל״וּחְשׁוֹת מְוֹתֵר אֲפִילוּ הִיכָא דְּאֲפְרוּ
אִיסוּר שְׁיָיָהּ ז״ו"ג גַּם לְמ"ד ל״וּחְשׁוֹת אִיסוּר אֲמַרִּינּוּ ז״ו"ג וְא"א כַּמַּג"א דִּישׁ לְחֻלְקָא בֵּין
אֲבוּקָה לְגְּחִלִּים לַעֲנִינְן ז״ו"ג וְגַם לְמ"ד ל״וּחְשׁוֹת אִיסוּר יֵשׁ לְחֻלְקָא פִּינּוֹן דְּלֹא פְּלִיגִי בְּהָא פְּלִל
וּלפ"ז קָשָׁה מֵאִי פְּרִיָּהּ לְמ"ד מְוֹתֵר הָא לְמ"ד אִיסוּר נְמִי צ"ל הָא דְּאִיסוּר ר' הִינְיֵנוּ פְּשָׁאֲבוּקָה
פְּנִגְדוּ דַּל"כ הו"ל ז״ו"ג אֲלֹא יוֹדָאִי לִיתָא לְהָאִי חִילוּקָא דַּמַּג"א דְּאֲפִילוּ ע"ג גְּחִלִּים לְמ"ד
מְוֹתֵר אֲפִילוּ א"א אֲפְרוּ אִיסוּר שְׁיָיָהּ ז״ו"ג וּלְק"מ פְּנ"ל: וּמ"ש מַג"א וּמִיָּהוּ עֵיקָר וְכו' נ"ל
דְּזֶה אֵינוֹ דּוּמָה פְּלִל לְהַקְדֵּשׁ דְּהַקְדֵּשׁ הַנְּאֻתוֹ בְּכ"ש וְאֲפִי' נְשַׁרְף דַּק עַל אֲפֵר אִיסוּר מִשְׁא"כ
לַעֲנִינְן חֻמְצָא בְּפִסְחָא דְּאֵינוֹ אִיסוּר בְּמִשְׁהוּ אֲלֹא בְּעֵינֵי' מִטַּעַם שְׁפִתְבוּ הַמְּפָרְשִׁי דְּאֵית בִּיָּהּ
פְּרַת וְגַם עוֹבֵר עָלָיו בְּב"י וּב"ימ לְקַדְּ אִיסוּר בְּמִשְׁהוּ מִשְׁא"כ אֲפֵר דְּלֹא שְׁיָיָהּ הָאִי טַעְמָא
וְנִדְּאִי דְּאִין תַּעֲרוּבְתוֹ אִיסוּר אֲלֹא בַּס' פְּשָׁאֲרֵי אִיסוּרִים א"כ אִין הַנְּדוֹן דּוּמָה לְרֵאָזִי' פְּלִל
לְהַקְדֵּשׁ וְנוּכַל ל״וּמַר פֶּאֶן בְּשֵׁלָה ע"ג גְּחִלִּים מְוֹתֵר וְהַר"ח בַּאו"ח רוֹצֵה לְהַבִּיא רֵאָזִי
לְשִׁיטַת רַמְבַּ"ם דְּפְרִיָּהּ הֵתֵם וְכִי מַה בֵּין זֶה לְעֵרְלָה אֲמַר רַבָּא הַכִּי הַשְּׁתָא עֵרְלָה בְּטֵלָה
בְּמֵאֲתִים הַקְדֵּשׁ אֲפִילוּ בְּאֵלָף לֹא בְּטֵיל וְא"א כַּמ"ש הַשְּׁ"ף וְהַט"ז הִיכָא דְּאֲפְרוּ אִיסוּר אֲפִי'
עוּמָמוֹת אִיסוּר לִישְׁנֵי הַגַּמ' דְּהַקְדֵּשׁ יֵשׁ בְּעֵרְלָה אֲפְרוּ מְוֹתֵר וְהַקְדֵּשׁ עֲפְרוּ אִיסוּר לְכֵן אִיסוּר
אֲרֵף מְדַרְבְּנֵן וְנ"ל דְּזֶה אִין רֵאָזִי' פְּלִל דְּהָא דְּאֲמַרִּינּוּ הִיכָא דְּאֲפְרוּ אִיסוּר בְּשֵׁלָה ע"ג גְּחִלִּים
אִיסוּר הִינְיֵנוּ דְּנוּקָא לְר' דַּס"ל יֵשׁ שְׁבַח עֲצִים בְּפֶת וְא"כ אִי אֲפְרָה אִיסוּר אֲרֵף גְּבִי גְּבִי גְּחִלִּים
יֵשׁ ש"ע בְּפֶת מִשְׁא"כ לְרַבְּנָן דַּס"ל אִין שְׁבַח עֲצִים בְּפֶת אֲפִילוּ פְּשָׁאֲבוּקָ' פְּנִגְדוּ א"כ אִי
אֲפְרָה אִיסוּר וְגְּחִלִּים עוּמָמוֹת נְמִי אִיסוּרִין מ"מ אִין ש"ע בְּפֶת וְהִימ' פְּרִיָּהּ אֲלִיבָּא דְּרַבְּנָן
וּלפ"ז אִין לְתַרְזַן כַּמ"ש הַר"ח וְהַנְּצָרָה הַגְּמָר' לְתַרְזַן פִּינּוֹן דְּאִיסוּר בְּמִשְׁהוּ פִּירְשׁ אַע"ג
דַּס"ל לְרַבְּנָן אִין שְׁבַח עֲצִים בְּפֶת הִינְיֵנוּ שְׁיָיָהּ' כ"כ שְׁיָיָהּ אִיסוּר בְּמִשְׁהוּ אֲבָל מ"מ
הַשְּׁבַח בְּפֶת הוּא מְשִׁהוּ וְאִיסוּר בְּהַקְדֵּשׁ: סִימָן תַּמ"ו סְעִיף א.

בְּהַגְּהָה שְׁלֹא יוּכַל לְטַלְטֵלִי בִּי"ט מַג"א סַק"ב מְוֹקְצָה הוּא וְאִיסוּר לְטַלְטֵל מְוֹקְצָה וְכו' ע"ש
י"ל לְדַעַת הַפּוֹסְקִי דַּס"ל דְּחֻמְצָא מְוֹתֵר לְהַשְׁלִיף לְכַלְבִּים שְׁלֵף הַפְּקָר פִּינּוֹן שְׁאִין לוֹ הַנְּאָה

באכילת פִּלְבִים שֶׁל הַפֶּקֶר א"כ אַמְאִי יֵהָא חֲמִין מְוֹקְצָה הָא חֲזִי לְכֻלְבִּים שֶׁל הַפֶּקֶר וצ"ל
הָא דְאִמְרִינוּ דְחֲזִי לְכֻלְבִּים לֹא הָוִי מְוֹקְצָה הֵינּוּ בְּכֻלְבִּי שְׁלוֹ דְמֵאֲתָמוּל דַּעְתּוֹ עֲלוֹנִי מִשָּׂא"כ
בְּשִׂאֵינוּ רְאוּנִי אֵלֵא לְכֻלְבִּי שֶׁל הַפֶּקֶר דְמֵאֲתָמוּל לֹא דַעְתּוֹ עֲלוֹנִי הָוִי מְוֹקְצָה: סִימָן תמ"ז
סְעִיף א.

בְּהִגָּהָה וְצָרִיף לְשָׁרוּף כּו הוּבָא בּד"מ בְּשֵׁם מְרֻדְכִי פ"ק דְפִסְחִי וּפְסָקִי מֵהֵרָא"י וְנ"ל
כּוּנְתָו עַל מ"ש הַמְרֻדְכִי פ"ק דְפִסְחִי חֲטָה שְׁנִמְצָאת בְּתַרְנַגְלוּת בִּי"ט צָרִיף לְכַפּוֹת עֲלֵי
פְלִי פְדִי לְשָׁוְרָפָה בּח"מ וְכִי פְסָקִי מֵהֵרָא"י אַחַר הַמְרֻדְכִי וְאִין נִרְאָה דְאַחֲטָה גּוּפָא קָאִי
דְהָא פְּחוֹת מְפִזִּית א"צ בְּיַעוּר פְּדָאִית' בּפ' א"ע וְכו' וְאח"ז נִמְשָׁף הָרַב בְּהִגָּהָה וְכ' הַח"י
ע"ז פְּדִמְעֵינָת שְׁפִיר נִרְאָה לְהִדְנִי דְלֹא קָאִי הֵתָם הַמְרֻדְכִי רַב אֲדִין חֲטָה עֲצָמָה לְבַעַר וְלֹא
אִינְרִי הֵתָם מְדִין תַּרְנַגְלוּת פֶּלֶל וְכו' וְעַל דְבָרֵי מֵהֵרָא"י קִשְׁפָה דְהַקְשָׁה מָה הוּכְחָה זֹו מְשׁוּם
דְּפָחוֹת מְכַשְׁיַעוּר א"צ בְּיַעוּר הֵלֵא גְדוּלִי פּוֹסְקִים ס"ל דְגַם פְּחוֹת מְפִזִּית צָרִיף בְּיַעוּר
וְעכ"פ מְדַרְבְּנָן מְחֻבֵּב לְבַעַרוֹ וְע"ז הַקְשָׁה דְאֵם פְּחוֹת מְפִזִּית א"צ בְּיַעוּר אִם אַתְרַנְגְלוּת
קָאִי דְהוּא רַב מְשָׁהוּ בְּעֵלְמָ' ע"י תַּעְרוּבוֹת מְכ"ש שְׂאִין צָרִיף בְּעוּר ע"ש בְּדַבְרֵין שֶׁר"ל
בְּדַבְרֵי מֵהֵרָא"י לְהִפְּוֹ דְהַתַּרְנַגְלוּת מְוֹתֶרֶת וְר"ל לְיִישָׁב דְבָרֵי מֵהֵרָא"י וְנ"ל דְבָרֵי
אֵלוֹ לֹא שְׁרִירָן וְלֹא קִינִינִין שֶׁר"ל הַמְרֻדְכִי מִתִּיר הַתַּרְנַגְלוּת עֲצָמָה דְהָא פְּתַב אַח"כ חֲטָה
שְׁנִמְצָאת בְּתַרְנַגְלוּת בִּי"ט אַחֲרוֹן שֶׁל פְּסַח מְוֹתֶר לְהַשְׁהוֹתוֹ לְמַחֲתָו מְשִׁמַּע דְקוֹדֶם אֲסוּר
לְהַשְׁהוֹתוֹ, וּמ"ש לְיִישָׁב דְבָרֵי מֵהֵרָא"י וְתַקְשָׁה לָּהּ וְכו' ע"ש וְע"ז מְתַרְץ דְּפָחוֹת מְפִזִּית
א"צ בְּיַעוּר מָה קָשִׁי לִי לְמֵהֵרָא"י הֵלֵא יֵשׁ גְּדוּלִי פּוֹסְקִים דַּס"ל דְאִין עוֹבֵר אֲפִילוּ בְּכַזִּית
אִם אִינוּ יָכוֹל לְבַעַרוֹ בִּיו"ט דְלֵמָא הַמְרֻדְכִי ס"ל פְּנוּתִי אַע"כ צ"ל דַּס"ל לְמֵהֵרָא"י
דְתַרְנַגְלוּת עֲצָמָה צָרִיף לְבַעַר וּפִי' כְּפִשׁוּטוֹ מ"ש הַח"י מ"ש תַּרְנַגְלוּת מַחֲטָה י"ל דְהִנְהָה
הַחֲכָמִים תַּקְנּוּ שְׂיַבְעֵרוּ וְאַפ"ה יִבְטְלוּ וְאִיתָא בְּפִסְחִים בְּתוֹ' בַּע"פ ב' טַעְמִין א' דְלֵמָא אֲתִי
לְמִיכַל מִינִי וְא' שְׂלֵא יַעֲבֵר עָלִיו בְּב"י דְלֵמָא יִשְׁפַח לְבַטְלוֹ וְיַעֲבֹר עַל ב"י וְהִנְהָה
לְטַעַם הָרֵאשׁוֹן חֲטָה א"צ בְּיַעוּר דְלֹא שְׂיַיָּף הָאִי טַעְמָא דְהָא אִינְהָ רְאוּי לְאַכִּילָהּ וְלֹא גְזַרִינוּ
בְּזָה מִשָּׂא"כ הַתַּרְנַגְלוּת דְרְאוּנִי לְאַכִּילָהּ שְׂיַיָּף הַטַּעַם וּלפ"ז פְּדֵם דְבָרֵי מֵהֵרָא"י וְזָה וְדָאִי
דְאִין רִשָּׁאִי לְהַשְׁהוֹת הַתַּרְנַגְלוּת דְאִין מִן הַצְּוֹרָף לְאַשְׁמַעֲיָנוּ דְזָה פְּתַב הַמְרֻדְכִי לֵאח"כ
בְּדִין חֲטָה שְׁנִמְצָאת בִּיו"ט אַחֲרוֹן ש"פ אֵלֵא דְכָל רְאִינְתוֹ הוּא שְׂצָרִיף לְשָׁוְרָפָה כְּמוֹ שְׂאֵנָה
נוֹהֲגִין וְז"ש וְאִין נִרְאָה פְּלוּמֵר דִּילְמָא לְעוֹלָם הַתַּרְנַגְלוּת א"צ לְשָׁוְרָפָה וּמ"ש הַמְרֻדְכִי
כְּפִינִית פְּלִי לְשָׁוְרָפָה בְּחוּ"מ לֹא אַתְרַנְגְלוּת קָאִי אֵלֵא אַחֲטָה קָאִי, הָא חֲטָה פְּחוֹת מְפִזִּית
וְלֹא עֹבֵר עֲלֵי מְשׁוּם ב"י וְע"כ צ"ל דְאֲסוּר לְהַשְׁהוֹתוֹ מְשׁוּם דְלֵמָא אֲתִי לְמִיכַל מִינִי וְזָה
אִינוּ שְׂיַיָּף בְּחֲטָה כְּנ"ל וְע"כ צ"ל דְאַתְרַנְגְלוּת קָאִי וְשְׁפִיר נוֹהֲגִין לְשָׁרוּף הַתַּרְנַגְלוּת,
וְלֹאִי דָּף טַעְמָא דְחֲכָמִים תַּקְנּוּ בְּיַעוּר מְשׁוּם ב"י וְלִיכָּא חֲשֵׁשׁ דְלֵמָא אֲתִי לְמִיכַל מִינִי פְּדֵם
י"ל דְאִיתָא בְּגַמ' הַבּוּדֵק צָרִיף שְׂיַבְטֵל לְמֵאִי אִי נִימָא לְפִירוּרֵי פִירוּרֵי מְמִילָא בְּטֵלִי וּמְשַׁנִּי
מְשׁוּם שְׂמָא יִמְצָא וְכו' וּלפ"ז גַּבִּי חֲטָה עֲצָמָה לִיכָּא לְמִימֵר הִכִּי דְחֲכָמִי תַּקְנּוּ שְׂצָרִיף
לְבַעַרוֹ הָא עִיקָר תַּקְנֵת חֲזו"ל הִי דְלֵמָא יִשְׁפַח לְבַטְלוֹ וְיַעֲבֹר בְּב"י אֲכָל בְּדַבְרֵי שְׂהוּא בְּטֵל
מְמִילָא לֹא שְׂיַיָּף פֶּלֶל שְׂמָא יִשְׁפַח וְעַכְצ"ל דְלֹא תַּקְנּוּ חֲכָמִים פֶּלֶל לְבַעַר בְּכַה"ג וּלפ"ז
הִכִּי פִירוּשָׁא בְּדַבְרֵי מֵהֵרָא"י וְאִי נָמִי דְאַחֲטָה קָאִי הָא פְּחוֹת מְפִזִּית א"צ בְּיַעוּר דְהוּא כְּמוֹ
פִירוּרִין דְמְמִילָא בְּטֵלִי וְאַפִּי' מְדַרְבְּנָן א"צ בְּיַעוּר מִשָּׂא"כ הַתַּרְנַגְלוּת דְנִדְאִי דַּעְתּוֹ עֲלוֹנִי
וְצָרִיף לְבַעַר מִתַּקְנֵת חֲכָמִי"ל דְנִדְאִי לֹא יִבְטְלוּ כִּינּוּ דַּעְתּוֹ עֲלוֹנִי: וְאִין שְׂם דְבָר הַמְּפַעְפַּע

מג"א ס"ק ב' משמע שאם יש שם דבר המפפע וכו' עיי"ש וי"ל לפמ"שכ הרמ"א בי"ד סימן ק"ה ודוקא דבר שיש לו פעפוע קצת אלא שאינו יכול לפעפע בכל החתיכה אסור כמו חלב פחוש דאמרין היתר מפטם לאיסור משא"כ היכא שהאיסור פחוש לגמרי דלא אמרי' היתר מפטם לאיסור וחסין פחוש הוא לגמרי י"ל דדונק' היכא שהאיסור בנו"ט אם האיסור פחוש לגמרי והיתר שומן לא אמרינן היתר מפטם לאיסור שאין פח בהיתר להעביר האיסור בתוכו עד שיהי' נותן טעם וכו' אבל מ"מ מיהו מולך פורתא בכל החתיכה וא"כ היכא דאיסורו בנו"ט מותר דמשהי בטלי משא"כ חסין שאיסורו במשהו אמרי' שפיר היתר מפטם לאיסור ומה שכ' המסבר לקמן תרגולת וכו' פשמהפכים השפוד וכו' משמע בלא טעמא דהיפה שפוד לא נאסר ואפי' בשומן לא אמרי' היתר מפטם לאיסור וצ"ל כינון דחטה לא הוי חסין גמור דיש להסתפק שמה לא נתבקע וגם שאר ספיקות שיש לחוש לא אמרינן היתר מפטם לאיסור: בהגהה ויש מחמירים דמשהו מיהא איכא עיי' מג"א ס"ק ד' דהתוס' בע"ז מחמירים אפי' בתנור גדול ופתוח ונ"ל דזה אינו ראי' כלל דהתוס' אצלי לשיטת' דס"ל כרב דריחא מילתא אלא דבתנור פתוח הריח מתפשט לכן תותר ולכך כתב דבפסח אסור אפי' בתנור גדול דת"ת משהו מיהא איכא משא"כ לדידן דק"ל ריחא לאו מילתא א"כ אין כאן תערוכו' איסור כלל ומ"ש חסין משאר איסורין ומ"ש דגם דעת הרי"ף בפ"ז דחולין לאסור וכו' ע"ש אין משם ראי' כלל דקשה לרי"ף דהא דאמר רב ריחא מלת' לכאור' תמוה דהא הש"ס האריך בזה למילך טעם פעיקר דאורייתא או לא ומנ"ל לבדות מלבו דבר חדש דהריח יהי' פעיקר גופא דאורייתא אף רב לטעמין דס"ל בכ"מ כר"ת דמב"מ אפי' באלף לא בטיל מדאורייתא ויילף מדם פר ושעיר א"כ לגבי ריח נמי משהי מיהא איכא ולכן אסור משא"כ חסין בפסח דאסור במשהו משום חומרא דגזרו חז"ל משום ב"י וזה נדאי דבבבולה האי לא גזרו רבנן בריחא דלא שייך כלל בריחא בל יראה, רק מה שיש להביא ראיה להני מחמירים הוא מהא דאמרין ופת שאפאה עם בשור אסור לאוכלה בכותחא ופי' רי"ף משום דהנה דבר שיש לו מתירין שהרי יכול לאוכלו עם בשור והרי"ף והרמב"ם ס"ל דהא דאסור חסין במשהו משום דהנה דבר שיל"מ וא"כ גם ריחא יש לאסור בפסח: סעי' ב' חסין שנתחמץ מני"ו שעות ולמעלה וכו' היינו בין מב"מ בין מבשא"מ לאפוקי מדעת הרמב"ם דס"ל דחסין אסור במשהו משום דשיל"מ מיהו ע"כ הרמב"ם מוכרח לטעמא דהוי דשיל"מ דהא מבש"מ דשיל"מ בטל ואפ"ה בפסח במשהו אסור אע"כ דטעמא דשיל"מ הוא דוקא מב"מ א"כ לשיטתו חסין מני"ו שעות ולמעלה במ"מ נמי במשהו דהוי דשיל"מ אבל הרב המסבר ס"ל כשאר פוסקים דלא הנה דשיל"מ משום דלשנה הבאה חוזר לאיסורו וטעמא הוא משום דאמרה תורה לעבור בב"י וכו' א"כ אף מ"מ מני"ו שעות ולמעלה בששים: כתב מג"א ס"ק ה' בשם ליקוטי מהרי"ל חסין נוקשה וכו' עיי' שם שרוצה לאסור חסין עד ס' נ"ל דנדאי בחסין נוקשה כזה דהיינו שיעור שיש בו טעם גמור אלא דחמוצו הוא כמו חסין נוקשה אבל בפ"ע יש לו טעם רק בחיבורו אין לו טעם כדי ליתן טעם באחרים כמו נוקשה ושפיר אמר וכו' בס' משא"כ אם היה מתחלה חסין גמור אלא שנתקשה דנעשה עד שאין בו טעם כלל א"כ בממנ"פ איאמרין אפי' אחר בישול אין בו טעם חסין אפי' ס' נמי אין צריך דהא ליכ' טעם כלל ואי אמרינן ע"י בישול נתרפך וחוזר ליתן טעם חסין א"כ הנה טעם חסין גמור ונאסר אפי' במשהו: סעי' ה' כתב מג"א

סק"ו אע"ג דבס"ד י"א דחוזר ונייער היינו פשיש בתוכו ממשות האיסור וכו' ע"ש י"ל
הא האי יש חולקים הוא מתשובת רשב"א שהביא בשם הגאונים שהביא ב"י בסי' זה
ושם נאמר בפ"י שהוציא האיסור משם, ולא הי' שם טעמו ולא ממשו אפ"ה קאמר דחוזר
ונייער, וצ"ל הא דכתב מג"א היינו פשיש בתוכו ממשות האיסור לאו דס"ל דחוזר ונייער
לא אמרי' אלא בכה"ג דהא ס"ל אפילו בלא ממשו כמ"ש אלא שהכריע המחבר דבדליפא
ממשות לא אמרינו חוזר ונייער דבכה"ג לא ס"ל פיש חולקים: בשר יבש עיי' במג"א
ס"ק ט"ז שר"ל דברי המחבר שהאיסור הוא משום שרייתו בכלי חמץ, וא"כ קודם פסח
הוי וכו' דלא נעשה פבויש עד לאחר מע"לע ונהוי נ"ט ל"פ משא"כ בפסח דהוא במששו
יש לאסור ואע"ג דס"ל להמחבר דמותר בפסח מ"מ ה"א יש להחמיר וזה דוחק גדול
ונ"ל לפרש דברי המחבר דזה ודאי משום הפלוע שבכלי אינו נאסר וכו' דהוי נ"ט ל"פ,
אלא שתא יש עליו בעין מעט ואינו ניקר, וא"כ קודם פסח נתבטל בס' אבל תוף הפסח
דבמששו אסור יש להחמיר ועוד י"ל הא סתם פלי אין מה שבתוכו ס' נגד הפלי, וא"כ
אפי' קודם פסח נמי מיהו אסור דהאיכ' וכו' י"ל אף דאין ס' נגד פל הפלוע אבל מ"מ נגד
החמץ הפלוע בתוף הפלי הוי ס' פינון דהתירא בלע וכו' פתב המרדכי הביאו המג"א סימן
תנ"א סק"א וט"ז סק"ה: בהגהה שלא התיכו אותו בכלי חמץ וכו' כת' מג"א ס"ק כ"ג
ול"נ שכתב בטי"ד סימן קכ"ב דהטעם דאמרי' ע"ש, ונ"ל דזה ודאי דבשר בחלב נמי
אין פוגמין ואפ"ה אמרינו דהוי ס"ס משום דשמא נשתמש בו דבר אחד שפוגם טעם
הבשר או החלב, וה"ה ה"א גבי חמץ נמי שמא נשתמש בו דבר א' שהוא פוגם ונפיר
הוי ס"ס, ומ"ש אבל הרשב"א כ' ס"ס ספק לא נשתמש בו ואת"ל נשתמש בו שמא
נשתמש בו דבר המותר א"כ בחמץ נמי שייך לומר הכי וכו' וי"ל דע"כ פי' בדברי רשב"א
הוא כמ"ש הטור דאל"כ מאי ס"ס איפא ה"א, דהא הוי פאלו ספק א' דהאי ספק לא
נשתמש בו פלל לא נ"מ מדי לענין השאלה, אלא אי נשתמש בו דבר דמותר או דבר
האיסור הוא ספק א' אעכצ"ל דהכי פירוש בדברי רשב"א ספק נשתמש בו פלל היינו
איסור, דלמא נשתמש בו היתר, ואת"ל נשתמשו בו שמא נשתמו דבר מותר ר"ל דבר
פגום: סעי' ה' שמבשלים בכלי חמץ וכו' פתב מג"א ס"ק כ"ד וקא שרי מטעם וכו' ע"ש
שכ' זה על דברי רשב"א בת"ה ונ"ל דהרשב"א אזיל לשיטתו דאית ליה דאמרינו חוזר
ונייער בפסח, משא"כ לדין דלא אמרי' חוזר ונייער בלח י"ל דלא גרע מאלו נתבטל
קודם פסח בס' דמותר ה"ה נ"ט בר נ"ט אם הוא קודם פסח שכשיגיע פסח נמי מותר
וצ"ע, ועל גופא דדינא של רשב"א דגבי חמץ לא שייך נ"ט בר נ"ט קשה מה דאיתא
בפסחים דף ל"ד ע"א האיתנורא דטחי בי' טיחי' אסרה רבה למיכל לריפתא אפי'
במילחא לעולם מייתי אין לשין את העיסה בחלב אמר ליה רבינא לר"א וכי מאחר
דאיתותב אמאי אמר רב קדרות בפסח ישברו וכו' תוס' בד"ה דלמא אתי למיכל בכותחא
הא הוי נ"ט בר נ"ט, וי"ל דשונן שעל החרם אינו יכול לקנחו יפה ולפ"ז מ"פ וקדירות
בפסח אמאי ישברו דילמא היסק אינו מועיל פלום לכלי חרס להוציא מה שבפלוע בתוכו,
והא דמותר לאכול הפת עם כותח דהוי נ"ט בר נ"ט, ובפסח פינון ששמו עליו נ"ט בר
נ"ט אסור אע"כ דגם בפסח נ"ט בר נ"ט מותר ובי"וד צ"ה הארכתי יותר בבאיור עיי"ש:
פוסק שדכו במדוכה וכו' י"ל הא קיי"ל ביו"ד דבוסר הוי דבר חריף א"כ המדוכ' בלוע
מחמץ והשתא בפסח פולטת לתוף הפוסר, וי"ל פינון דעכ"פ החמץ בעצם אינו דבר חריף

א"כ אין המדוכה בלוע פלום מחמץ אכל מ"ש הרמ"א אכל אם חתכו בספין חמץ תוף הפסח יש להחמיר דהא הספין בלוע פכר מחמץ וצ"ל דסתם ספין בלוע מחמץ פכר לכן קודם פסח מותר אכל תוף הפסח יש להחמיר ולאסור במשהו: סעי' ח' וזתים שזנקהו לקנותכם בספין חדש וכו' כ' מג"א אכל אם הספין אפי' אינו ב"י אסור י"ל אמאי אסור דהיינו למשל באם שיהי' כ"א זיתים יהי' הפל מותרים באם שנבלע בספין זית א' של חמץ דיותר מס' זיתים אין נאסרים דאל"כ לא נאסר פלום פיון דכבר נתבטל בס' פיון שאין מגיע לכל א' מן האיסור כ"א חלק ששים מן החמץ וא"כ ע"כ אין נאסרים כ"א ס' זיתים וכשיהי' כ"א יהיו הפל מותרים פיון דביבש חד בתרי בטל, בשלמא אם חתכו בספין חמץ בתוף הפסח הפל אסור דאמרינו איסור חוזר ונייעור, א"כ פשחתה זיתים ראשונים קבלו טעם מן הספין, והספין ג"כ חוזר ונייעור ומקבל טעם מן הזיתים ואיסור חוזר ונייעור והפל אסור משא"כ קודם פסח דהוי היתר א"כ לא שייך נ"ט א"כ גם הזיתים כ"א מותרים, ונ"ל לתרץ דבר המותר לאדם א' שנתערב בדבר האסור לאדם א' פגון מן הנהא מחבירו עיי' ביו"ד יטעום הישראל א"כ הכא איכא למיקם עלה דמלתא ע"י טעותא אם יש לו טעם חמץ או לא אלא שאינו רוצה לקלקל הזת' ע"י טעימא א"כ הוי איכא למיקם עלה דמלתא ואסורים כולם אף עתה בפסח שלא ירדה עליהם תורת ביטול פלל קודם פסח: בין שעבר הפסח על החמץ ונתערב אחר הפסח בטל בס' מג"א סק"ד זהו דעת הטור וכו' עיי"ש ונלאדמ"ו נ"י לתרץ דהנה איתא פרי"ף הטעם דחמץ במשהו משום דהוי דשיל"מ ותקשה הר"ן הא אחר הפסח נמי אסור ומה דשיל"מ שייך פאן ות' פיון דע"י תערובות לא קניס ולשין הגמ' פן הוא אמר רבא הלכת' חמץ בפסח בין במינו בין בש"מ אסיר במשהו פרב, שלא בזמנו בין במינו בין בש"מ מותר כר"ש ומי אמר רבא הכי והאמר רבא קנסא קניס ר"ש ולפ"ז י"ל דנדאי ס"ל הא דקאמר שלא בזמנו מותר היינו מו' שעות ולמעל' ובין אחר הפסח וקאמר מותר סתם וע"כ בס' קאמר דהא מו' שעות למעלה לכ"ע בס' והא דפרייף ר"ש קנסא קניס אחר חמץ בזמנו פרייף אמאי יהא חמץ בזמנו במשהו וא"ל דהוי דשיל"מ, והא ר"ש קנסא קניס וא"כ גם אח"כ אסו' ולא הוי דשיל"מ וכל זה א"א דגם אח"כ נקרא עלי' שם איסור, אלא דאח"כ מותר ע"י ביטול א"כ לא הוי דבר שיל"מ דנימא אדתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר אחר ביטול הא אח"כ נמי יש שם איסור עליו אכל אי ע"י תערובו' לא קניס ר"ש פלל לא מקרא תו שם איסור עליו ושפיר אמרי' אדתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר והוי שפיר דשיל"מ והיינו דקמשני פי קא קניס ר"ש בעיני' אכל ע"י תערובות לא א"כ אין שם איסור עליו פלל והוי שפיר דשיל"מ: כ' מג"א סק"ה שמרי שכר שעבר עליהם הפסח וכו' עיי"ש והנה בש"ות נחלת שבועה רוצה לדחות זה הדין מה שזנקהו ליתן לתוף הגבינה שמכניסי' לקיום יי"שאו שכר שעורים והי' אומר דזה אסור אחר הפסח משום דהוי דבר המעמיד וכו' ונראה דאין הנדון דומה לראיה פלל דדבר המעמיד לא מקרי אלא שהוא מעמיד לאותו דבר כמו קיבה המעמיד לגבינה אשר בלא זה לא בא פלל לידי קיפוי פלל וא"כ עיקר דבר המעמי' נראה וניכר תמיד ושפיר דלא שייך ביטול משא"כ היי"ש או השכר שזנקהו לתוף הגבינ' אינו אלא לסלק פסידא שלא יתקלקל הגבינה הוי זוז"ג וזה ברור דלא מקרי דבר המעמיד בכף ועוד דמהר"ם לובלין אגיל לשיטתו דפסק פטור דגם חמץ לאחר הפסח בתערובות הוא בס' א"כ בשמרי שכר הואיל ומעמידים לא

בטל בס' כי הוא העיקר והחשוב ולא בטל ושפיר אסר אבל לדין דלא צריף ס' לאחר הפסח כמ"ש פל האחרונים דאף שאין בו ששים אפ"ה שרי א"כ כ"ש אם הוא דבר המעמיד דשרי דהא עיקר האיסור הואיל ומעמיד חשוב הוא נאפ"ה באלף לא בטיל הוי כאלו אין בו ס' אבל הכא אף פשאין בו ס' מותר ועוד דמהר"ם הנ"ל לא אסר אלא שמרי שכר שעבר עליהם הפסח בעיניו נאסר ואח"כ חימץ בהם את העיסה הוא דאסר הואיל וכבר עבר אב"י ורק ע"י תערובות מותר לאסר הפסח וזה הואיל והוא דבר המעמיד לא בטל, משא"כ אם פבר מעורב קודם הפסח א"כ תו לא עבר אב"י אלא דהוי דבר המעמיד ומעמיד הוי רק איסור דרבנן מנ"ל דאסר וכף עשה אדמ"ו נ"י מעשה בפראג והיתיר גבינות שנתן בהם י"ש או שכר שעבר עליהם פסח: סימן תמ"ח.

חמץ שעבר עליו הפסח וכו' היינו לאפוקי מדעת בעל העיטור שרוצה לאסור באכילה חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח וראייתו ממתני' חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה משמע באכילה אסור אבל הרי"ף והרמב"ם וש"כ ס"ל דמותר באכילה ומתני' אידי דתני רישא בהנאה וכו' והנה לדעת בע"ה הנ"ל קשה מברייטא דקתני חנות של נכרים ומלאי של נכרים ופועלי ישראל נכנסין ויוצאין ושם חמץ שמצא שם אסר הפסח מותר באכילה ואין צריף לומר בהנאה, וי"ל דבעה"ט מוכיח דינו מברייטא זו דקתני מותר באכילה ואצ"ל בהנאה זה למותר פשיטא שמותר בהנאה אם מותר באכילה אלא דהכא מייירי דנמצא שם זמן מןפ"ל אסר הפסח דיש לתלות ולומר דאסר הפסח אפואה הלכך מותר אפי' באכילה וזה דקאמר הברייטא ואצ"ל בהנאה פלומר מותר בהנאה בלא האי טעמ' דיש לתלות דאסר הפסח אפואה אפ"ה מותר דחמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה משא"כ אכילה בלא האי טעמא הוי אסור וק"ל: סעי"ק ב' אם נכרי מביא דורן לישראל מג"א סק"ב או אפי' הניחו עפ"ם וכו' ונ"ל דזה דוקא דורן, אבל אם שלח מוכר גוי חמץ לישראל ביו"ט אחרון לצורך לילה כדי שיוכל לישראל למכור בלילה, זה נדאי פיון דאלו מיגנב או מתבד חייב לישראל לשלם, הוי לישראל חייב באחריות וזה נדאי אסור, אבל זה נדאי מותר להחזיר החמץ לגוי בעין דאמרינן באיסורי הנאה הש"ל וכן עשה אדמ"ו נ"י מעשה בפראג דגוי המוכר שלח לישראל שכר שיהא לישראל למכור בלילה, ואסר השכר לשמות והתיר להחזיר השכר לגוי בעין: סעי' ג' או נתנה לגוי חלק בבית עיי' מג"א והא דרף להקנות לגוי חדר בתוך ביתו שהחמץ בתוכו לא משום שיהי' מטלטלים נקנית אגב מקרקעי לשיטת ר"ת דס"ל דגוי אינו קונה כ"א במשיכה ובקנין סודר לא קנה פלום דאין לנכרי קנין בחליפין א"כ מטלטלי נמי לא קנה בגוי והא דצריף להקנו' החדר היינו שיהי' רשות גוי שיקנה החמץ מתורת משיכה פיון שהוא ברשותו והוי כאלו משף ברשותו והוי כסף ומשיכה דקונה ממ"נ בגוי וק"ל: אבל מתנה ע"מ להחזיר מג"א אבל אם אמר הרני נותן לה ותחזירהו לי וכו' עיי"ש י"ל מהא דכתב הרמ"א ביו"ד סימן ש"ה אם אמר הא לה ה' סלעים ותחזירם לי לא הוי מתנה ובנו אינו פדוי ואף לפי המפורשים התם היינו טעמא משום דאין הפהן מבין לשונו ולא סמכה דעת' עליו לחזור לו והוא לא נתן אלא שיתחזר לו אח"כ לכן לא הוי מתנה ובנו אינו פדוי אבל אם אמר בפירוש ותחזור לי סומך דעת עליו והוי כאלו אמר לו ע"מ א"כ הכא אי הוי כע"מ לא מהני וצ"ל הא דכ' מג"א הרני נותן לה ותחזיר לי דמהני היינו שאומר הרני נותן לה סתם אף שאומר אח"כ ותחזירם לי אינו תולה פלל בלשון מתנה שאמר

לו קנודם לכו אלא דמיז שאמר הרני נותן לה הוי מתנה גמורה וכשאמר ותחזיר לי הוי מלתא באפי נפשה והוי פאלו מבקש ותחזיר לי והוי מתנה: סימן תמ"ט.

כ' מג"א ס"ק ב' משמע מדברי הב"ח וכו' עיי"ש דאיתא התם מעשה ב"ר שהיה רוכב על התמור והי' ר"א מהלך אחריו מצא גלוסקא יפה וכו' תוס' בד"ה שהולכים מדלא שרי ר"א וכו' עיי"ש בתוס' והנה מזה מוכח דיש להסתפק אם של חמץ הי' ואם של גוי או של ישראל הי' דאל"כ מאי דחקו רש"י ותוס' לפרש דמיירי שיכול לעשות אחר הפסח ומוכח דהולכי אחר רוב עוברי דרכים דאל"כ הי' מותר לאכלו א"ו משום איסור פת של גוי ה"ל לפרש בפשוטו דאי אין הולכי אחר רוב עוברי דרכים הי' מותר באכילה דמיירי שהוא סמוך ממש שאין יכול לעשות אחר פסח ואיכא למיחש שפא חמצו של ישראל שעבר עליו הפסח הוא אלא ודאי שאין הולכים אחר רוב עוברי דרכים שהם גויים ולכך מותר מדלא מפרשי הכי אע"כ צ"ל היכא דאיכא לספוקי אם של ישראל הוא או של גוי מותר בלא רוב וא"כ מוכרחים לפרש משום פת גוי הוא אסיר וצ"ל בט"א פנ"ל אבל זה ונדאי היכא דאיכא לספוקי פהנ"ל דאסור באכילה מפח סכרא, דמהיכא תיתי להך פינון דהוא ספק דאורייתא ואסור פנ"ל וכן תשמע בב"ח ולזה א"צ ראי' ומ"ש עוד המג"א דאם יכול לעשות אחר פסח דמותר אף באכילה ראיתו הוא מהא דכ' תוס' ואם היינו תולים בשל ישראל הי' מותר וכו' דבישראל יש לומר שאחר פסח נעשה רק משום שהולכים אחר רוב עוברי דרכים והוי פת של עכום אבל בלא"ה מותר אפי' באכילה זאת הוא מכוננת מג"א ולכאורה יש להקשות מנ"ל להש"ס לומר למדנו שחמצו של גוי וכו' דלמא הא דמתיר ר"ג ליתן למגבאי משום דיש לתלות שנעשה אחר פסח והעולם מתרצים דע"כ מוכח דהלכה כר"ש דחמץ של גוי מותר אחר הפסח מדאורייתא דאל"כ האידן סמכי' לומר שלאחר הפסח נעשה הא הוי ספיקא דאורייתא ולחומר' אע"כ דהלכה כר"ש דאחר זמנו מותר וכ"כ בספר ח"י עיי"ש ונ"ל לתרץ דהא דתלינן שפא לאחר הפסח נעשה היינו בחמץ של ישראל משום דדרך ישראל שלא להשהות חמץ בביתם בפסח דאטו ברשיעי עסקינן והוי כמו דאמרין מבוי דרכו להתפכד בכל יום דאזלינן בתר השתא ואף דיש לחוש שפא נאבד ממנו קנודם פסח הא מסתמא כבר ביטל חמץ פדינו וא"כ ג"כ מותר לאכיל' ממ"נפ וכ"ז הוא בישראל אבל בגוי דל"ל הכי דמהיכי תיתי לומר דעכשיו נעשה ולא מקנודם ע"ש במהרש"א וק"ל: סימן תנ"ן.

סעי' ג' האומר לעפום קנודם פסח וכו' כתב מג"א בב' ימים שהם יו"ט עכ"פ אסור לומר טול וכו' הקשה עליו הח"י הלא הוא עצמו מתיר לאפות ביו"ט מכ"ש שאין שום חשש איסור אם עביד עפום בשליחותו וסגי באומר טול אתה וכו' ולק"מ דהא דקיי"ל דמותר לאפות ביו"ט היינו בשביל ישראל אבל בשביל גוי אסור פדאית' בביצה ד' כ"א ע"ש וא"כ פאן דאפי' זו שאפה הגוי בשביל גוי אסור דמחזי כשלוחו והוא אסור לעשות הבצירה בשביל גוי א"כ אסיר לומר לו ג"כ טול אתה כמו בשבת דאסור דהוי כמו עשה עפום שליחות בשביל ישראל מלאכה אסורה ה"נ ג"כ וזה ברור: סימן תנ"א.

סעי' ג' ספינין מגעילים בכלי ראשון, והא דכתב רמ"א דיש לילה בתר מיעוט ומיעוט ספיני' תשמישן ע"י אור וכמ"ש מג"א סק"ו א"כ יצטרכו ליבון וצ"ל פינון דבלא"ה יש פוסקים דס"ל אפי' דברים שתשמישן ע"י אור סגי בהגעלה בפסח כמו בחטאת משום

דמקרי התירא בלע וא"כ הקא דאיפא הדמיעוט תשמייש ע"י אור סגי לי בהגעלה לכ"ע ונה נכון דנדאי סמכינן הקא אטעמ' דהתירא בלע: סעי' ב' בהגהה ויש מקילי' הנה הרשב"א ס"ל דמקרי איסורא בלע ולפמש"ל סימן תמ"ז סעי' ג' דהרשב"א אזיל לשיטתו דס"ל דאמרי' חוזר ונגיעור משא"כ אי לא אמרינן חוזר ונגיעור ליכא מאן דפליג דס"ל דלא מקרי התירא בלע, וא"כ קשה הרי בסי' ה"ל הביא המחבר דעת הרבה פוסקים דלא אמרי' חוזר ונגיעור, א"כ לא הוי לי להמחבר לסתום פאן ולהחליט ללבן השפודים פיון דמקרי התירא בלע ויש לנישב דנוכל לומר הא דאמרינן היכא דאמרינן היכא דהתירא בלע אין צריף ללבן הוא מהא דע"ז דף ע"ז אהא דתנן השפוד והאסקלה מלבנן באור והתניא מגעילין ברותחין ומשגי דגבי חטאת א"צ כ"א הגעלה דהתירא בלע והתם איסורא בלע וצריף ליבון, וס"ל להמחבר וסיניעתו דחמץ אינו דומה לחטאת דבשלמא גבי חטאת פיון דבלוע פזו היינו של יום א' א"א לבוא לעולם לידי נותר דהא צריף לבשל תיקף למחר כדאי' שם בע"ז ע"ש ולכף מקרי שפיר התירא בלע פיון דמתחלת בליעתו עד סופו הפל הוא בהיתר ואין ראוי' לחול עליו שם איסור פלל בתחלה פיון דגם בסוף לא יוכל לבא לידי איסור, אבל בלוע של חמץ פיון דאם בלוע זה נשאר עד פסח יהי אסו' מד"ת זה לא מקרי התירא בלע וזהו סברא נכונה: פתב מג"א ס"ק ל"ז ובספר אפי רב רבבי בש"ע אם הוציא וכו' ע"ש ונ"ל דנדאי האפי' רב רבבי מודה לזה דכלי פולט בלי רוטב, והא דכתב נתערבו ראשונות באחרונות וכו' היינו דמירי שהוציא באותה מרא מצות למשל שהוציא באותו מרא קכ"א מצות ממ"נ פולם מותרות דהא בותר מששים מצות לא נתנה טעם דאל"כ יהי פולם מותרים פיון שלא גרע' א' מס' באיסור וא"כ בס' מצות הראשונות נתבטל טעם מצה החמוצה שהיתה גבלעת במרא רק שיש לחוש דלמא לא נתן טעם באי מנ"ט מצות הראשונות והנותרים המה מותרים ולא נתנו טעם פלל, והוי ס"א מצות מותרים רובא ומבטלים נ"ט שקבלו הפליעה דקיימ"ל יבש פיבש חד בתרי בטל, הקא איירי אפי רב רבבי שהוציא בותר תקכ"א פעמי' במצה החמוצה, וכמש"ל, ואין להקשות א"כ דהא קיי"ל יבש פיבש אמרינן חוזר ונגיעור זה שייף היכא דיש לחוש שפא נשאר פירורים בעין וניפרים כמ"ש הרמ"א שם אבל הקא פיון דלא נאסר רק מבליעה שקיבל מחמוצה מקרי לח בלח לענין ב"י דלא אמרי' חוזר ונגיעור וזה ברור בכוננתו: סימן תנ"ב.

בהגהה אף רבים חולקי' וכו' וכבר נתקשו בזה כל חכמי לב ואפשר לתרץ דבריו דמהרשל רצה לומר דכלי שעומד אצל האש אין צריף להיות רותח אפילו אינו רותח מבשל ומביאו הש"ף ביו"ד סי' ק"ה ס"ק ה' ולפ"ז פיון שפכת המחבר שצריף ליתנה שלא ינוחו המים מרתחתו, אבל אם ינוחו המים מרתחתו הדר בלעיהפלי ממים אע"ג שאינם רותחים וכו' וא"כ צ"ל דס"ל להמחבר כמהרש"ל פיון שהוא אצל האש אפי' אונו מרתח נמי מבליע וא"כ כבלעו כף פלטו פיון שיש לו פח להבליע יש לו פח נמי להפליט וא"כ דלדעת המחבר יהי מותר להגעיל בתחל' אפי' אינם מרתחין דהיינו לא להבליע ולא להפליט והא דפריף הש"ס בתולין דף ק"ח ע"ב סוף סוף פי גיח הדר פלטי עיי"ש צ"ל כמ"ש רש"י ותוס' דפי' פי גיח מפליטה הדר מבליע: פתב מג"א סק"ו אם פלי אחד בלע בשר והפלי וכו' אין חוזר ונגיעור ולכאור' קשה הא הבשר בעצם אין בו צד איסור פלל וכן הדגים רק הפלוע בהם וא"כ עתה כשפולטת הטעם מפלי בשר ומפלי

שֶׁל דָּגִים טַעַם א' הֵם דְּהָא הַטַּעַם בְּשָׂר אוֹ הַטַּעַם דְּגִים שְׁפוּלְט אֵינּוּ אָסוּר רַק מֵצַד חֲמִץ הַבְּלוּעַ בָּהֶם, וְא"כ הַחֲמִץ שְׁבֻלוּעַ מִזֶּה וּמִזֶּה טַעַם א' הֵם, וְצ"ל דְּה"ק פִּינּוּן דְּעֵתָהּ לְאַחַר זְמַן אִיסוּרוֹ נַעֲשֶׂה הַבְּשָׂר הַבְּלוּעַ נְבִילָה דְּהָא לֹא הִי בּוֹ ס' לְבַטֵּל טַעַם חֲמִץ הַנְּבִילָע בּוֹ וְא"כ חוֹזֵר עֵתָהּ וְנוֹתֵן טַעַם, וְגַם הַדָּגִים נַעֲשִׂים כְּחוֹזְרִים עֵתָהּ נוֹתְנִי טַעַם א"כ חָל שֵׁם אִיסוּר נְבִילָה עַל הַבְּשָׂר, וְשֵׁם אִיסוּר נְבִילָה עַל הַדָּגִים וּבְשָׂר וְדָגִים הֵנּוּ טַעַמִּים חֲלוּקִים א"כ אֵין חוֹזֵר וְנִיעוֹר, דְּהֵנּוּ כְּתוּבָה בְּשָׂר נְבִילָה וְחֲתִיכַת דָּג נְבִילָה מֵצַד עֲצָמָם דְּהֵנּוּ וְדַאי טַעַמִּים חֲלוּקִים וּק"ל: בְּהִגָּה וּכְשֶׁמְגַעִילִין לְאַחַר שֵׁשׁ קוֹדֵם פֶּסַח וְכו' הִקְשׁוּ הָאֲחֻרָוִנִים הָאֲחֵר ד' צָרִיף לִיזְהַר דָּאָף דָּאָסוּר מְדַרְבְּנָן עֵי"ל בְּמַג"א וי"ל דְּלְכַאֲוָרָה צָרִיכִי לְהִבְנֵן מַה שֶׁכ' תּוֹס' וְרָא"שׁ וְכָל הַפּוֹסְקִים דְּחֲמִץ שְׁנוֹתְעָרְב מְשַׁשׁ שְׁעוֹת וּלְמַעֲלָה אֵינּוּ אָסוּר בְּמַשְׁהוֹ רַק בִּס' כְּשֶׁאָר אִיסוּרִים וְכוּן פֶּסַק בְּסִימָן תַּמ"ז ס"ב מְשַׁמַּע קוֹדֵם שֵׁשׁ א"צ שְׁשִׁים וְהָא עַכ"פ מְדַרְבְּנָן אָסוּר וִיְהִי צָרִיף ס' אָף קוֹדֵם שֵׁשׁ אֶלָּא צ"ל דְּהֵנּוּ כְּמוֹ עֲצִים שְׁנוֹשְׁבָרוּ מִן הַדְּקָל דְּאָסוּרִים מְדַרְבְּנָן וּמְבַטְלִין בְּרוּב וְא"כ ה"נ אֵין צָרִיף ס' רַק אַחַר שֵׁשׁ דְּהֵנּוּ דְּאוֹרֵייתָא, וּלפ"ז פֶּסַק הַרְמ"א שֶׁפִּיר כְּשֶׁמְגַעִילִים קוֹדֵם פֶּסַח לְאַחַר שֵׁשׁ אָז צָרִיף לִיזְהַר שְׁיִהְי' בְּמִים ס' נֶגֶד הַפְּלִי וְכַהֲנָ"ל לְאַפּוֹקִי קוֹדֵם שֵׁשׁ אַחַר ד' אֵין צָרִיף לִיזְהַר דְּוַדַּאי יִהְי' הַמִּים רֹב נֶגֶד הַפְּלִי, וְא"צ לִיזְהַר לְעֵינֵין בְּזֶה כִּי קוֹדֵם שֵׁשׁ בְּטֵל בְּרוּב כַּנ"ל וְהַמְחַבֵּר שֶׁכָּתַב יֵשׁ לְהִזְהַר לְהַגְעִיל קוֹדֵם שְׁעָה שְׁשִׁית וְצ"ל דְּהַמְחַבֵּר חֲשַׁשׁ שְׁמָא יִמְצָא לְהַגְעִיל כְּלִים הַרְבֵּי בִּיחַד, עַד שֶׁלֹּא יִהְי' לוֹ אִפִּי רֹב נֶגֶדוֹ, וְהִיא בְּאֲמַת חֲשַׁשׁ רְחוּקָה וְלָכוֹן לֹא חֲשַׁשׁ הַרְבֵּי בַּהֲגַה"ה לְחֲשַׁשׁ זֶה דְּלֹא כְּתוּב לְאַחַר ד': סִימָן תַּנ"ג.

בְּהִגָּה מִיְהִי צָרִיף לְרֵאוֹת שֶׁלֹּא יִהְי' כ"כ שֶׁלֹּא יִהְי' ס' כְּנֶגְדוֹ מִן הַהִיתָר, אֲבָל בְּפָחוֹת מִוְתֵר לְטָחוֹן כֶּף אַע"ג דָּאֵין מְבַטְלִין אִיסוּר לְכַתְחֻלָּה פִּינּוּן דָּאֵין כְּוֹנְתוֹ לְבַטֵּל רַק לְטָחוֹן קָמַח מְוֵתֵר עֵי"ל בִּי"ד סִימָן פ"ד וְסִי"ל תַּנ"ד ס"ג לִיכָּא בְּזִמְנֵי הַזֶּה וְכו'.

מַג"א ס' ד' רוּצָה לְהַתִּיר בְּדִיעֻבַּד וְהִבִּיא רֵא"י מִי"ד סִימָן ע"ב ע"ש, וְאֵין הַנְּדוֹן דּוּמָה לְרֵא"י בְּשֶׁלְמָא הַתָּם מְוֵתֵר דְּהַתָּם אָסוּר מְשׁוּם דָּם שְׁבֻשָׁלוֹ, וְדָם שְׁבֻשָׁלוֹ אֵינּוּ אָסוּר אֶלָּא מְדַרְבְּנָן, אֲבָל הֵכָּא גַבִּי חֲמִץ דָּאִיכָּא סָפַק דְּאוֹרֵי"ל אֶפְשָׁר דְּחֲמִיר טְפִי וְאָסוּר: סִימָן תַּנ"ה.

מִים שֶׁלֹּא לָנוּ שְׁנוֹתְבָטְלוּ חַד בְּתָרֵי וְכו' מַג"א ס"ק ט"ו וְהִנְיָחוּ בְּצ"ע אִם מְוֵתֵר לְעָרַב לְכַתְחֻלָּה אוֹ לֹא וְזֶה אֵין צָרִיף לְפָנִים דְּפְשִׁיטָא דְּמְוֵתֵר, דְּהָא אֵין כָּאֵן אִיסוּר רַק שֶׁהוּא מְחֻנָּם, וְא"כ אִם יוֹכֵל לְצַנֵּן וְדַאי דְּרִשְׁאֵי וּמַהִיכָא תִּיתָא שֶׁלֹּא יִהְי' מְוֵתֵר לְעָרַב כְּדֵי לְצַנֵּן וְזֶה פְּשוּט: סִימָן תַּנ"ו סְעִיף א.

יִשְׁעַר אוֹתָהּ יְמַלֵּא כְּלֵי מִים וְכו' וַיֵּשׁ מְשַׁעְרִים אוֹתוֹ כֶּף יְמַלֵּא כְּלֵי מִים עַל כָּל מְדוּתָיו וַיִּתֵּן לְתוֹכוֹ מ"ג בִּיצִים וְחֻנְמֵשׁ בִּיצָה וְהַמִּים הַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ חוּצָה הֵנּוּ שְׁיַעוֹר מְשׁוּם דִּס"ל שְׁיַעוֹר שְׁכָתַב הַמְחַבֵּר אֵינּוּ מְצוּמָצֵם וּמְכוּוֹן מְשׁוּם דְּנִגְעֵי הַבְּצִים אֶהְדָּדִי בְּלַעוּ מִבְּלֵי מְבוֹא הַמִּים לְשֵׁם וְהֵנּוּ הַמִּים הַנוֹתְרִים יוֹתֵר מִמְ"ג בְּצִים וְחֻנְמֵשׁ בִּיצָה מִשָּׂא"כ כְּמוֹ שְׁכָתְבוּ הַמְפּוֹרְשִׁים שְׁנוֹתֵן הַבְּצִים, לְשֵׁם א' א' א"כ יוֹצֵא הַמִּים כָּל פַּעַם מְצוּמָצֵם כְּדֵי בִיצָה א': וְהַמְדָּה מְחֻנָּה וְלֹא גְדוּשָׁה הַטַּעַם מְשׁוּם דְּאִיתָא בַּפ"ט דְּמִנְחוֹת כָּל הַמִּידוֹת שְׁהֵיוּ בְּמַקְדָּשׁ הֵיוּ נִגְדָּשׁוֹת חוּץ מִשָּׁל כ"ג שֶׁהִי גְדוּשָׁה לְתוֹכָהּ, וְא"כ יִלְפִינָן מְעַשְׂרוֹ שֶׁל כ"ג שֶׁהִיא מְחֻנָּה וְלֹא גְדוּשָׁה, וי"ל נִילִיף מִשָּׂאָר מִידוֹת שְׁהֵיוּ בְּמַקְדָּשׁ שֶׁהִי גְדוּשָׁה לְתוֹכָהּ, וְא"כ יֵשׁ ב' סְבָרוֹת לֹמַר דְּבִפְסַח צָרִיף שְׁתָּהָא מְחֻנָּה וּקִי"ל כַּר"מ אָף דִּילְפִי מִשָּׂאָר מִידוֹת שְׁהֵיוּ בְּמַקְדָּשׁ

צָרִיף לְהִיּוֹת חֲקוּקָה וְאִי קִי"ל כְּמִתְנִי דְמִנְחוֹת דְלִמָּא יִלְפִי מְעִשְׂרוֹן שְׁל כ"ג וְכֵן סָתֵם הַמְחָבֵר וְצ"ל מְחֻקָּה וְלֹא גְדוּשָׁה, וְעוּי"ל בְּשִׁלְמָא לְעִנְיָן חֻלָּה י"ל פִּינּוּן שְׁלֹא נִתְּנָה לְנוּ הַתּוֹרָה שְׂעוּר מְפֻרָשׁ אִי גְדוּשָׁה אִי מְחֻקָּה י"ל פָּה הִי הִלְכָה לְמִשְׁעָה דְשְׂעוּר חֻלָּה יְהִי פָּה אֵינָה מְצֻמָּצֵם וְלֹא הַקְפִּידָה הַתּוֹרָה אִי מְעַט אוֹ יוֹתֵר מִשָּׂא"כ לְעִנְיָן חִימוּץ פִּינּוּן שְׂעוּרָא מְעַט יוֹתֵר מְשְׂעוּרָא בָּא לִידֵי חִימוּץ לִיכָּא לְמִימֵר לֹא הַקְפִּידָה הַתּוֹרָה לְכָּה צָרִיף שְׂעוּרָא מְחֻקָּה וְעִי"ל בְּטו"ז מִש"כ וְעִי"ל בְּב"ח הֵיטֵב: שָׁם בְּהִגָּהָה וְלֹא יְדַחֵק הַקְמַח דֹּא"כ לֹא יִלוּשׁ יָפָה מְשֻׁמֵּע מְדַבְּרֵי דְשְׂעוּרָא חֻלָּה הוּא מַה שְׂמַחְזִיק הַמְדָּה שְׁל מ"ג בְּיָצִים וְחֻמְשׁ בְּיָצָה קְמַח מַה שְׂנֻדָּחֵק לְתוֹכּוּ דֹא"כ לְמָא לְמִימֵר דֹּא"כ לֹא יִלוּשׁ יָפָה ת"ל דְּהוּא יוֹתֵר מְשְׂעוּרָא חֻלָּה דְקִי"ל בִּיּו"ד בְּהִלְכוּ חֻלָּה דְשְׂעוּרָה הוּא דְנוֹקָא פְּלִי גְדוּשָׁה לְכָּה צ"ל הָא דְכָתֵב וְלֹא יְדַחֵק הַקְמַח הֵינּוּ פְּשׁוּטוֹתָן לְפְלִי שְׂעוּרָא חֻלָּה בְּלִי דְחִיקָה וְאַח"כ רוּצָה לְדוֹחֵקוֹ לְתוֹף הַפְּלִי דְזֵה אָסוּר מְשׁוּם לֹא יִלוּשׁ יָפָה: סְעִי' ב' אִם לֵשׁ יוֹתֵר מְשְׂעוּרָא זֵה מְוֹתֵר בְּדִיעֵבַד דִּין זֵה הֵבִיא הַטּוֹר בְּשֵׁם הָרֹאשׁ וְרַבֵּינוּ יוֹנָה וְרַאָּנִיתוּ הוּא מְלַחֵם הַפְּנִים שְׂהִי מְצָה וְהִי כ"כ עֵיטָה גְדוּלָּה מִב' עֲשָׂרוֹנִים וְהַקְשָׁה הַמַּג"א דְזֵה אֵינּוּ רֹאִי אִם יֹאמְרוּ בְּזִרְיָנִין וְכו' וְתִירָץ הָעוֹלָם מְשׁוּם דְבְדָבָר הַמוֹעִיל עֶסֶק רַק דְחִיּוּשִׁין שְׂמָא יִתְעַצְלוּ בְּהַתְעַסְקָם, בְּזֵה שְׂעוּרָא לְזִמְרָא פְּהִינִים זְרִיזִין הֵם וְלֹא יִתְעַצְלוּ מִשָּׂא"כ הֵכָּא ה"ט שְׂעוּרָא בְּדִיעֵבַד שְׂאִין הָעֶסֶק מוֹעִיל פְּלוּם וּבְנֻדָּא יִחְמִץ א"כ מַה לִּי זְרִיזִין מַה לִּי אֵינָה זְרִיזִין, וְכ"כ הַחֵק יַעֲקֹב אָבֵל לֹא נִהִירָא דְלִמָּא הֵינּוּ טַעַם דְרַבָּא דְאָסוּר לְלוּשׁ יוֹתֵר מְשְׂעוּרָא מְשׁוּם שְׂמָא יִתְעַצְלוּ פִּינּוּן שְׂאִם לֹא יִמְהָרוּ כ"כ לְעֶסֶק בִּידֵי וְיִתְחַמֵּץ וְכִמוּ שְׂמַצִּינוּ אִין אוֹפִי' פֶּת עֶבֶה בִּי"ט וְכִמְהָ עֶבֶה טַפַּח שְׁכֹן מְצִינוּ בְּלַחֵם הַפְּנִים טַפַּח מִתְקִיף לֵה ר' יוֹחָנָן אִם אָמְרוּ בְּזִרְיָנִין יֹאמְרוּ בְּאֵינָן זְרִיזִין וְכו' וְנ"ל דְּהִנֵּה אֵהָא דְלִקְמֵן דְקָאֵמֵר אִין לְשִׁין בְּמִים פּוֹשְׂרִין דְקָאֵמֵר וְהָא כָּל הַמְּנַחֲחוֹת נִילוּשִׁין בְּפּוֹשְׂרִין וּמִשְׁנֵי אִם יֹאמְרוּ בְּזִרְיָנִין יֹאמְרוּ בְּשָׂאִינָם זְרִיזִין וְא"כ אָסוּר דְלֵשׁ יוֹתֵר מְשְׂעוּרָא חֻלָּה אָסוּר בְּדַעֲיָבַד א"כ הַמַּק' דְלֹא ס"ד הַסְּבָרָא אִם אָמְרוּ בְּזִרְיָנִין וְכו' תְּקַשָּׁה לִי הָא דְרַבָּה דֹּאִין לְשִׁין יוֹתֵר מְשְׂעוּרָא חֻלָּה וְהֵינּוּ דְאָפִי' בְּדִיעֵבַד אָסוּר מ"ש מְלַחֵם הַפְּנִים שְׂהִי גְדוּלָּה וּמְוֹתֵר אֵלָא ע"כ דְאֵינָה אָסוּר רַק לְכַתְּחֻלָּה וְדַעֲיָבַד מְוֹתֵר, וְזֵה וְדֹאִי ס"ד הֵיכָּא דְאֵינּוּ אָסוּר רַק לְכַתְּחֻלָּה דְבְמִקְדָּשׁ מְוֹתֵר לְכַתְּחֻלָּה דְאִם אָמְרוּ בְּזִרְיָנִין וְכו' וְלֹא גְזָרוּ אָבֵל מְהָא דְמִים פּוֹשְׂרִין דְאֹסְרִים אִפִּי' בְּדַעֲיָבַד פ"ש מ"ש מְכָל הַמְּנַחֲחוֹת וּמִשְׁנֵי דְאָפִי' בְּכַה"ג הֵיכָּא דְאָסוּר בְּפֶסַח אִפִּי' בְּדַעֲיָבַד בְּמִנְחֹת מְוֹתֵר מְשׁוּם אִם אָמְרוּ בְּזִרְיָנִין יֹאמְרוּ בְּשָׂאִינָה זְרִיזִין לְכֹן לְפֶת עֶבֶה שְׂפִיר מְבִיא רַאָּנִיתוֹ מְלַחֵם הַפְּנִים: אֵלָא יְקַח פָּה מְאֻמָּד וְלֹא יִרְבֶּה עַל עֲשָׂרוֹן וְכו' וּבְמִהְרִי"ל כְּתִב אִפִּי' אִם הוּא יוֹתֵר מְשְׂעוּרָא חֻלָּה ד' אוֹ ה' בְּצִים נְמִי מְוֹתֵר וְיֵשׁ לִיתָן טַעַם לְמָה אָמֵר מְהִרִי"ל דְנוֹקָא ה' בְּיָצִים וְלֹא ו' וּמִנ"ל זֵה וְנ"ל דְּהִנֵּה יְדוּעַ ב"ש אוֹמְרִים מְקַבְּיִים חֻלָּה וְהֵם מ"ח בְּצִים וְהִנֵּה כְּתִבוּ הַפּוֹסְקִי' דְצָרִיף דְנוֹקָא לְפָרוּשֵׁי הַחֻלָּה בְּעוֹדָה עֵיטָה מְשׁוּם שְׂנַאֲמֵר רֹאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם עֵינָן בְּב"י סִמָּן תנ"א וְזֵה וְדֹאִי אָף דְפְלִיגִי ב"ש וְב"ה לְעִנְיָן חֻלָּה ת"מ לְעִנְיָן חֻמְץ לֹא פְלִיגִי אִי לְב"ה אִי הָעֵיטָה גְדוּלָּה יוֹתֵר מְמ"ג וְחֻמְשׁ מְחַמֵּץ מְשׁוּם דֹּאִין עֶסֶק יְדִים מוֹעִיל פְּלוּם יוֹתֵר וְאֵינּוּ יְכוּל לְעֶסֶק בּוּ פְּרָאוּי וְגַם לְב"ש אָסוּר וְזֵה פְּשׁוּט וּלְפ"ז קָשָׁה א"כ לְב"ש לִיכָּא מְצִיאוֹת לְהַפְרִישׁ חֻלָּה מְעִיסַת מְצָה בְּעוֹדָה עֵיטָה פִּינּוּן דְהוּא יוֹתֵר מְמ"ג בְּצִים מְחַמֵּץ וְאִין רִשָּׁאי לְעֲשׂוֹת יוֹתֵר וְא"כ אֵינּוּ חֵיב בְּחֻלָּה לְב"ש, אֵלָא צ"ל דְגַם לְב"ה אִין צָרִיף שְׂעוּרָא מְצֻמָּצֵם אֵלָא אִפִּי' אִם הוּא יוֹתֵר כְּמוֹ מ"ח בְּצִים דְאָז חֵיב בְּחֻלָּה לְב"ש נְמִי יוֹכֵל לְשַׁלֵּט בּוּ פְּרָאוּי' וְא"כ גַּם לְב"ש יְכוּלָּה

להפריש חלה מעיסת מצה בעודה עיסה וזה שאמר המהרי"ל ד' או ה' בצים יותר שהם תשלום שיעור המגן למ"ח בצים: סימן תנ"ז.

בהגה"ה אם הי' בו פשיעור ונשכח מלהפרי' וכו' ו"ל הטור ואם ידוע שהי' בעיס' פשיעור חלה ונשכח להפריש חלה עד לאחר אפי' צרוף סל אינו צריך אלא יקריב פל פכרות יחד ויטיל מא' על פולה, ואף אם נשכח ואכל קצת מפריש על המותר דחלת ח"ל הולף ואוכל ואח"פ מפריש ומקשים על זה דהא שמואל מתיר לכתחלה בחלת ח"ל לאכל ולהפריש אח"פ ותי' הב"ח הא דמתיר שמואל לכתחיל' היינו דוקא פשהפל מעיסה א' א"כ מה שמשניר פוטר פל העיסה מן החלה כיון דגבולם הנה יחד משא"כ ה"א שיש פמה עיסות א"כ כשמשוני' מאחת אין עיסות אחרות נפטרות בכף ועיין בט"ז סק"ב וחילוק זה פתבו תוספ' בגדה דף ז' ע"ב ולכאורה קשה ע"ז דהא הרא"ש כ' בפ"ק דביצה וז"ל מיהו מוקף ודאי אין צריך מדשרינן אוכל והולף ואח"פ מפריש ומה שנוהגים העולם להניח פל המצות בכלי אחד בשעת הפרשת חלה לאו משום דבעי מוקף אלא משום שנהגו למיפא קפיזא קפיזא בפסח משום חימוץ ואם הי' מפריש חלה קודם שצטרפן בכלי לא מפטר בהכי ואם יבא אח"פ לידי צירוף נתחייב בחלה ואוכל טבל ע"כ הרא"ש וא"א פדברי הב"ח דהיקא דאיכא עיסות הרבה לא אמרינן הולף ואוכל ואח"פ מפריש א"כ מאי פריף הרא"ש ומ"ש העולם בפסח, דהא בפסח ודאי צריכים לעשות עיסות הרבה דיותר משיעור מחמיץ, והמג"א רוצה לתרץ הטור דעכ"פ החלה עם מה שמפריש ממנה צריך שיהי' מן המוקף ובפסח כיון שצריך להפריש מצה שלימה ולית לה שירי' כ"א מצות האחרים צריכין צירוף סל כדי שיהא מוקף עם שירי' זה תוכן כו' מג"א ובנדאי על הטור י"ל פדבריו אבל ח"מ הרא"ש ע"כ ל"ל האי סברא דאל"כ מאי הקשה ממה שנהגו בפסח וכו' דלמא משום שיהי' החלה עם מה שמפריש ממנה מן המוקף ואי לית לי' לרא"ש שצריך להפריש מצה שלימה בפסח מהיכי תיתי יהי' הטור חולק על אביו וז"ל בלי שום ראי' והוכחה לכן נ"ל דנדאי תירץ הב"ח הנ"ל הוא נכון ומה שמקשה הרמב"ן ונ"י י"ל דאי תא מחלוקת בפוסקים יש פוסקים ס"ל דתנור אינו מצטרפן לחלה, וא"כ א"א תנור מצטרף לחלה לא פליגי מידי כמ"ש הב"ח דהא אף אם בשעת לישה ליכ' שיעור חלה מ"מ לסוף התנור מצטרפן והוי כאלו עיסה א' בשעת הלישה ושפיר שייף לומר אוכל והולף וכו' ולפ"ז ה"פ מיהו מוקף ודאי לא בעינן ומה שנהגו בפסח וכו' פי' דהא באמת בעינן מן המקף והרא"י ממ"ש העולם וכו' וא"ל דמה שנהגו ליתן בפלי א' היינו משום דבתחיל' ב' עיסות היו וכמ"ש הב"ח הא התנור מצטרפן א"כ מה שהם ב' עיסות מתחלה לא מגרע מידי, אע"כ בעינן מן המוקף וע"ז מתרץ אלא משום שנהגו למיפא קפיזא קפיזא פלומר זה ודאי דהתנור אין מצטרפן לחלה ואיכא למיחש שמצטרף אחר כף לחלה בכלי ולעולם לא בעינן מן המוקף: כ' מג"א סק"ד אבל אי ידעינן שראה קרי אפי' בן יום א' הוא טמא לקריו וזה נגד פמה שיטות בש"ס דגמ' ערוכה הוא בפר' בנות כותים והרמב"ם בפ"ה מהל' אבות טומא' דקודם בן ט' יום א' אין קריו מטמא וצ"ל דהנה למא לא חיישי' שהפכה ראה פ"א זיבה ואינו עולה לטומאתו בטבילה דצריך ז' נקיים וצ"ל דמן הסתם אחזוקי ריעותא לא מחזקינן, ואוקי אחזוקה אבל אם ראה פ"א זיבה אסור לאכול חלה ולפ"ז י"ל הא דכתב מג"א ב"י מטמא לקריו לאו דוקא קרי אלא זיבה דתנן בן יום א' מטמא בזיבה: בהגהה וי"א דמותר ללוש פחות מפשיעו' וכו' זה לשון הר"ן פ'

א"ע כיצד מפרישין חלה בטומאה ביו"ט ובהך מתניתן פשיגלגלה המצה פשיעור ונתחייב
כבר בחלה עסקינן אבל פשלא גלגלה א"צ להכין אלא מגלגל פתות מפשיעור כדי שלא
יתחייב בחלה ואע"ג דבמס' חלה אפליגו בכה"ג דתנינן התם מי שאינו יכול לעשות
עיסתו בטרה יעשנה קבין קבין ר"א אומר יעשנה בטומא' ואל יעשנה קבין פשם שהוא
עושה בטרה פה הוא עושה בטומאה התם בתמיץ שאפשר להפריש חלה בטומאה אבל
בפסח שא"א להפריש בטומאה ד"ה יעשנה קבין והכי מוכח בירושלמי עכ"ל הר"ן ומה
שכתב הרמ"א וז"ל איך קאמר הר"ן שישלגל פחות מפשיעור אי אמרת שיצרף אח"כ
בסל מאי מתרין התם בחול שאפשר להפריש בטומאה להכי צריך לעשות בטומא'
משא"כ ביו"ט משמע בחול אסור למעבד כה"ג, הא איתא בפסחים דף מ"ח ע"ב הני נשי
דידן נהגו למיפא קפינא, א"ל אבני מאי דעתיה לחנמרה, חומר' הבאה לידי קולא היא
דמפקי לי' מחלה א"ל דעבדי כר"א דאמר ר"א הרודה פת ונתנו לתוך הסל מצרפין לחלה
וא"כ לכתחלה שרי בכה"ג אף בחול ואי איירי בלא צירוף קש' באמת למה לא יצרף
בסל פיון דאפשר למעבד כה"ג, ויש ליישב דהנה יש להקשות בדברי הרא"ש בפ"ק
דביצה שהבאתי לעיל בס"א דכ' מה שנהגו וכו' ואם יבא אח"כ לצרפן יתחייב בחלה
ואוכל טבל וכ' משמע דאם ליפא חשש שיאכל טבל אין חייב שימתן בכלי אחד שיתחייב
בחלה, וקשה הא ע"כ צריך לצרפן יחד שלא להפקיע ממצות חלה ועכצ"ל דהרא"ש
ס"ל הא דאסור להפקיע חייב חלה היי' דוקא חלה טהורה שהיתה בימיהם אבל לדידן
דל"ל חלה טהורה ואינו ראוי לשום לכהן בלא"ה אין החיוב עליו לצרפו בסל דעיסה
אשר אינה ראוי לכהן דהיי' שאינה טהורה מותר להפקיע ממנה, ולזה קאמר הרא"ש
דצריך צירוף סל שלא יאכל תבל, לפי"ז י"ל דהר"ן איירי בלא צירוף סל וא"ל פנ"ל
דהא הר"ן קאי אמתניתן דכיצד מפרישין חלה כ' שפיר אבל פשלא גלגלה א"צ להכי
דעיסה טמאה מותר להפקיע ממנה שם חלה וכמש"ל: סימן תנ"ח.

כ' מ"א סק"א, ומקרי"ל כ' דיש אופין וכו' והלבוש כתב דאם שכח להפריש חלה מעי"ט
מתן כל המצות בכלי א' ויפריש ואע"ג דקיי"ל עיסה שנילושה מעי"ט אין מפרישין
אותה ביו"ט צ"ל דהכא פיון דע"י צירוף סל חייב בחלה ולא קודם הני כמו עיסה
שנילושה ביו"ט וכ"כ בח"מ סימן תנ"ז סק"ט ע"ש, הנה קצת ראיה מהגאשר"י פ"ק
דביצה דכ' וז"ל אבל במצות עכ"פ אם שכח ולא הפריש צריך שיעשה מפל אחד וא'
לבדו ולמחר יניח כל החתיכות בסל ויצרפם לחלה ויפריש מכולם פאחת ונהרי דמוכח
מפאן דחייב חלה בא ע"י צירוף סל ונהוי כמו עיסה שנילושה ביו"ט רק דיש לפקפק
ולומר דהא דכתב הג' אשר"י למחר יניח וכו' היינו בחו"ה ולא משמע פן: סימן תנ"ט.

מג"א ס"ק י"ג מ"מ קשה האיה רשאי לאפותה ע"ש ולק"מ די"ל דהוי מכשירי אונקל
נפש כמו שפוד שנוצם ביו"ט דקיי"ל בסי' תק"ט דמותר לתקנו והכא אפשר דספין
שחתכו בו העיסה או שאר הפלים צריכי' להם היום וא"כ הוי מכשיריאונקל נפש ולכן
שרי וי"מ דאיירי בח"ה דחו"ה נמי אקרי יו"ט אבל הוא עצמו אסור לגרר בח"ה דהוי
שבות והוא דחוק: סימן ת"ס.

ולא ע"י שוטה וקטן וכ' מג"א בשם מהרי"ו אל יסייע וכו' וכ' מג"א ולפ"ז הי' נראה
לאסור מה שנהגין לשפוך מים לתוך העיסה ע"י תינוק ותינוקת כי אולי הוא בכלל מ"ש

הרי"ו ולא בלישה כי הקטן מסייע בלישה: סעיף ה' אין עושין פת עבה וכו' וכ' מג"א דבדיעבד מותר וכ' דלמסקנא דש"ס דמוקי לה בפת מרובה וכו' ע"ש והנה העולם מקשי מה"ת להתי' פת עבה יותר מטפח הא הש"ס מדמין לי' ללחם הפנים ולחם הפנים גופא לא ה' יותר מטפח ונ"ל דה"ק לפי המסקנא דאוקי לה בפת מרובה א"כ לא מצינו שיעור עבה לענין חימוץ פלל ואמרי' אע"ג דהיא עבה ביותר מ"מ כל זמן שמתעסק בה אינו באה לידי חימוץ פלל רק לכתחל' אסור אבל דיעבד מותר ומקשים הא דהקש' הש"ס אם אמרי' וכו' הוא מקשה רק על דאמר טפח שפן מצינו בלה"פ טפח א"כ משמע לדידן הואיל שמצינו בלה"פ שהיתה מצה עבה טפח וא"כ הכי נמי בעבה טפח מותר יות' מפאן אסור ומקש' שפיר א"כ לשיטתו בע"כ במצה עבה שייך חימוץ מנ"ל זה דאם אמרו בזריזין ונ' אבל למסקנא דפת עבה היינו פת מרובה אבל לענין מצה לא שייך חימוץ בדיעבד רק לכתחלה אסור וברור הוא רק לכאורה צ"ל ע"כ דיש שיעור בעוביה לחם, דהא קיימ"ל ביו"ד סי' ק"ח ס"א אין צולין בשר פשירה עם בשר גבילה, ואם התנור גדול ומחזיק י"ב עשרונים ופיו פתוח מותר עכ"ל וקא' בירו' י"ב עשרונ' מצה ולא חמץ וכן כ' הב"י בסי' תצ"ז בשם הסמ"ג ולפ"ז ע"כ צ"ל דיש שיעור למצה דאי אין שיעור לעובי מצה מה בין חמץ למצה, אע"כ צ"ל דיש שיעור לעובי מצה וקאמר הירושלמי שפיר דוקא מצה ולא חמץ שאלו חמץ ג"כ א"כ נסת' דבריה לשיעורין אם הפת עבה א"צ כ"כ רחב דפנות וא"כ אין אנו יודעין גודל התנור פנין שיוכל לעשות הפת עבה פרוצונו משא"כ דוקא במצה ולעובי מצה יש שיעור: סי' תס"א סעי' א.

כ' מג"א סק"א אף יש להסתפק מאחר שאין נזהרין בחג השבועות וסומכין על ההיסק וכו' ונ"ל שע"ז סומכים בשלמא גבי מצה פנין שהמצה נתונה בתנור עצמו בלי הפסק מש"ה צריף שילכו הגחלים ע"פ פנולו, משא"כ התם בשבועות שאין נותנין בשר בתנור עצמו אלא שנותנין בשר לתוף פלי ואח"כ נותנין אותו לתוף התנור וא"כ הוי נוס' בהיתר וזה מותר לכו"ע ועוד דהוי פשני קדירות נוגעין זה בזה וצריף לענין בי"ד סי' צ"ד בטו"ז שם שפן הוא מדינא מה"ט: סעיף ג' מצה שנאפה עד שאם פורסין אותו הוי החוטין נמשכין הימנה וכו' ויש ליזהר וכו' הקשה הח"י משמע שיש חימוץ כל זמן שלא נאפה עד שאין החוטין נמשכין הימנה ומלשון הטור לא משמע פן דזה ל' הטור מצה שנאפה עד שאין החוטין נמשכין הימנה יוצאין בה ואם לאו אין יוצאין בה משמע דוקא אין יוצאין בה ידי חובת מצה לילה ראשונה אבל חמץ לא הוי ומותר לאכלו בשאר יחי פסח והב"ח ר"ל הא דכת' הטור דליכא חשש חימוץ במצה שהחוטין נמשכין הימנה הוא בדבשלה פמאכל בן דרוסאי דאז ליכא תו חשש חימוץ פלל והש"ע מייירי בדלא נתבשל כמב"ד, ולכאורה ע"כ מוכח פשהוא כמב"ד ליכא במציאות שיהי' החוטין נמשכין הימנה דהא במס' שבת דף ק' אמרינן אין נותנין חררה ע"ג גחלים עד שיקרמו פניהם וכו' תוס' דקרימת פנים הוא שאין חוטין נמשכין ממנה ושם אמרי' מתניתן חננ' היא דאומר ככ"ש כמב"ד, וא"כ ע"כ צ"ל דקרימת פנים הוא כמב"ד והוא השיעור שאין החוטין נמשכין הימנה אלא נדאי אידי ואידי חד שיעורי היא ודלא כב"ח ומ"ש הרמ"א צריף ליזהר וכו' פ' דנודאי מיד כשלקחה מן התנור אינו מחמין אלא פששהא אותה מעט חוץ לתנור אז באה לידי חימוץ, והטור מייירי אף שרוצה לאכלו תיכף מיד שלקחה מהתנור אז ליכא חשש חימוץ פלל אפ"ה אינו יוצאין בה ידי חובת מצה בלילה ראשונה, ולפי"ז ה' נראה

להתיר אם מחזיר המצצה מיד לתנור וצ"ע בדין זה: סעיף ד' יוצא אדם במצצה שרוי' בפסח וכו' י"ל לדעת הפוסקים לעיל סימן קס"ח ודס"ל אי ליפא תירוטי דנהמא אפילו אם יש בכל חתיכה פזית נמי אין מברכין עליו המוציא א"כ לפי שהסמיכו שם דלקחם השרוי במים עד שיתלבנו המים ממנו מברכין עליו במ"מ.

א"כ קשה אמאי קאמר הקא והוא שלא נמוחו והוא מטעם דלא מקרי כה"ג לקחם כמו דאמרינן בגמ' המחיה וגמעו אין יוצאין בו י"ח בפסח, משמע אי לא נמוחו כ"כ במים אפי' נמוחו כדי שיתלבנו המים יוצאין י"ח תיפק לי' הא נתבטל שם לקחם ממנו, וקרא פתב לקחם עוני, לכן צ"ל לאותו דיעה דהא דקיי"ל אם שרוי במים עד שנתלבנו המים ממנו מברכין במ"מ היינו דוקא בדלא קבע עלי' אבל קבע עלוי י"ל דיש לה דין פת הבאה בכסנין שצריך ב"המוז וברכת המוציא וגבי מצה אמרי' פיון שיכול לבוא לידי חיוב המוציא וב"המוז בדקבע עלוני' אמרינו הקא דרחמנא איקבע עלי' חובה וקרי שפיר לקחם עוני וכן גיזכר לעיל וע"ל סימן קס"ח ס"ז ובטו"ז מ"ש שם: סימן תס"ב.

כתב מ"א סק"א יאפה מיד וכו' וצ"ע אם נפל מעט מי פירות וכו' ופר"ח ר"ל בנדון זה פליגי הרשב"א ושאר פוסקים דאית' בהג"מ בפ"ה בשם סמ"ק וז"ל בהרבה מקומות נהגי לברר החטין בפסח מאכילת אכבר ויש רוצי' להתיר והוא הרשב"א והוא משום דהוי מי פירות וקשה הא לאח"כ פשוטנין בו מים אז אכילת עכבר מחמיץ עכ"ל וא"כ לרשב"א דמתיר הא הוי מי פירות עם מים מחמיצין וצ"ל משום דהוי דבר מועט והאוסרים ס"ל אפי' דבר מועט נמי מחמיץ הוא תופס דברי הב"ח, ולכא' אינו דנה נדאי מוכח דלהאוסרין אפי' דבר מועט מחמיץ נמי אבל מן המתירין אינו ראי' דס"ל דבר מועט אינו מחמיץ דלמא ס"ל שאני אכילת עכבר דאפי' דבר מועט נמי לא הוי דכבר נתקנח הריר דהא אנו רואין שהחטין הן יבשות וכבר נתקנח הריר עד שבשעת לישה ליכי' שום ריר פלל ועוד דלמא סמך הרשב"א באכילת עכבר על הרי"ף אפי' מי פירות עם מים אין מחמיצין אבל אם נפל מי פירות להדיה לתוך עיסה בשעת לישה י"ל דדבר מועט נמי מחמיץ וא"ל מ"ש מקיטוף דשרי', בשלמא אם נתן מי פירות לתוכו בשעת לישה ממחר להחמיץ באותו מקום שנפלו אף כי מעט הוא משא"כ גבי קיטוף שפכר גילוש העיסה ואין מקטפין אלא מעט קודם אפי' בזה מעט שמושחין עליו אין לו פח להתעורר פל העיסה ולעורר בזה החמץ פיון שפכר גילוש פראוי': סעי' ו' שם ויש לברר המלח וכו' זהו לשון הטור שבאם נמצאת במלת חניטה מלוחלחת מחמיץ פי המלח מתולדת המים ואינו בכלל מי פירות ואינו נ"ל דהא שרינו ונתיקא במשחא ובמלחא אלמא מלח הוי בכלל מי פירות, וכ"כ בד"מ דמלח שלנו שמבשלין אותו במים נדאי מחמיץ וכו' מ"א סק"ד א"כ מוכח דפלוגתיהו במלח שחופרין מקרקע אבל בטור משמע לכא' דמלח שחופרין מקרקע לכו"ע אינו מחמיץ ולכא' עכצ"ל דיש חולקין בד"ה הנ"ל דאל"כ לא מקשה הטור אויש חולקין מונתיקא דשרינן במישחא ומלחא דלמא הא דשרי' התם במלח שחופרין מקרקע דלא הוי מי פירות ומקשה הטור שפיר, והנה הר"ן כ' בסי' ש"א ס"ז דמלח לית לי' דין מי פירות ואפ"ה מותר בנותיקא העשויה בשמן ומלח, והנה הרי"ף דפסק אפי' מי פירות עם מים אין מחמיצין, וכ' הרא"ש וק' לדבריו מדשרינן ונתיקא במלחא עם מים ולקמן כ' הרא"ש ונתיקא שרי' והתנ' אסור ל"פ פאן במשחא ומלחא הא במים ומלחא לפי שיטת הרי"ף דס"ל דמי פירות עם מים אין מחמיצין אפי' יש במים

צ"ל לדבריו הכא דליתא ביה מים לחוד אלא משחא עם מים אינו מחמיץ ומקשין העולם על הרא"ש דמ"מ קשה עדין לשיטת רי"ף במשחא ומלחא מ"ט אסור ונ"ל דלק"מ דהא דכי הרי"ף דמי פירות עם מים אינו מחמיץ כלל טעמא משום דמי פירות מהפכין למים עד שלא יהא מחמיצין ונדאי לא יוכל שיעור קטן מי פירות להפך למים עד שלא יוכל עוד להחמיץ אלא צריף לכל הפחות להיות מי פירות קצת דבר מסוי' אז יש פח להפך הטעם שלא יחמיץ עוד אבל מעט מי פירות נדאי גם הרי"ף מודה דמחמיץ ולפ"ז מאי מקשה אהרי"ף, התם הוי רק מלח דבר מעט, ומעט מי פירות בטלים למים ומחמיץ ועכצ"ל דקושני' הרא"ש היא אי אמרינו פשיטת הרי"ף ואמרינו מלח פינו דדבר מועט הוא בטל גבי מיא למה נקט הגמרא בלישנא מלחא כלל הא לא נ"מ מידי אע"כ דלא פקרי"ף דמי פירות עם מים מחמיצין רק עדיין קשה הא דכ' עוד שם ובאשפנו נוהגין שלא ליתן מלח בעיסת מצה ויש נוהגין טעם למנהג וכ' קשה הא הוא ס"ל דמלח הוי מי פירות וגם ס"ל דלא פקרי"ף אלא מי פירות מחמיצין מהרה, וא"כ מדינא אסור ליתן מלח בעיסת מצה וא"ל דס"ל דאפשר מיעוט דמיעוטא מי פירות שפלו לתוך המים אין מחמיצין מהרה והמלח הוי מיעוטי דמיעוטי וז"א כי הדבר לכל מסור ומי יכול לשער ולצמצם לידע מה מקרי מיעוט או הרבה ונ"ל דהנה עוד כ' הרא"ש שם, ויש מביאין ראיה מהא דתניא חלת תודה עשאן למפוך בשוק יוצאין ביה אע"פ שיש שם מלח דכ' על כל קרבנה תקריב מלח ולפ"ז צ"ל הא דמתיר הרא"ש ליתן מלח בעיסת מצה נמי איירי בכה"ג שנהגו שלא ליתן מלח כלל בעיסת מצה היי' אפי' לאחר לישה קודם שנותנין לתנור לאפותו וע"ז כ' שאין טעם למנהג ונהא דקיי"ל מי פירות מחמיצין עם מים היינו כשנותן לתוך לישה לתוך המים, אבל אם נותנין על המצה קודם אפי' מעט מלח אין בו פח למעט מי פירות להתעורר החימוץ ומותר כמו קיטוף ע"ש מ"ש לעיל מזה: סימן תס"ו.

לא ילעוס אדם חטין הרמב"ם פ"ה מיסוד התורה כ' ונ"ל בד"א שאין מתרפאין והביא מג"א והקשה הכ"מ מהא דתנן לא ילעוס וכ' הא הוי שלא פדרף הנאתו, ומירץ אף שמוטר בהנאה מ"מ עובר משום ב"י ורמב"ם איירי במלוגמא של גוי והנאתו ג"כ מותר ומשום דהוי שלא פדרף הנאתו ומקשה הפרי חדש נתן שניהם ע"ג מפתו הא הוי כשלו לעבור בב"י כמש"ל סי' תמ"ח ס"ב ואם גוי מביא דוחן לישראל וכ' גם לא יהא ניכר מתוך מעשיו שחפץ וא"כ פיון דנתנה ע"ג מפתו אין לה ניכר שחפץ יותר בו חנה עכצ"ל דרמב"ם דמתיר במלוגמא של גוי איירי דליכא פזיזת בא"פ ואז ליכ' ב"י והנאתו אסור עכ"פ אסור משום חצי שיעור שלא יהי' אלא משהו ומלוגמא פיון שהוא שלא פדרף הנאתו מותר ולשיטת רמ"ד שבהביא מג"א לעיל סי' תמ"ב סק"א דלענין ב"י ובל ימצא אפי' מעורב בכמה זיתם עובר דהא מצורף ממילא וצ"ל דהרמב"ם איירי משעשה ו' ולמעלה עד הלילה דאז ליכא ב"י ובי"מ והנאתו אסור: סעי' ד' אבל אם גתבש הלחלוזית וכו' דאסור לאכלו בפסח אע"ג דס"ל להמחבר לעיל סי' ת"מ ס"ד דלא אמרינו חזון וניעור ולא חילק בין לח בלח ובין יבש ביבש וא"כ קשה הא כבר גתבשל קוד' פסח וצ"ל דאפשר דהוי מפלו מרקד הקמח בגפה מותר דזה הנה אפשר להוציא חמץ חוצה והוי כמו אפסר למיקם עלה דמילתא וכל היכי דאפשר למיקם עלה דמילתא לא בטל כפזכר בי"ד: סימן תס"ז.

דגן שנתבצע בנהר פשם שאסור לאכלו וכו' מפאן מופת דלא פהרמב"ם דס"ל חטה שנפלו למים ולא נתבקעו אינ' אסורים אלא ד"ס דהרי דין זה דאסור לקיים כ' הטור עי"ש ה"ר פריץ וא"א דהני מד"ס אמאי אסור לקיימו דהא לשיטת' כל שאינו אסור אלא מד"ס מותר להשהותם כמ"ש הטור להקדנ' בסי' תמ"ב אעכצ"ל דהוא מדאורייתא והלה הטור כ' שרף שפא בפסינה וכו' ואינו ניכר בהם לא ימפור לגוי שפא יחזור וימפור לישראל פיון שאין הקמץ ניכר משמע אם הקמץ ניכר מותר ולא חיישינו שפא יטחון וימפור הקמח לישראל ותי' מג"א פיון דאין לוקחין קמת משוק וכו' והוא דחוק דהא קיי"ל בצקו של נכרי אדם ממלא פרייתו ממנו וכו' ולא אסרו ליקח קמח משוק רק למצת מצוה, וכן השיג עליו הח"י והדין עמו, ודחוק לחלק דהטור לדין דדרף ללתות החטין אפי' לשאר מצות אין לוקחין מן משוק אבל המעיין בתשובת הר"ן לק"מ על הטור דכ' ב"י בפ"ה הר"ן דנשאל על חטים שנמצא בהן חטים מלוחלחות ומחומצת וכו' וסוף דבריו אבל בכגון זה שרי ששמן ניכר ונספרסם בעיר שרי א"כ ס"ל לר"ן פיון שנספרסם הדבר בעיר שיש חטים מחומצות הוי כמו מקום שהכריזו שאסור ליקח בשר מגוי א"כ שרי לי' למפור גבילות וטרופות דאין הישראל חוזר ולוקח מן הנכרי ומכ"ש חטין וא"כ ה"ה בנדון דידן אין הישראל חוזר ולוקח קמח מגוי למצה פיון שריבוי ניכר ונספרסם בעיר ודאי לא יקח ישראל לכך שרינו למפור ולפי"ז גם הטור לא קשה מידי: ומוכר לישראל ומודיעו זה לשון הרמב"ם ז"ל ומקשים עליו הא אמרינו בפסחים האי ארבא דטבעה בחישטא שרי רבא לזבונ' לנכרי אותבי' רבה בר אהילעא בגד שאבד בו פלאים וכו' אמר רבא נזבונ' קבא קבא לישראל משמע דוקא קבא אבל טובא לא ומתריץ ה"ה ז"ל דלא הנה לו להרמב"ם גירסא זו אלא קבא קבא סתם ומשום דלא שרי אלא קבא קבא ע"כ בגוי איירי דאי בישראל הא ע"כ פנים צריף להודיעו שחטים מחומצים הם ואם הוא מדיעו אפי' טובא נמי ע"כ צ"ל בגוי איירי וא"כ מסבא שרי לזבון לישראל אם הוא מודיעו ועיין בב"ח מה שכ' בשם מהרש"ל והנה הרשב"א ס"ל שהי' להרמב"ם הגירס' קבא קבא לישראל וה"ה דאפי' טובא נמי והא דנקיט הש"ס קבא קבא אורחין' דמלתא נקיט דודאי ישראל לא יקנה הרבה דהא צריף לאוכלנה קודם פסח ופי' דבריו כף הוא פיון דזה הי' תעשה שפא לפני רבא והנה מוכרח לומר עיקר התקנה שיש צדין לאותו חטין אי אמר סתם למזבן סתם לישראל א"כ אין לדבר סוף יב הישראל השני לראות ולשאול ולכך תקנת חטין אלו שהי' מוכרח רבא לומר תכלית התקנה לאותן החטין, לכך אמר למזבן קבא קבא לישראל אבל לפי"ז מנ"ל שמוותר למפור לגוי קבא קבא דלמא דוקא לישראל ובהודיעו, אבל לגוי דלא מהני הודיע אפי' קבא קבא אסור אעכצ"ל דלא הנה להרמב"ם הגירסא לישראל אלא קבא קבא סתם וע"כ בגוי מיירי כמ"ש ולישראל בהודיעו דמותר מסבא ילף לה וכמ"ש הרב המגיד בסייעתא דשמיא אצקה ללמוד רבות שונים טובי' חיים לפ"ק: זה מעשה ידי הק' זעליג בן כה' נתן.